

Roman

HÂFİZ İLE KÂTİP

Şeyrettin Arhangözü

2023

HÂFİZ İLE KÂTİP

Hayrettin ORHANOĞLU

Hayrettin Orhanoglu

1965 yılında Antalya'da doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu.

Erzincan'da Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yaptı. Atatürk Üniversitesi'nde Yüksek Lisans yaptı.

1991-1997 yılları arasında özel bir tiyatro grubu kurarak yönetmenlik ve sanat yönetmenliği görevlerini üstlendi. Taşra Edebiyat adlı sanat-edebiyat dergisini çıkardı.

1986 yılından itibaren Âyâne, Dergâh, Hece, Kırklar, Kafdağı, Edebiyat Ortamı, Yedi İklim, Yansıma, Kültür Dünyası, Martı, Bilge Adam, Kırağı, Merdiven, Kitap Haber, Hece Öykü ve Ada dergilerinde şiir, hikâye, deneme, sanat estetiği üzerine makaleleri ve eleştirileri yayımlandı.

Hâlen Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

HÂFİZ İLE KÂTİP

Hayrettin ORHANOĞLU

HÂFİZ İLE KÂTİP

Copyright © Sütun Yayınları, 2007

Bu eserin tüm yayın hakları Işık Ltd. Şti.'ne aittir.

Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Ltd. Şti.'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör

Hasan Hayri DEMİREL

Görsel Yönetmen

Engin ÇİFTÇİ

Kapak

İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni

Bekir YILDIZ

ISBN

978-975-9089-38-2

Yayın Numarası

38

Basım Yeri ve Yılı

Çağlayan Matbaası

Sarıç Yolu Üzeri Nu: 7 Gaziemir/İZMİR

Tel: (0232) 252 20 96

Mayıs 2007

Genel Dağıtım

Gökkuşuğu Pazarlama ve Dağıtım

Merkez Mah. Soğuksu Cad. Nu: 31 Tek-Er İş Merkezi

Mahmutbey/İSTANBUL

Tel: (0212) 410 50 00 Faks: (0212) 444 85 96

Sütun Yayınları

Emniyet Mahallesi Huzur Sokak Nu: 5

34676 Üsküdar/İSTANBUL

Tel: (0216) 522 09 99 Faks: (0216) 328 35 89

www.sutun yayinlari.com

İçindekiler

11 Sebeb-i telif

Birinci Bölüm

HAYAL

15 Hayal

27 Bakış vadisi

45 Gurbet vadisi

İkinci Bölüm

HAYAL ve GERÇEK

61 Bekleyiş vadisi

Üçüncü Bölüm

GERÇEK

89 Korku vadisi

95 Şüphe vadisi

121 Hasret vadisi

149 Hikmet vadisi

Sen Aşk'sın dediğim zaman adı dilimde olana

*O dergâhtan dilsiz dudaksız şöyle bir nida geldi:
"Güneşe benzeyen bu dergâh bir aynadır.
Kim gelir bakarsa, onda kendini görür.
Can ve ten onda kendini can ve ten olarak görür.
Siz buraya otuz kuş olarak geldiniz.
Bu aynada da otuz (kuş) göründünüz."*

Feridüddin Attâr

*(Sana) yazdım ama sana yazmadım
rubuma mektupsuz yazdım*

Hallâc-ı Esrâr

*Şimdi gam-ı intizâre düşdüm
Bülbül gibi nev-bahâra düşdüm
Çün nârı geçip kenâra düşdüm
Sâgar gibi pâre pâre düşdüm*

Mey-nûş-i itâb-ı yâr idim ben
Şeyh Gâlib

Sebeb-i telif

Vaktâ ki söz, kendi ırmağında çıkıp bilinmeyen bir mecraya akmaya başladığında bu ırmağa bakanlar gibi sözün sahibi de şaşırır. Çünkü ırmak kendi bağrından çıkmasına rağmen o dahi kendine yabancısıdır.

Derler ki hatırlayış ve unutuş, sözlerin başlangıcını ve sonunu bir türlü bulamadıkları için sözün ırmağında ama hep suskunluk içinde ilerlerken kalem hep hayal elbisesini giydi. Ama hayal elbisesi de hakikatin kumaşından kesilmiş derler.

Hakikat mi hayalin yoksa hayal mi hakikatin kumaşından kesilmiştir bilinmez ama bu hikâye, aşkın penceresinden hayale yahut hakikate bakanlara dairdir.

İlk su damlası nerede, ne zaman, nasıl düştü gönlüme unuttum ama ihtimal ki Feridüddin Attar, Sühreverdî-i Makrûl, Gâlib Dede bana yol göstermişti.

Etrafım çağıl çağıl akan ırmaklarla çevriliydi. Onlara baka baka çağıldadım.

Kâh söz bana dönüp dönüp anlattı.

Kâh söz, evrildi, çevrildi beni kendine kattı.

Sonunda söz ırmağı, öyle bir denize döküldü ki ben dahi sulara karıştım.

Yatağından uzaklaşan her ırmak gibi gurbeti içimde duya duya sözden söze vardım.

Sözün de gurbetine vardım.

Yine de ne söz bitti ne aşk.

Aşk oldukça söz vardı; söz oldukça aşk...

Birinci Bölüm

HAYAL

Hayal

Zaman aralandığında an araya girer.

Hamd ve sena O'na olsun.
Sözün başlangıcında yalnızca O'nun adı olsun.
O'nun ve Kâinatın Sevgilisi'nin adı olsun.
Söz nedir ki harften başka ne olsun?
Mürekkep kalır geriye, bir de solgun gölgeler olsun.
Söz, sırta vurulsun ki yola çıkmanın bedeli kimedir, belli olsun.

Lakin düşman bile bu yükün altında kalmasın.

Biliniz ki nice yükler vardır insanın sırtında ama zaman, onlara ne yükler bırakmıştır da sözden daha ağır bir yük bulunmaz.

Hem sözün hem de sessizliğin cahiliyiz ki kusurlarımızı Bisütûn Dağı'nın gölgesi bile örtemezken iki kelam söyledik, diye böbürleniriz.

Kendimizi nefsin düşmanı biliriz de kalemimiz, gönlümüz gibi dilsizdir.

Defterlere gözlerimizden kanlı yaşlar dökülür de onları harf sanırız. Bu yüzden hasretten yağmur gibi dökülen göz-yaşları, ateşin kor hâlinde akan sureti değil midir?

Su, ateşin karanlığı; ateşe suyun uçuculuğudur. Oysa daha yakından bakarsan su, ateşin en son hâli; karanlık da aydınlığın ilk adımıdır.

Ne kötüdür Nefs Kalesi'ndeki esirin sonu.

Oysa Aşk Kalesi'nin esiri öyle mi?

Nefs Kalesi'ndeki esir, efendisinden mühlet isteyip de kendini kaleden aşağıya bırakırken Aşk Kalesi'nin esiri hangi ölümle sınanmaktan kaçmayı düşünür ki?

Hangi âşıktır ki ölüm kapısını çaldığında onu içeriye almamış olsun?

Rüzgârın kervanı da kapımızın önüne kederi bırakıp gitmiş. Bize de hâlimizi anlatalım, diye kupkuru bir dil kalmış. Bu kervan, hangi yola varırsa varsın bu âciz dilden geçermiş. Dilimiz bu yüzden hep acıdır ve hep kül doludur.

Ey aşkın bedelini soran müşteri! Tutku belasından daha ağır bedel mi olur da sorarsın? Ya sorma yahut var yoluna git, bu hikâyeyi de okuma. Seni gerçek müşteri sanırlar da çok az pahaya kederi sana bırakırlar. O yüzden yol yakınken dön bilmezliğe. Bazen bilmemek, bilmekten yeğdir, derler.

Bilmekle bilmemek, yolları ayrıldığında arada yol diye keder kalmış, derler. Hatırlamakla unutmak gibi.

Bil ki sevgili, hatırlamanın; âşıkça unutmanın ırmağında yüzer. Sevgili her cefasını bilir de âşığından bunu unutmasını bekler. Fakat yine bil ki hatırlamak ve unutmak ezelden iki sevgilidirler.

Desem ki aklı ziyan etmek için aşkın; aşkı unutmak içinse aklın yoluna git. Yol senin.

Âşık, sürekli sevgilinin sözlerini yazar. Ama çoğu zaman da kendi sözleri karışır mürekkebin koyuluğuna. Sonra mürekkepten aşkın ve zamanın harfleri ayrılır da bir başka hikâye olur. Sakın zamanın harflerinin uçuculuğuna kanma. Söz ki silinir, sessizlik kalır.

İşte yine çatallanan bir yol daha.

Aşkı tarif mümkün müdür? Biliyorsan sus. Bildiğin şeyi tarife ne hâcet?

Öte yandan bilmiyorsan sende olmayan şey nasıl tarif edilir?

Vaktâ ki âşıkın sözleri, sevgilinin sözlerine karışır da bir
 ırmakta buluşur. Sevgilinin sözleri hep kırmızı mürekkepten-
 dir. Âşıkın unutuşuysa siyah mürekkebe bulanmıştır. Şu şiir,
 siyah mürekkebin hâlini anlatır.

ne varsa söylenmeyen dilin ucunda
 durup da geceden zamana bakılan
 orada ve hiçbir yerde
 sahilden uzaklaşır da her bakış
 boğulacağından korkar
 söz boyu mesafede

Gül, kime susar; bülbül, kime anlatır?

Gül, kimde hatırlar; Bülbül, kimde unuttur hâlini?

Gül'ün cefâsı bülbülde; Bülbül'ün zehri Gül'deyken şimdi
 söyle cefâ nedir, zehir kimdedir?

Bülbül, gönül kadehinin kenarına çizilen kederlerden aş-
 kın hikâyesini çizmiş de onunla avunurken Gül, mihnetin eşi-
 ğinde bu kadehe daha kaç çizgi ekleyecek dersin?

Âşık, kadehteki içilebilecek son had olan Hatt-ı Bağdâd'ı
 da geçip yedinci ve son çizgide sırrı bulur. O ki hakikatın me-
 safesidir ki aşık, bu çizgiyi de aşır elinde tuttuğu kadehin de
 farkına varmayandır. Sırrın da meyvesini daha ısırmadan tadı-
 na varandır ki yedi çizgi gibi yedi vadi aşır da gelendir. Her
 vadide nice hikmetler yaşanır da âşık susar mı?

Gül, Bülbül'ün tek bildiğidir. Başka neyi bilsin ki? Bir
 başka bilgi, hamallık değil mi?

Bülbül, Aşk bahçesinin gölgesi olan Altın Rüzgârlı Bah-
 çe'nin yolunu ararken ne zamanı bilir ne mekânı. Ne kendini
 bilir ne de başkasını.

Dünya bahçesi, Aşk bahçesine giden yoldur. Ne yukarı-
 sında ne aşağısında; ne sağında ne solunda; hem aşağısında
 hem yukarısında; hem sağında hem solundadır.

Bülbül'ün elinde sadakat haritası vardır ki haritaya her bakışında silinmesin diye gönlünün ateşini gözlerinin yaşıyla avutur.

Bülbül, Altın Rüzgârlı Bahçe'ye gelir de rüzgâr, aşkın kokusunu ona getirmez mi?

Hikâye odur ki söz, bundan sonra çatallanıp dura.

Hikâye odur ki söz, çatallanmadan söz ola.

Evvel ve ahirde kanatlarını hep sonsuzluğa açan Hüdhdü'dün varacağı yer yine kendisi olsa da söz gibi Hüdhdü'dün de varacağı yer yine kendisidir.

Ya Bülbül? Onun hali nasıldır?

Sözün aynasında Bülbül, hem kendine hem bir başka olmaya varır.

Sözü sırda gizler, sırrı sözde.

Aşk bir başkasında olmakta bulur, kendini kendinde yitirir.

İşte Bülbül o Bülbül'dür ki hikâye de onun hikâyesidir.

Söz, aşk, diye onda susar; aşk, söz, diye onda dillendir. Ya dil?

Bülbül, her yola çıkışta yine Aşk'ın şehrine gelir. Hangi kapıyı açsa orada Aşk olur.

Bülbül mü Aşk'ı; yoksa Aşk mı Bülbül'ü çağırır?

Hüdhdü, Bülbül'ün bu huyunu bildiğinden henüz birinci vadideyken bu bahçeye bakmamasını söylemesine rağmen Bülbül, ufuklardan süzülüp vadiye inmenin hayaline dalıp gitti.

Hüdhdü:

Ey âşıkların âmâ rehberi Bülbül, sen ki Aşk'a varmak istiyorsan yoluna devam et.

Eğer nefesine yenilir de Altın Rüzgârlı Bahçe'ye varırsan yine de aşk kapısını açma. Nice kaldıramayacağın yüklerle karşılaşırın ve kanın da onun yolunda akıp gider.

Yollar çatallandığında ne söz kalır ne sözün gölgesi, diye cevap verdi içinden Bülbül. Âşık olanın ırmağı akıp giderken bir saman çöpü gibi olan şu can nasıl karşı koyabilsin?

Hayal nefesi, Bülbül'ü alıp bu bahçeye dolaştırdığında Hüdhüd de gönül aynasından onu seyrediyordu.

Bülbül, bahçeden içeriye girdiğinde altın rüzgârın esintisinden gözlerini bir müddet açamadı ama aşkın kokusu daha kapıdan girer girmez Bülbül'ü sarhoş etmeye yetti.

Bahçe, altın ağaçlar ve birbirinden tatlı meyvelerle donanmıştı. Câmşâb'ın Şâhmeran'ı bulduğu bahçeye benziyordu.

İşte canımın öteki yarısının yurdundayım, diye inledi Bülbül.

Benim sılâm burasıymış. Sılâm da gurbetim de... Bağışla beni ey Hüdhüd. Yolum da kaderim de burası. Can, iki kısma ayrılmıştır ki can, dünya gurbetine düştüğünde öteki yarısı olan can da kendi yarısını arar.

Benim sırrım da o, aynam da. Gizli olan hikmetim de o, açık olan da.

Bülbül, böyle dalgın dalgın inerken Gül'ün tahtının yanına geldiğini bilemedi.

Dikenler, tenine değil canına batmıştı.

Gül, mağrur bir edayla gülümsedi:

Dedi, "Eğer yolda yürüyen sen isen yol nedir ey Bülbül? Yok eğer yolda değilsen bekleyen sen misin ey Bülbül? Kanatlarında kederi taşıyan altın rüzgâra bakıp da zamanı unutan sen misin?"

Bülbül, "Yol mudur yürüdüğüm ey Gül?" diye cevap verdi. "Yoksa yol candır da yürüyen beden midir? Beklenen sensen, bekleyen de şu fakir can mıdır ey Gül? Altın rüzgâr, senin bahçenin kokusudur da estiğinde onu zaman bilip tenden uzak ruhumu savuran aşk bildiysem söyle bana, kim olduğunu bile unutan ben değilsem başka kimdir?"

Gül, gülerek, “Can nedir ey Bülbül, dedi. Ten nedir? Seni çağırın kimdir? Kimdir ateşi gönlüne salan?”

Dedi, “Ey Gül, goncan her açıldığında her yaprağın bir dile işaretse eğer, bir diline bile can yetiremeyen beni düşün. Ne dil kalır bende ne can. Bu dil de sensin ey Gül. Sensin hem derdim, hem ilacım. Can da ten de sen değil misin? Ateş de su da sen değil misin? Keder, baştan ayağı keder olana keder midir? Aşk, aşk olana aşk mıdır? Aşk, can kadehine ağır mı gelir?”

“Söyle ey Bülbül!” dedi Gül. “Günle uyandı dünya da sana geceyi kim emanet etti? Bir canın varken böyle binlerce kez teslim edecek canları nereden bulursun?”

Bülbül, geceye bakıp, “İşte, dedim ey Gül. Hayatın kaynağı gecedeymiş. Aşkın da saklandığı yer de gece. Hatırlayış hep burada otururmuş. Öyleyse var gece, sen olasın ve gece de senin olsun. Ten dediğin nedir ki? Bin canım olsa aşkın yolunda fedaya razıdır bu gönül. Çünkü varabildiğim her son, yine yeni bir başlangıçtır. Ve bilirsin ki başlangıcın Doğusu ve şimdinin hep Batısı yine uzaklıktır. Ne kadar vardım desem varamadığım; ne kadar bitti yolum, desem bitiremediğim hep o uzaklıktır. Alabildiğine şimdi ve sonsuzca yalnızlık... Şaşkınlığım, aynalar gibi kırıla kırıla bakışım, kıyıda köşede unutulmuşluğum... Ben hep senin gecedeymişim, sendeymişim; şimdi ise gecenin de gecesindeyim. Var, sen beni anla. Yani sendeyim ey Gül! Hep bir gölge gibi düş kuruyorum senin düşünde. Hem de benzemezliklerle. Kaybolmuş olmanın bile üzüntüsünü duyacak vakti kendi içimde unutmuşken hem de.”

Hüdhüd, dedi ki, “Gül’ün düşünden uyan ey Bülbül. Bil-dim ki aşk sensin. Aşk olanın içindeki hakikat de sen.”

Hüdhüd'ün sesiyle hayal nefesi, Bülbül'ü uyandırdığında bütün kuşlar Bülbül'e bakıyordu.

Hüdhüd, "Dinle." dedi. "Rüyamda Sîmurg'un beni huzuruna çağırdığını gördüm ama gören, gözlerim değildi.

ayaklarım yoktu

yürüdüm

gözlerim yoktu

gördüm

sonsuzdu ufku aşan kanat sesleri

kırık bir aynadaydı Sîmurg

her şeyi ben olmakla başlatan ilk adım

her şeyi herkes olmakla unutturan

yahut bir muştuyu çağıran bulut

Evvel ve ahir

Sîmurg, bana gönül aynasını verdiğinde herkesin sırrını onda gördüm ama ey Bülbül, sıra senin sırrına gelince ne uzun bir yolu varmış çilesinin, dedim kendi kendime. Böyle düşünürken rüzgâr bana Hâfız ile Kâtip'in hikâyesini fısıldadı da senin çilenden daha azaplısını şu ikisinde gördüm de hemen oracıkta senin kederini unutuverdim. Hem geçmiş, hem şimdi hem de geleceğin ahvalini anlar da ibret alırsın. İyi dinle."

Bütün kuşlar Hüdhüd'ün etrafını sarmıştı...

Kâtip, Hâfız'ın kalp sarayında

Bekleyişin zamana benzeyen en dar koridorunda bu Hiçbir Zaman Hanı'na uzun bir yoldan gelmiş olmanın yorgunluğuyla Kâtip, ardından kapıyı çalanın kim olduğunu öğrenebilmek için bir kez daha ayağa kalkarken "Sakin rüzgâr vurmuş olmasın!" diye düşündü.

Kim gelebilir gecenin bu saatinde? Hem kapıyı çalıp çalıp kaçan rüzgârdan başka kim olabilir?

Kapı açıldığında Hâfız'ın askerlerinden biri dolunayın parlaklığında uzun gölgesiyle, kapıda bekliyordu.

Sultanım sizi bekliyor, dedi. Beni tâkip edin.

Kâtip, emrinde olabilmek için geldiği saraya doğru giderken Hâfız'ın babası Hoten Beyi Selahaddin'in, Şirazlı Hâfız'a düşkünlüğünü duymuştu ve doğacak olan kızı için bütün ısrarlara rağmen Hafize değil de, ismi Hâfız olacak, dediğini de...

Hâfız ismi bir kıza yakışır mıymış, demelerine aldırmayan Hoten Beyi, kızına günler ve geceler boyunca Hâfız-ı Şirâzî'den şiirler okumuştur.

Şirâzî'li Hâfız'a bu kadar yakınlık duyan Hoten Beyi, görgüde de bir o kadar iyi yetiştirdiği Hâfız'a söz söyleme sanatında da yol göstermiş ama kızının yazdığı hikmetli aşk hikâyelerinin dilden dile dolaşmasını göremeden vefat etmişti.

Kâtip, üstünü başını düzelterek askerinin arkasından saraya doğru gecenin karanlığına karışarak yürürken tıpkı Nevrûz gününde Leylâ'sını gören Mecnûn gibi kendi yolculuğunun da Nevrûz gününe rastladığını hatırlayarak Hâfız'ın dillere destan güzelliğini ve ahlakını düşündü.

Hâfız'ın Kalp Sarayı'nın avlusunda siyah güller vardı. Kâtip, bu güllerin Karasevda ismini aldıklarını hatırladı. Teşrifatçı, kapıdan Kâtip'i alarak merdivenlerden çıkardığında Karasevda güllerinin bütün kapıları açtığını anladı.

Kâtip, Hâfız'ın odasının önüne geldiğinde buranın da daha sonra kapısı aralı diğer odalar gibi aynalarla kaplı olduğunu gördü.

"İşte geldik." dedi teşrifatçı ve söze devam etti:

"Hâfız, hep bu odada oturur. Buraya 'Bir Odası', denir. Bütün odalara da bu odadan geçilir. Misafirlerinden çok azı Bir Odası'nda kabul görür. Kimi zaman bazı misafirler, öbür

odalardan geçerek bu odaya gelmeye çalışırlar ama başaramazlar ve sarayın içinde kaybolup giderler. Suyun çöl kumları içinde yok olması gibi...”

Kâtip, kalp biçimindeki odanın kapısında durup içeriye baktı. Köşelerden sıyrılıp tıpkı âlem gibi boşluğa doğru sızrayan ve genişleyen bir odaydı burası. Her yöne bakan kapıları vardı. Ama kapılar dışarıdan belli olmuyordu. Güneşin aydınlığını bile karanlığa boğan ışığı, bir nûrun kaynağıydı sanki. Kapıların arasındaki sütunlarsa boydan boya aynalar ve alev tasvirleriyle doluydu. Alevlerin ortasında da el tasvirleri vardı.

“Aman bu tasvirlere bakmayın efendim.” diye fısıldadı teşrifatçı. “Hangi ele bakarsanız o elin kaderi sizin kaderiniz olur.”

Kâtip, dayanamadı ve alevleri en canlı duran ateş tasvirinin ortasındaki ele baktı. El; hep uzakları, kopuşu ve ıstırabı gösteriyordu ve aynaların her birinde de Hâfız’ın bir başka hâli vardı. Kâtip’in dili tutulmuştu.

Hâfız, tılsımlı gömleğiyle uzaklık perdesinin aralığından önündeki kâğıda devşirdiği tasvire koyacağı son noktadan geceye bakıyordu. Kâtip, elinde Hüsn’ün Edep Mektebi’nde kullandığı ve kederden simsiyah olan kalemiyle Hâfız’ın tasvire koyacağı noktanın siyahlığından da geçerek içinin de etrafı gibi birdenbire aydınlandığını gördü.

Odada bir mumdan ve ezeli aşkı pervanesinden başkası yoktu ve binlerce aynada mum ve pervane ne kadar çoğalıyorsa pervanenin feryatları da o kadar çoktu.

Hâfız’ın sözü, bu feryatların arasından aydınlanan geceye gelip Kâtip’in yüreğine kondu:

“Demek nereden geldiğini unuttuğunu söyleyen Kâtip sensin. Ne aldığın icazetler, ne hizmette bulunduğun beyler, sultanlar aklındaymış. Öyle olsun. Unutuş da hatırlayışın

aynadaki yansıması olduğuna göre nasıl ki hatırlamanın dayanılmaz bir cezası varsa unutmamanın da vardır elbette ve sana bu yüzden hiçbir şey sormayacağım geçmişten.”

Kâtip, sesin gerçek sahibi Hâfız’a unutuşun yüzlerce aynasındaki gözleriyle bakıyordu.

“Yalnızca suret gibi sesin de aldatıcılığına kanar mısınız? Ses de aldatmasın seni. Şaşıracağıın bir şey olmasın. Görülen, duyulan hiçbir şey de şaşırtmasın seni.”

Kâtip, yine bir şey diyemedi.

Hâfız, “Bizi şaşırtan ne kelimeler ne de saklı olan anlamlarıdır.” deyip sözünü tamamladı.

Ah, diyebilirdi Kâtip, boğazının düğümlendiğini anladı. Sonra ağır ağır söze başladı:

“Unutuş ırmağının sularına düşen ipek mendile adımız yazılmış da onu görenler suya yazı yazılmış sanırlar. Ey gâfil, derim kendi kendime, hiç suya yazı yazılır mı? Oysa benim hikâyem de sudaki ipek mendile yazılan yazılardan ibâretmiş.

Asıl ismim Kelîm ama ismim Kelîm olmasına rağmen hep Sessizlik Dağı’na yolum düştü. Kâtipliğin de usûlü odur ya yalnızca unutmak ve susmakla açar ve kapatırım kapılarımı. Ben canımla ismimin yazıldığı şu hayatın sularından geçtim de nefsim kalakaldı karşı kıyıda. Kaç kez çağırdım, kaç kez aldatıp ırmağın sularına çektimse de boğulurum, diye geriye gitti. Ben de nefis ve onun gölgesini karşı kıyıda bırakıp yollara düştüm. Bir de ismim kaldı orada. Şimdi ise yalnızca bana söylenenleri yazan basit bir kâtibim.

Bunca yıl, ne sır aradım ne de sırla birlikte görülen cisimleri. Kimi zaman yalnızca görülen, duyulan şey oldum. Sırların sırrını da kattım kendime.

İlk ustam Zaman’dı ve bana camın bir yüzüne sürülen aynalardan olmamam gerektiğini, gerekirse camın özüne de

kendi sırrımı katmamı öğütlerdi hep. Böylelikle sırda sır olacak ve ne zaman yüzüme bakılsa kendi sırrımdan hiçbir şey kaybetmeden başkalarının hayatına dâhil olacaktım. Bu yüzden bana ne yandan bakarlarsa baksınlar hep bir ayna olarak bakacaklarını bildim. Bilirsiniz ki, bütün ayna ustaları camın yalnızca bir yüzüne sır dökerler.

İkinci ustam Uzaklık'tı. Her sözünü tuttum. Bana gösterdiği yolları bir bir aşım bu uzaklıkların sonlarına vardım. Ayrılacağım gün, bana dönerek:

“Varacağın en uzak yere vardın Kâtip. Kendine. Bu yüzden var git yoluna. Yolun açık olsun.”

Üçüncü ustam da Unutuş'tu ki en çok onun sözlerini dinledim. Hiçbir sözü kayıtlı değildir defterime. Çünkü ne zaman yazmaya kalksam, her şey bir bir siliniyordu. Ustam, ‘Bunda şaşılacak bir şey yok.’ diyordu. ‘Şimdi, iyi bir Kâtip olacaksın ve kimse Kelîm yani yazıcı olan ismini hatırlamayacak bile.’”

“Sen de böylelikle Kâtip oldun, her şeyi unutmak için öyle mi?” dedi Hâfız.

Kâtip yüzünü yerden kaldırmadan cevap verdi:

“Unutmak için değil. Bizzat unutuşun kendisi olmak için. Son ustamdan ayrılırken hiç onun yüzüne bakmadığımı hatırladım. Bunu söylediğimdeyse, ustam, gülerek:

‘Hani hatırlamak yoktu...’ demişti.

Yüzü bana benziyordu. O, ben miyim, diye kendime düşünmeye bile zaman bırakmadan oradan hemen uzaklaştım.”

“Çok ağır bir yolculuk değil mi” diye meraklandı, Hâfız.

“Haklısınız.” dedi Kâtip. “Lakin ‘Korku, her yolculukta yolcunun yanındaymış.’ derler. Tek korkum, birgün unutuş olarak kalmak. Oysa siz, baştan başa hatırlayıyorsunuz. Onun için bu Aynalar Sarayı'nı kurdunuz. Her bir aynada zamanın ve

hatırlayışın bir başka suretini görebilmek için. Geçmiş, gelecek ve nihayet şimdi, sizin için yalnızca bir oyun. Geçicilik yahut bir maske gibi... Aynaların asıl sırrı sizsiniz. Size bakan aynayı, aynaya bakan ise sizi göremez.

Hem aynanın sırrı hem de sırların sırrı. Yolların yolu.”

Hâfız, Kâtip’in söz denizinden aldığı cevaplardan dolayı şaşırarak mühürlü yüzüğüyle bütün müsveddeleri mühürledikten sonra:

“Bakış, neyin başlangıcıysa ona say ve şimdi beni dinle.” diye devam etti:

“Yazdıracağım müsveddeler işte bunlar. Masanın üzerinde. Geldiğin yerde nasıl yazardın, bilmem ama ben sana müsveddeleri vereceğim, sen de geceleri bunları kâğıda geçireceksin. İşte bu kalemle yazacaksın. Başka bir kalemle değil. Hatırlayış kalemiyle. Söylediklerimden ne fazlasını ne eksliğini isterim. Sabah da yazdıklarını bırakırsın.”

Söz, yazıda susmalıydı. Yazı, kendi denizinde bir başka zamanda bir başka Hâfız ve Kâtip’i anlatmalıydı. Orada Hâfız, Aşk’ın kendisi olmalıydı.

Kalem, kudret ağacından meyvesini ısırmişti da kimseye sunmamıştı.

Kâtip, yazıyı unutup söze daldı.

Söz, çoğala çoğala bütün âlemi kapladı.

O ana kadar kâğıtlardan hiç gözünü ayırmayan Hâfız, bir an ama yalnızca bir an Kâtip’e baktı.

Bakış, canın ilk sözüydü. Kâtip, bu gözleri gördüğünde bir başka âleme gitti. Canı lütuf cennetine kanatlanmıştı.

Bakış vadisi

Başlangıçta yalnızca bakış vardı.
Gözün de gözlerden silindiği bir bakış.

Bakışın da ötesinde bir bakış.

Mavi ve derin.

Dünya durdu. Olanca ağırlığıyla.

Kâtip, dünyanın durduğunu anladı.

Her kim ki bu Bakış Vadisi'nde ne yaşadığından ne de öldüğünden haberi vardır, dedi.

Vadi, mavi bir denizi andırıyordu. Geniş düzlüğünde, kimi zaman kara bulutlar dolaşsa da göz alıcı bir güzelliği vardı.

Kâtip, hiç duraksamadan vadiye daldı ki o an, kimse değildi ve bakışını o bakışta bırakıp fenâ âleminin gözüyle bakmayı bildi.

Can, bir Pervane'nin kanatlarındaydı, muma yönelmişti. Mum, yakıcıydı. Aşk'tı. Aşkın bütün hâllerini bir çırpıda hikâye eden oydu.

Kâtip, duvarda aşkın gölgesinin bütün bir âlemi içine aldığı gördü. Âlem, baştan başa aşk olmuştu. Ne kelime, ne de aynadaki yansıması bu aşkı anlatabilirdi.

Bakış, vuslat muradına erdi. Pervane canını ateşe veriyordu.

Kâtip, Hâfız'la Bakış Vadisi'nde pervanenin kanatları ateşte yanıyordu ki bir bakışta zamanın çözülüp an'ın araya girdiğini bildi.

Zaman çözülüp an araya girdiğinde Kâtip, Aşk olan Hâfız'ın gözlerine bakıyordu.

Hayal, gerçek elbisesini giyip Kâtip'in gözlerinin önüne geldi.

"Bir bakışın anlamını bilmeyen Kâtip..." dedi tehditkâr bir bakışla Hâfız, sonra ağır ağır söze devam etti:

"Niçin şu anı hatırlamayı bırakıp unutmayı tekrarlayıp durursun?"

"Efendim," dedi, Kâtip, "Unutmanın yolundan gelen birine dünü sormayın. O şimdi bir bakışla önündeki yolu da görmez oldu. Evvelim vardı, kayıp gitti elimden. Ne şimdi ne de sonrası benim. Ne evvelde, ne şimdide, ne sonradayım. Zaman da kayıp gitti elimden. Bakış sultanı, gözlerimi alıp gitti benden. Ne acıyanım var ne de elimden tutan.

Aşk, Hâfız'da birikmiş iken söyle Hâfız, sana senden nasıl bir yol bulayım? Sana seni sorayım. Sen yeryüzünde Aşk diye yaratılan iken sana zamandan neyi nasıl sorayım? Aşkın bütün isimlerini biliyorken, hepsini unutturan aşkı Hâfız'a nasıl sorayım?

Bilirim ki sen hatırlayışsın ve aşkı da bütün isimlerini de bilensin. Tek bildiğim bu kaldı çünkü.

Yıldızlara bakar yol bulur, taşların renginden yönleri bilirdim. Karanlıkta da olsam Süheyl yıldızı, hâlime acır bana yol gösterirdi. Oysa şimdi âmâ bir rehber gibi kendi karanlığımın çölüne düştüğümünden beri bildiklerimi de unuttum.

Gözlerimin karanlığında bakışsız bir göz bıraktın çünkü."

"Geçmiş unutan, geleceği de unuttur." dedi, Hâfız. "Unutmak için buradasın. Hem de acımasız bir bakışla. Kapanan bütün kapıları açmayı düşünmediğin için buradasın. Unutmak, yakıcıdır ama ya hatırlamak? Sen burada, bu sonsuz, yankısız boşluğun içindesin. Şâhinin avına yönelmesi gibi hızlı ve kararlı. Hatırlamak için değil, geriye yahut ileriye doğru da

değil, olduğun yerde kalakalmak için buradasın. Oysa hatırlayışın yolcusu, her yerde ve hiçbir yerdedir. Hatırlayıştta kaçış yoldur. Nereye gidersen git geçmiş, şimdi ve gelecek daima yanındadır.”

“Niye bu kadar acımasızsın” diye karşılık verdi Kâtip. “Keder, beni sözün içine attığından beri hep susmaktayken şimdi burada olmak ve beni yargılamak için bu kadar katı olmanı gerektiren şey nedir?”

“Doğru.” dedi, Hâfız. “Senin hiçbir şey hatırlamadığını unuttuğum. Sen unuttuğun! Ne dünü ne yarını hatırlıyorsun. Dün ne yaptığını bilmediğin gibi yarın ne yapacaksın, onu da bilmiyorsun. Seni suçlamayacağım ama yine de bir karşılık vermeni bekliyordum.”

Kâtip, kederli gözlerle baktı. “Şimdi de alay ediyorsun.” dedi inleyerek. “Suçumu bilseydim, beni yargılamak için kalbimin içindeki delilleri görseydin, haksız olmadığımı anlayabilirdin. İşlediğim suçu bilseydim de susamış dilimi ona göre söz ırmağına dokundursaydım. Oysa gördüm ki sözün ırmağı da kızgın lavlarla akıp gidermiş. Eğer dersin ki bu söz ırmağı senin yurdun, evin barkın olsun, hiç beklemeden bu ateş ırmağına dalıp giderdim. Ama korkarım ki bu ırmak değil de sessizlik beni boğacak. Boşluğun içinde kalmaktansa bir işaret bırakmadan gitmek, burada olmamak isterdim.”

Hâfız, Kâtip’in sözlerini keserek, kaldığı yerden devam etti:

“Hemen kaç, istiyorsan. Hemen kaç ve kurtul kendinden de ama bil ki nereye gidersen git kendini de götürürsün. Biliyor musun ki ben de şimdi senin gibi unuttuğun kendisi oldum. Unutmaya başladım. Bilirsin ki hatırlayış unutuşu da bilir. Başka çarem yok çünkü.”

“Sana bir isim bulmakta zorlanıyorum.” dedi Kâtip. “Endişelendiğini saklayarak. Ne zaman Hâfız olarak karşımdasın ne zaman ben oluyorsun, inan ki bilemedim. O kadar ki bildiklerimin bütünü -ne de biliyorum ya- hemen siliniyor. Daha bir adım atar atmaz ne varsa silinip gidiyor. Unutuyorum. Acımasızlık bu. Hatırlayış olmak, unutmayı da hatırlamak değil mi?”

“Doğru.” dedi Hâfız. “Endişelenme bu kadar ama asıl acı hep hatırlamak. Çünkü acımasızlığın asıl yükü hatırlamakta saklı. Dün, ondan önceki gün, birkaç yıl ötesi bütün düşleriyle, dokunuşlarıyla, onca yolculuklar, bir an, görüp yaşadıklarımın yalnızca bir anı bile hepsi aklımda. Artık hatırlamak için hafızamda yer kalmadığını bile bile. Kelimeler, içimden çekip çıkaracağım bir çivi olsaydı hiç durmaz çekerdim. Akıttıkları onca kana rağmen hiç durmaz koparıp atardım onları.

Karanlıkta yazı yazmak, karanlıkta kendine bir yol bulan bakışa benziyor. Korkusuz bir saldırı bu. Çekinmeden bir ileriye atılış ama tuhaflığı yalnızca karanlığa tutunabilmesi... Öyle olsun bakalım. Herkes kendini öldürür. Sen, unutuşla; bense hatırlayışla...

Unutmanın hatırlayışa meylini sınamak için seni bir yolculuğa göndereceğim. Eğer buradan istediklerimle dönersen vuslat eşliğinden geçip Aşk'a varacaksın.

Şâm'dan doğuya doğru uzun bir yolculuk için hazırlan. Kelimelerle çıkacağın bu yolculukta Karanlık Kalesi'ne varacaksın. Orada Fuâd vardır. Onu alacak ve bana getireceksin. Sana rehber olsun diye Ateş'i vereceğim. Şafakla birlikte yola düşersiniz.”

Kâtip, odadan çıktığında gecenin karanlığı daha da koyulaştı ve yine sözle başbaşa kaldı:

soluklan ey zaman nereye varacaksan
 durduğunu bileyim yalnızca
 gözlerim aldanmasın karanlığına
 sonra at beni sonsuzdan yana
 oradan yine durmayan dünyaya

“Bekleyişin dudakları dudaklarıma değdiğinde geride yalnız zaman kalır.” dedi Kâtip. “Bulanık bir rüyanın ardından kanatlanan keder, beni böyle bırakınca ne denebilir ki? Zaman, öyle ustalıklı yaktı ki sanki öd ağacı yanmış da külünde bir zamanlar ağacın yüreğine yazılanlar olduğu gibi kalmış. Ağacın külü de bir ağaç gibi kalmış ama rüzgâr çıkmaya görsün. Şu simsiyah saçlar ve dinç görünen gövdem de ne zamana kadar rüzgâra dayanabilir ki?”

bir yanlışlık olmalı dünyaya bakışımda
 tutku alıp götürdüğünde dalgalarla
 sesimi de unutturan akışıyla silindiğinde zaman da
 yanlışlıksa yanlışlık ateşe ateş
 bilemedim ya kararan güne aldanıp da
 suretlerde hep yüzüme bakan kaygılarla
 aşkın hangi yüzüne baktığımı
 bilemedim ya candan da geçtiğimi

Kâtip, odadan tenden çekilen can gibi çıkmıştı.
 Eve dönüp müsveddeleri masasının üstüne bıraktığında
 hayalin yolculuğu çoktan başlamıştı.

Kâtip, gayya kuyusunda Şâhmerân’la konuşuyor

Yol nedir ki göz açıp kapayıncaya kadardır âşkın gönlünde.

Söz durup, hatırlayış konuşur; bilsin kim ki uzağındaysa asıl yolun.

Kâtip de bu yolun son yolcusuydu. Hatırlayışın yolunda bütün yolları hülasa edeceğini bildi.

Kâtip, sabahın ilk ışıklarında rüzgâr, henüz kimsenin kapısını çalmadan yola düşecekti ki “Her hikâyenin yaşanacağı bir âlemin kapısını aralamış gibiyim.” dedi.

Daha kapıdan çıkıp da yolculuğa çıkanların şaşkınlığıyla ilk adımında kendisini bir boşlukta buldu. Boşluk hem var hem yok gibiydi. Canı tümünden gurbette gibiydi ama yine de huzurluydu.

Bu, Gayyâ dedikleri kuyu olmalı, diye iç geçirdi, düşerken. Yanıldığını çok sonra anladı.

Yol, çatallanıyordu. Kâtip tam Kimsesizlik Vadisi’ne düşecekti ki Hâfız’ı hatırladı.

“Eğer an, zamanın içindeyken zaman da bir an’ın, her şey de hiçbir şeyin içindeyse, eğer sen de hem yol, hem yolcu isen, yürü yoluna. Yol olduğunu da unutma. Ne bekleyecek zaman vardır ne de sürececek saltanat.”

Boşlukta hiçbir sınır yoktu. Mesafeler ve renkler silinmişti.

Düşüş, hiç bitmeyecekmiş gibi sürüyordu.

Gözlerini kapatıp, kaderine teslim oldu.

Her şey, yaratan kudretin elinde, dedi.

Bu anda birdenbire boşluk yerini sınırlara bıraktı. Düşüş, sona ermişti. Kâtip, yumuşak toprağın üstüne düştü. Henüz yolun başındayken bu boşluğun yine de bir işaret olabileceğini düşünerek etrafına baktı. Burası yarı aydınlık bir yerdi. Dallarında güzel meyveleri ve ağaçlarıyla bahçelerden salına salına akan ırmaklardan geçerken rüzgârın sesini dinledi.

Aşkın tenidir, diye güllerden birini koparıp yürek cebine koydu.

Kâtip, bu güzel bahçede Şâhmârân'ı gördü. Tahtına yaklaşıp selam verdikten sonra Hâfız'ın yanından geldiğini ve Fuâd'ı getirmek için Karanlık Kalesi'ne doğru uzun bir yola çıktığını anlattı.

Şâhmârân, sıkıntılıydı ve insanların ihanetlerini anlattıktan sonra:

“Burası Gayya kuyusudur ve bu kuyuya insanların düşüşü, iki türlüdür.” dedi. “İnsan, ilk düşüşünde, vatanından ayrıldıktan sonra düşmesinin, işlediği suçtan dolayı olduğunu düşünüp kötüyü de hayra yorar ve tövbe ederek yine aslı vatanına geri döner.

İkincisi ise isyankâr olanın düşüşüdür ki insan bunun ezeli bir kötülük olduğunu düşünür ve geri dönmek için dua yerine isyan sözlerinin peşine düşer ve hep kendi cehenneminde kalır.”

Şâhmârân, Kâtip'e çıktığı yolun Karanlık Kalesi'nden de öteye uzayacağını ve isyankâr insanların, kötülüğün gerçek yüzünü göreceğini, bu yüzden de dikkatli olması gerektiğini anlattıysa da Kâtip'in bu sözleri dinleyecek gönlü sevgilisinin sarayında kalmıştı.

“Anladım ki,” diye devam etti Şâhmârân “...ne beni dinleyecek sabrın ne de bana teslim olacak gönlün senin elinde. Sen onda, o ise sende. Ne diyeyim var yolun açık olsun ama gitmeden şu söyleyeceklerimi iyi dinle ve şu otu al. Bu otlar suyun üzerinde yerde yürür gibi yürürsün ve sakın ha Hâfız'dan başka kimsenin yanında beni anma. Her ne kadar insanoğlunun şu en kısa yolda bile ihanetten başka azığı yoksa da... Çünkü herkes, herkesin düşmanıdır bu dünyada. Var şimdi yoluna ki buradan çıkacağın yol senin gönlündedir. Bul kendini.

Kâtip, Şâhmârân'ın yanından ayrıldıktan sonra bir çilehane bulup oraya sığındı. Günlerce, haftalarca namaz kılıp tefekkür etti:

Ses, senindir ama sen yalnızca ses değilsin.

Bakış, senindir ama sen yalnızca bakış değilsin.

Vücûd, senindir ama sen yalnızca vücûd değilsin.

Dur da bu Gayya kuyusunun yanına varmadan attığın ilk adımla Hâfız'ın sarayının kapısındaki anı düşün. Çünkü bu düşüş, insanın yazgısıdır. Sen, onu bir misal olsun diye yaşadın. Aç gözlerini, isyanda olma.

Kâtip'le Ateş, karanlık kalesi yolunda

Kâtip, gözlerini açtığı anda Ateş'in kendisine baktığını gördü.

"Ne oldu, anlayamadım." dedi, Ateş. "Birdenbire yanımdan kaybolup gittiniz."

"Herkesin bir sırrı vardır ki, bu da bizim gönlümüzün sırrı olsun." diye karşılık verdi Kâtip.

Ateş, başını eğerek onun önünden çekildi.

Kâtip'in düşüşüne şahit olmakla birlikte onunla olamamak vardı. Bu, insanın kaderiydi. Ateş bir ah bile diyemedi.

Yol, uzundu ve karanlık gitgide koyulaşıyordu.

Ateş, durup durup etrafına baktı. Uzakları hatta bütün ufku görmek ister gibiydi.

Hâfız'ın emaneti olan Kâtip'e bakarak:

"Hâfız, derdi ki 'Her yol, başlangıcın berisinde yani yola çıktığın anda biter.' Meraklanmayın. Elbette varacağımız yer Karanlık Kalesi olsa da onun haritası sizdedir ve bize yol gösterecektir."

Yüzü Ateş'le daha da aydınlanan Kâtip, şaşkınlıkla baktı:

"Nerede o harita? Niye bana daha önce söylemedin?"

Ateş, yüzünü eğerek cevap verdi:

"Gideceğimiz yolun haritası sizin yüreğinizdir. Hatırlayışın efendisi, yalnızca yola yoldaş olsun, diye beni kattı yanınıza.

“Seni alıp da Hâfız’dan bir hatıra olarak yüreğime alayım diye mi?” dedi. “Ah Hâfız, her bir yüzün, aşkın hangi ülkesine yol gösterir? Hangi haritana baksam yol diye varmak isterim de dermanım kalmaz yahut haritan silinir, diye korkarım.”

Gözleri dolmuştu.

Karanlık kendini belli etmeye başlamış hatta gecenin ilk yıldızı olan Târik belirmişti.

“Ey Ateş,” diye inledi. “Desene ki Târik yıldızı çıktı ve karanlığın ürperten soğukluğuna kapılmamak için biraz daha hızlı yürümemiz gerekiyor.”

Ateş, uzaklara baktıkça yol daha da aydınlanıyor, karanlık, kızıl bir renge bürünüyordu.

“Hâfız, sana daha ne sihirler verdi?” dedi.

Ateş, Kâtip’in buğulanan gözlerine baktı:

“Daha saatler oldu ayrılalı ama anladım ki onun hasreti yüreğinizi benim yüreğimden daha fazla kızıla büründürmüş. Onun yüzüne sık sık bakasınız diye bir ayna ve bir tutam saç verdi. Ne zaman o aynaya bakarsanız onun sureti görünür.”

Ateş, Kâtip’in gözlerindeki ışıltıya bakarak önce aynayı verdi sonra da içinin en koyu kızılığından bir parça alev uza-tarak:

“Ona yüreğinden bir parça alev ver de benim saçım diye koynunda saklasın.” demişti.

Kâtip, için çekerek baktı:

“Ey Ateş, bir tutam saç diye bir parça alev verdin de yalnızca avuçlarımı yakmadın. Bu alev, bütün canımı yaktı. Kime ne diyeyim, bu aşkın hasretinden kararan yüzümü de kime göstereyim? Daha da gel yakınım. Yüreğinden verdiği ateşten daha fazlasını ver de yanayım yanmaktan öte. Dudak-larınla yüreğimin en kuytu köşelerine dokun da yakılmadık köşesi kalmasın.”

Yağmur yağıyordu ve her damlası Hâfız'ın verdiği ateşi yine de söndüremiyor; ateş, daha coşkuyla etrafına yayılıyordu.

Avuçlarındaki alevin acısını unutup hemen aynaya baktı. Kendi sureti değil de Hâfız'ın gülümseyen yüzü bakıyordu. Şaşırdı.

“Gönül aynasına bakan kişi, kendi suretini değil de sevdiğinin yüzünü görmüş.” dedi Ateş.

Kâtip, Hâfız'ın yüzüne doya doya baktı. Yüzü aydınlandı. Nûra boğuldu.

Ateş'e dönerek:

“Ya benim suretim?” diye sordu.

Ateş, efendisinin emanetine muhabbetle bakarak:

“Sizin suretiniz de onun kendi aynasındadır.” dedi. “Ne zaman aynasına baksa sizin ahvalinizi görür. Gönülün aynası hep parlaktır da cilası hep zamandır. Zamanı aynadaki toz diye tasvir edenlere ne de şaşarım. Yahut aynadaki pasa bakıp da zamanın geçtiğine dair lakırdılara ne demeli? Ayna, bizzat zamanın kendisidir de kimse bu söze inanmaz. Zaman aynasına bakıp onunla yalnız başına kaldığınızda sizi oyalar kendisiyle ve sureti hiç silinmez. Öte yandan da eğer aynadaki yahut zamandaki hâdiselere dalıp giderseniz aynayı da zamanı da unutursunuz. Yine size bir şey kalmaz. Bırakalım onlar hep ahlarıyla zamanı aynaya tül diye örtüp boğuşsunlar kederleriyle. Zaman, ne yana dönülüp bakılsa bakışı yakalayan amansız rehberdir. Kim onun avını bıraktığını görmüş ki?”

Hâfız'ın saçları, Kâtip'in yüreğini daha da yakarken rüzgâr, zamandan umudunu kesmiş, karanlığı daha da koyulaştırmıştı. Kâtip, Karanlık Kalesi'ne varacakları gecenin ne hikâyeler anlatacağını umursamadan Nar'ın altında uyuyakaldı.

Uyanır uyanmaz koynundaki bir tutam saçla aynaya bakmayı ihmal etmedi. Ateş, hemen yüreğinin kıyısında durmuş, neredeyse dalıp gitmişti.

Gökyüzü biraz daha kararmış; yüreğindeki kaygıysa gecenin Kâtip'i hayli dar ve meşakkatli yollara sürükleyeceğini anlatıyordu.

Aynaya bakıp:

“Ey Hâfız, sözüm uzaklığa, öteye, şuraya buraya değil. Sözüm, sana. Sensin ruhum ki senden bir an bile ayrılmış değilken.

Ey Aşk, sözüm kedere değil. Ruhum hep gülüyor.

Ey Sevgili, sözüm sessizliğe değil. Ruhum seninle konuşuyor.

Ey ömrüm, sözüm sensizliğe değil. Hep burada bu kalp ülkesindesin. Sen içimdesin.

Ey Hâfız, sen Aşk'sın dediğim zaman adı dilimde olansın.”

Kâtip, Hâfız'dan aldığı ve kederi temsil eden siyah elbiseli kalemle aynaya bir şeyler yazmaya başladı ki dil, dilden uzaklaştı; Aşk'a vardı.

Yazdıkça yazdı. Söyledikçe söyledi.

O an, Hâfız da aynadan bu sözlere cevap verdi ki Kâtip, başka bir zamanın sözü olarak bu sözleri kalbin aynasında sakladı:

“Ey Kâtip, aynayı tuttunsa yüzüne sen hem sensin hem bana bakan kişi. Hem bensin. Hem hayalisin her şeyin. Hem de hayal eden. Durma aşka dal ve ört sıkıntı dağını. Dağılsın karanlık. Ne gölge kalır âlemde ne bir iz.”

Kâtip, Hâfız'ın aynasını yola tuttu. Yol, âriflerin yolu gibi genişledi.

“Ey Ateş uyan, dedi. Bil ki bakışım tıpkı Hazret-i Âdem gibi birdenbire değişiverdi.”

“Nasıl yani?” diye sayıklayarak uyandı Ateş.

“Yaradılışın ilk anında Âdem’in bakışı yalnızca bir bakıştı. Ve tecelli ona bakışın ne olduğunu anlattı. O da gördüğünü bildi.

Suyun akışını duyuyordu, suyun aktığını bildi. Güneşin doğuşuyla karanlığı, karanlıktaysa aydınlığı bildi. Ve sonra zamanı ve mekânı bildi. Yani insanın ilk bakışındaki saflık giderek her şeyin özünü bilmeye dönüştü ki bu da insanı diğer yaratılmışlardan ayrı tuttu.”

Kâtip, Nar ve Ceylan’la karşılaşıyor

Kâtip, “Şimdi bırakalım sözün sonsuz bahçesine bakmayı. Yoksa zaman, bizi alıkoyacak ve sanki yarılıp bizi içine çekecek.” diye tamam etti sözü. “Yoldan kim geriye kalırsa bekleyişin kucağına düşer de Karanlık Kalesi’nden daha koyu karanlığa düşüverir.”

Haklısınız efendim, diye söylendi Ateş:

Uyuyakalmışım. Susup da rüzgârı tenimize buyur etmişim. Hem altında durduğumuz şu Nar’a da haksızlık etmişim. O da sabırsızlıktan çatlamış meyvelerine rağmen sizi uyandırmasın diye rüzgâra karşı durmuş da bir ben uyanamamışım. Bağışlayın beni.

“Kim ateşin su dilemediğini söyleyebilir? Narın sabrını gördüğün hâlde söylediklerin, sözden başka nedir ki? Bir ırmak, bir dere bul da çevirsin yolunu. Yahut haber sal yağmura da bakınıp durmasın uzaklardan. Aşk’ın onca ismini bilen nara su yetiştirsin.”

Kâtip, böyle deyince Ateş kanatlanıp uzaklaşırken; nar dile gelip şunları söyledi:

“Ey Karanlık Kalesi’ni ararken her şeyin karanlıkta olduğunu bilmeyen kişi! Bu âlem, karanlıktan yahut yokluktan başka nedir ki? O yanındaki Ateş de kendinden uzak durur

suyu ararken. Niçin hep ararken bulduğumuzu bilmeyiz de boşa zaman harcarız? Bulduğunda yine aramaktan geri durmuyorsan hakkıyla gören ve bilensin, derim?

***

Hikâye

Nişabur'da bir sarhoşu yolunu kaybetmiş, sokaklarda öylece dolaşır bulmuşlar:

– Evini mi ararsın? İstersen tarif et de seni oraya götürelim.

Sarhoş, kolundan tutup kendini sürükleyenlere çıkışarak ellerinden kurtulmuş ve bağıra bağıra şunları söylemiş:

– Uyanık iken evimin yolunu arayan ben kör olduğumu biliyordum ama siz kendi körlüğünüzü bile görmekten âcizsiniz. Anladım ki evimi ararken çoktan evimdeymişim. Çünkü aradığım ev, hep benim içimde, hep gözümün önündeydi. Birlik Evi, hep gönlümdeydi. Artık niye arayayım ki? O hayalle yatağıma uzanıyor, sıcacık yorganıma sarınıyorum. Sizse beni uyandırmaya çalışıyorsunuz. Çekilin ve rahat bırakın beni.

***

“İşte, böyle bak Ateş de boşuna yorulacak demek ki. Onun getireceği su, çatlamış dudaklarıma hararettten başka ne verir ki? Beni nâr eden suyun hayali... Ben, nâr olduktan sonra su gelmiş, gelmemiş ne fark eder? Şirin'in Hüsrev'e düşkünlüğünü gören Ferhat da, sulara kendi canını kendi kanını akıtırdık su gelmiş, gelmemiş neye yarar, demiyor muydu?”

“Ey nar,” dedi Kâtip. “Yaprakların zamanın bu soğuk ikliminde nasıl oluyor da dökülmüyor? Nedir bunun hikmeti?”

“Zaman.” diye cevap verdi, nar, “Hem mevsimler gibidir hem de mevsim değildir. Zaman, mevsimler gibidir ki kişideki hâlden hâle sürekli değişir, değiştirir; dönüşür, dönüştürür.

Zaman, bu hâldeyken varlığa nüfuz eder ve onu da kendi değişmesine katar ve varlık, böylelikle bizzat zamanın içinde kayboluverir. Bu andadır ki varlık susar, zaman konuşur. Bazen de zaman susar ve varlık konuşur. Oysa bu ne aldatıcı bir bakıştır ki zaman da varlık da her hâlükarda hem konuşur hem susar. Ancak zamanın dokunamadığı tek şey aşktır. Hem susulan hem konuşulan hiçbir an Aşk'a tesir edemez. Aşk kimdeyse yahut Aşk neredeyse, o her şeyin etrafını sarar ve onu korur. Zaman, sanki orada yok gibidir. Bin yıl geçse de aşık, zamandan azadedir, ondan uzaktadır ki bu aşk Mutlak Aşk'tır. Hem sırdır, hem açıktır.

İşte bu yüzden Ateş'in getireceği su gibi zamanın da hükmü, yapraklarımın, meyvelerimin bereketine ancak hâlde yani şimdide bir suret verebilir. Onu bakan göze göre tezyin eder, süsler yahut çirkinleştirir. Çoğu insanoğlu da yalnızca şimdide bakan gözleriyle ağacın yapraklardan sıyrıldığını görüp suratını asar çirkinliğe yahut yapraklar yeşerdiğinde gölgesinde seyirine dalar güzelliğinin. Oysa şimdi, her zaman aldatıcı olandır.

Bu yüzden kâmil insan odur ki yalnızca şimdiye bakmaz. O, kalp gözüyle varlıkta hem dünü, hem şimdii ve hem de yarını görebilir.

Zaman, mevsim değildir öte yandan. Ondan ötede değişmeyen ve değiştirmeyen olarak zıtlıkların yurdundadır. Hem hareket hem durağanlıktır. Hem gece hem gündüzdür. Öyle ki gece ve gündüz bu oluşlarıyla değişmezler ve değiştirmezler. Bu hâlde zaman, mevsim de değildir. O kendisinden başka bir şey değildir.”

Kâtip “Zaman aşktır da...” dedi iç geçirerek.

Yol, derinleşiyor ve daha derin düşüncelere dalıyordu.

Ateş, uzaktaydı. Kâtip, koynundan Hâfız'ın bir tutam saçını ve aynasını çıkardı. Gönlünün ateşinden yalçın dağların arasında dar ve uzun bir vadide olduğunu anladı.

Alacakaranlığın içinden kayın ağaçlarını gördü. Vadi, baştan başa sisle birlikte tıpkı Hâfız'ın gözleri gibi mavi bir örtüye bürünmüştü.

“Bu vadi, Hâfız'ın gözleri olsa gerek.” dedi.

O sırada bir Ceylan oradan geçiyordu ki Kâtip, Ceylan'ın elâ gözlerine bakıp şaşırıldı. Ceylan'ı durdurup sordu:

“Ne o, Hâfız, beni bakışsız bir gözle bırakırken sana mı verdi bakışlarımı? Bakışlarımı alıp da kaçır mısın benden?” diye sordu.

Ceylan, dile gelip şöyle dedi:

“Ben kara gözlü Ceylan'dım. Kara gözlüyken de kapkara bir yüreğim vardı. Ne aslanların kükreyişinden ne de karanlıktan kaçardım. Ta ki Hâfız, Kâtip'ine bakmak için bana bu gözleri armağan edinceye kadar. Kendi gölgemden bile korkar olmuştum. Ne vakit yurduma varsam Hâfız'ın elâ gözlü Ceylan'ına bakın, diye alay edilir oldum. Ben de tekrar Hâfız'ın yanına gitmekten başka çıkar yol bulamadım da daha fazla ileriye varamadım. Allah, sizi karşıma çıkardı. Maksadım geri dönüp Hâfız'a varmak; orada geri kalan ömrümü tamam etmektir.”

“Yolumuz uzun.” dedi, Kâtip. “Sen burada narla birlikte kal. Ne vakit yolumuz biter, dönüş yoluna varırsak seni de buradan alır birlikte gideriz. O zaman kara gözlerini alıp da dönersin yurduna.”

“Gam değil.” dedi Ceylan. “Bakın ki Ateş, ırmağı çevirmiş yolundan. Nar da sabrettiği kadar suya da doycak. O da kendince ateş değil mi? Yeni sürgünler verip yeni alev dalları uzatacak âleme.”

Ceylan, Kâtip'in hasret dolu gözlerine bakarak:

“Ey Kâtip, sana Hâfız'ın aşk dolu bakışlarından birini vereyim, kim görmek isterse onunla baksın.” deyip suskunlaştı.

Ateş, Kâtip'in yanına vardığında Ceylan, çoktan kendi âlemine dalmıştı. Nar, Kâtip'le göz göze gelip Ateş'in beyhude gayretine gülümsedi:

“Kalp gibi Bir'den kopup dağılan ve sonra yine Bir olan kimdir ki beyhude gayrete yalnızca gülümsemez. Kan, akacak yeri de toplanacak yeri de bilir.”

O sırada bir nar tanesi toprağa düştü.

Kâtip, nardan izin alıp meyveyi alıp cebine koydu.

Kâtip, narın düştüğü yerdeki kıvılcımları gördüğünde nârın hikmetini bildi. Bilgisine vardı. Onu bildi. Narın ikiye yarılıp taneleri kadar hikmet dağıtacağını gördü. Bütün bunları kalp aynasında gördü ki o an önündeki Ateş'in ne kadar soluk kaldığını düşündü. Nara veda edip doğuya yöneldi.

Kâtip, Ateş'in seke seke yürümesine bakıp merakla sordu:

“Böyle yürümeyi kimden öğrendin?”

“Hâfız'ın hatırlayış gömleğini giye giye öğrendim böyle yürümesini.” dedi, Ateş. “O hatırlayış ki şu Ceylan gibi seke seke yürümez mi? Bir bu zamandan bir şu zamandan meyvesini devşirir de soframıza bırakıverir. Acı yahut tatlı. Ne zaman kuyuya baksak ayın parlaklığını görür de hatırlayışla birlikte yıkanmaz mıyız? Çünkü hatırlayışla birlikte zaman kuyuya her taş attığında sular dalga dalga olur da ayın görüntüsü, bir görünür bir kaybolur.”

“Ey Ateş, sen burada yokken anladım ki, aslında sen bile bir aldatmacadan, bir yansımadan başka bir şey değilsin. Öyle ki senin alevlerin bir an görünüp ardından kaybolurken âlemin yalnızca görünür tarafını aydınlatırsın. Oysa şu narın ateşi bile âlemin özünü de tutuşturup kendi alevlerine katar ve âlem, da-ima aydınlık kalır. Onun için geride dur da gönlümün ateşle âlemin özünü görebileyim. Yoksa karanlığı senin bakışlarınla

aşabilmemiz mümkün değil. Ancak bir adım sonrasını görebiliriz. O yüzden şimdilik bakışların geride dursun.”

Ateş, soğukkanlılıkla Kâtip'in yüzüne baktı:

“İlk sırrı aştınız efendim. Artık Ateş olarak adımlarınızın önünde değil de arkasında olacağım. Tıpkı bir gölge gibi... Ay, görünürde parlak ve aydınlatıcıdır. Oysa parlaklığını Güneş'ten, Güneş de gönül ateşinin kaynağı olan Yaratıcı'dan alır.”

Vadiye vardıklarında ne kadar yol aldıklarını bilmiyorlardı. Karanlık, ismini ancak bu kadar hak ediyordu.

Yürüdükleri yol, Kâtip'in gönlünün ateşinin coşkusundan biraz daha aydınlandı. Ateş, Kâtip'in sözleri tükendi sanarak daha da devam edecekti ki Kâtip, kendi kendine söyledi:

“Karanlık Kalesi'nin yolunda Hâfız, can yükümüze bütün hatırlayışları azık niyetine hazırlayıp koymuş. Bildim ki her gün ve gece aşkı bizi doyuracak ya. Sözün de bakışın da ustası o. Ne duruyoruz, yola devam edelim. Bak ey Ateş, bak yola ki bir an önce varalım varacağımız neresiyse. Nereye varır bu yolun sonu? Karanlığın koyuluğu arttıkça artıyor. Anladım ki az yol almamışız.

Bırakalım sözün yakasını zamana. Bak işte vadinin sonunda üç yol görünüyor. Hangisine gireceğiz? Karanlık Kalesi'ne hangi yoldan gideceğiz?”

“Burası Bakış Vadisi'nin sonu.” dedi Ateş.

Kâtip, Bakış Vadisi'nin sonunda tenin bakış elbisesinden bir çırpıda sıyrılıp Aşk'ın yine kendine baktığını gördü.

Gurbet vadisi

Kâtip, “Ey Ateş, biliyor musun ki uzaklığın meyvesi daha olgunlaşır olgunlaşmaz senin kucacağına düşüverir ve acı tadı seni bir daha geri döndüremeyecek kadar boğar.” dedi.

“Bilirim.” dedi Ateş. “Uzaklık, en acımasız saatidir âşıkın. O korkunç efendinin ismi budur. Artık Gurbet Vadisi’ne girdik efendim.”

“Gurbet Vadisi nerede?” diye sordu Kâtip.

Ateş, “Bu vadi herkesin kendi içindedir efendim.” dedi ve devam etti:

“Gurbet Vadisi, bir boşluktan ibarettir. Alabildiğine uzayıp gider. Sonsuz gibidir. Ne mesafelere ne zamana bağlıdır. Eğer Aşk’ın sırrından uzaksanız ne varış ne çıkış yolu vardır. Yakınsanız bile yakın olmak istediğinize uzaksınız aslında...”

Ateş, tam sözünü bitirecekti ki derinden kaval sesleri gelmeye başladı.

“Sus bakalım.” dedi Kâtip. “Sen Ateş’sin. Kendi niteliğin gibi etrafına yayılarak adımlarını atarsın sonra da onca sözün varken, kollarını uzattığın köşelere bakmayı ihmal edersin. Köle olduğun halde söz de dinlemiyorsun.

Bak karşıdaki ağacın altında yanlarında çuvallarıyla üç kişi oturuyor. Önlerinden çekil de bakalım neler söyleyecekler? Hem yol hakkında da bir şeyler öğrenebiliriz bu sayede.”

Bir ağacın altına oturmuş bu üç adamın yanına vardıklarında bunların birbirlerine iperle tutunan üç kalenderî olduklarını gördüler. Hepsi kör olan dervişlerin oturdukları ağacın

altı o kadar aydınlıktı ki cennetin nûrunun burada toplandığını sandılar. Ağacın etrafıysa karanlığın da karanlığı derin bir boşluktu.

Yanlarındaki iri, genç bir aslan onları koruyor, düşmanlara büyük bir korku salıyordu. Dervişlerin sessizliğin koyuluğuna bakıp susmaları gerektiğini anladılar.

Kâtip, bir adım daha atmaktan korktu:

“Nedir ahvaliniz? Bu ağacın altında hangi yurdu beklersiniz?” diye sordu.

Dervişlerden en yaşlı olanı, suskunlukla mırıldanma arasında cevap verdi:

“Uzaklığı...” dedi ve devam etti:

“Âlemin karanlık, varlığın da yokluk olduğunu bilmeyen kişi. Karanlığın da doğduğu bir karanlık varken o karanlığa yalnızca karanlık demek ne kadar yanlış. Simsiyah bayraklarla yokluğun, yine varlıktır. O yüzden karanlığın da aydınlık olduğunu unutmayasın, diye derim ki, ‘Yolun kutlu olsun.’ Yolundan eyleşip de bizden haber sorarsın ki her kişi elbet karanlıktan aydınlığa varmak ister. Kör olduğumuza bakıp da aldanma. Baktığımız yerde nice nûrlar vardır ki çoğu gözleri görenler bunun farkına bile varmazlar.”

“Peki, yükünüz nedir?”

“Yükümüz, uzaklığın sabrından başka bir şey değildir, dedi öteki. O kadar ağırdır ki kendi günahlarımızın ağırlığı bundan daha ağır değildir. Bu çuvallarda sırasıyla korku, aşk ve hikmet vardır. Hepsi yokluğun bize hediyesidir. Nûr bahçesine kül gibi savurmak için yüklendik sırtımıza. Vaktâ ki cennet toprağıyla karılır da varlığın kapısında neşe, ümit ve hakikat diye bütün âleme yayılsın isteriz.”

Kâtip “Öyleyse söyleyin bizim yolumuz uzun mudur?” diye inledi.

Dervişlerin üçüncüsü, fısıldayarak “Yolunuz hem uzun hem kısadır.” dedi. “Hem meşakkatli hem kolaydır. Hem karanlık hem aydınlıktır. Çünkü karanlık da aydınlığın öteki yüzüdür. Ne zaman mesafelerin aralığından, karanlığın ve aydınlığın eşiğinden geçerseniz yolunuz kısalmaz. Yola düşen kişi, yoldur, yolcudur ve yolu da yolcuyu da bekleyen hancıdır. Eğer yol, yolcu ve hancı olduğunuzu unutursanız yolunuz hiç bitmez.”

“Çaldığınız şarkılar nedir peki?”

Her üçü de bir ağızdan söze başladılar ki sanki tek bir ağızdan kelimeler ediliyor sanılırdı:

“Ellerimizde ne kaval vardır ne de başka bir çalgı. Onlar yüreğimizin ahlardan başka bir şey değildir. Aşkın gizli isimlerinden payımıza düşenleri ararız. Madem merak edersen şu şiiri dinle o hâlde:

hangi uzun yoldur ki kendi yükünü taşımaz
güneş ve gölge kelimeler ve bakış
çağırır gerginliğine bu mevsim de kaygısız
bakalım ki yine bir boşluğa mı açılır kanatlarımız
ölüm kimin uykusunu çalacaksa
yalın ateşle boğulurken ağlamaktan
şu ayakları çıplak ölümlüye yol açın
uzaklardan hiç gelemeyecekmiş
hiç sözü yokmuş gibi
azala azala soluk almışa benzer yaşamaktan

Âşık, ayakları çıplak bir ölüden başka nedir ki?

Neyse sözü uzatmayalım ki söz, karanlığın içinde dağılmasın ve siz yolunuza biz yolunuza varalım da hikâye devam etsin.”

Kâtip, bu söze de hak vererek gönül ateşini koynundan çıkarıp üç dervişin gösterdiği yola tuttu.

Dervişler, birlik hırkasının altına sığınıp tefekküre daldılar.

Sis, koyu bir bulanıklıkla mesafeleri örtüyordu. Dervişlerin gölgeleri sanki tek bir siluete dönüşmüştü.

Kâtip, bir karanlığa bir de yola baktı. Kendi kendine söyledi:

“Kalın duvarların arkasında bekleyen hangi bakış, sarsıntılarla ilerleyen rüzgârdan bir haber ummaz ki? Oysa dili yok ki rüzgârın? Neyi bekleye? Her bekleyişin kendi adını çağırıldığı uzaklık bu... Kanat çırpın kuşların, her sabah daha da birbirine yaklaşan dağların, yanlışların, geç kalmışlıkların...

Ey durgun sulara aksini görmeyen uzaklık!

Çağır beni. Çağırıldığın her yer yurdum olsun. Gücenmem.”

Yol, uzuyor karanlık iyice koyulaşıyordu. Toprağın nemli kokusu, Ateş'in geçtiği yerlerde bıraktığı yanmış dalların kokularına karışırken her adımda, derin boşluğa daha bir yaklaşıyorlardı.

“Daha ne kadar yolumuz var?” diye sordu Kâtip.

Ateş, mahmûr gözlerle, “Yol, ne uzun ne kısa.” dedi. “Sis, buralarda olduğuna göre karanlığın koynunda besleyip büyüttüğü haylaz çocuğu Yankı da buralarda olmalı ki o zaman Söylenmiş Sözler Ormanı'na yaklaşmışız demektir efendim. Yankı, Bekleyiş Vadisi'nin içinden çıkılmaz ormanında oturur.”

“Söylenmiş Sözler Ormanı mı?” diye sordu Kâtip.

“Evet.” dedi Ateş. “Her şeyin önceden bir defa da olsa söylendiği ve buraya atılıp sonsuza dek tekrarlandığı yerdir. Yankı, burada yaşar.

Karanlığın en çok sevdiği çocuklarındandır. Yankı'yı kimse göremez ama duyar. Çok uzaklardan en küçük ahı bile hemen saraya yetiştiren biridir. Sözü tekrarlaya tekrarlaya

konusur ve bir zaman gelir ki ne söylediğini kendisi bile anlayamaz ama kulakları çok iyi işitir. Karanlık Kalesi'nde olduğu gibi Aydınlık Kalesi'nde de yaşar ama ilkinde olduğu kadar iyi duyulamaz orada.

Gariptir ki bir benim sesimi duyduğunda şaşırır. Onu aldatıyorum sanır. Oysa sesim, onun sonsuzluğuna karşı bir ayna olmaktan başka bir sonsuzluk değilken alevlerimin çılgılığı onu bambaşka diyarlara sürükler. O zaman efendilerine ne diyeceğini şaşırır. Bir o yana bir bu yana sallanarak efendisinin ayaklarına kapandığında kâhinliği apaçık bir yalancılığa bürünür. Çünkü bilinmezlik, yalanı da çağırır. Şimdi mi yoksa geçmişte mi sesimi duyduğunu ayırt edemez ve benim geleceğin dünyasını saracak büyük bir tehlike olduğumu anlatır. Oysa o ses, benim değıldir. İnsanların bende görmek istediğı sesimdir de Yankı'nın söylediklerine kanarlar.

İhtimal ki Yankı, şimdi Söylenmiş Sözler Ormanı'ndan çıkıp Karanlık Şâhi'na geldiğimizi haber vermiştir.”

Yol uzadıkça Kâtip'in soruları da uzuyordu:

“Ey Ateş, söylediklerine bakılırsa Söylenmemiş Sözler Ormanı da var öyle mi?”

“Elbette efendim. Söylenmemiş Sözler Ormanı karanlığın da ötesinde kendi karanlığındadır. Orada şairler ve ölüler vardır. Şairler, tıpkı ölüler gibi kendi aralarında birbirleriyle yarışmasına sözlerin avuntusuna kapılmadan söylenmemiş sözler peşinde dolanıp dururlar.

Hem suskunluk hem çılgıktır onların kelimeleri. Kimin yüzüne baksalar, kendi yazgılarından bir pay bulurlar da onu alıp defterlerine eklerler. Şairler de kendi sözlerinden sonra başlatırlar başkalarının sözlerini. Öyle ki yazgıları da bir zaman sonra başkalarının yazgıları oluverir de farkına varmazlar.

Hatta Cihân Sultan'ın bir hikâyesi de buna dairdir...”

Hikâye

Bir rüya yorumcusunun korkuları satın alıp yerine güzel düşler verdiğine dair rivayetler üzerine denize bakarken bile boğulacağından korkan Cihan Sultan, bu acemi tacirin pazarına uğramış. Cihan Sultan, etrafındakileri uzaklaştırdıktan sonra tacirin yanına yaklaşmış sormuş:

– Akıl kârı mıdır ki başkalarının korkularını toplayıp denk edersin? Hangi merdiven, boşluğa kurulmuş ki hep bir boşluk arar durursun? Nedir bu pazarlığın hikmeti?

Acemi tacir, gözlerini yerden kaldırmadan cevap vermiş:

– Doğrusu şu ki sultanım, az verip çok almak ticaretin usulündendir. Boşluk nedir ki? Hikmet, merdiven olmadan yukarı çıkabilmektir. Ola ki aşağı düşmek korkusu olmasın. Görünen şey, aldatır. Kişi odur ki aldatmayanın peşinde olsun. Kimse de korkuyu kolay alınır satılır bir meta sanmasın. Hangi servet kolay elde edilmiş? Hem kimse kolay kolay alıp satmaz korkusunu. Defterimde nice korkular vardır ki kimse bu şehrin kapısını açmayı aklının ucundan bile geçirmez. Feleğin yakıcılığında bir nebze serinlik bulurum, diye açıp okurum hikâyeleri. En nadirleri vardır bu sayfalarda. Siz de bilirsiniz ki iyi inci, derinlerde bulunur.

Cihan Sultan, sözün de derinde olduğunu biliyormuş:

– Ey tacir, kolay söylenir sözler değildir bunlar. Ancak ya içimden yine de atamazsam korkuları. Hatta kendimi gelmemiş sayarsam bu pazara. Anladım ki pişmanlığın duvarları, gece yıkılıp da sabah yeniden örülürmüş. Ne bu defterdeki şehir, ne pişmanlığın duvarları yıkılsın üstüme. Vazgeçtim. Beni yok say bu pazarda.

Acemi tacir, korkuyla cevap vermiş:

– Kim var olduğunu bilebilir ki efendim. Ha var ha yokuz. Ben bile var saymam kendimi bu âlemde. Yalnızca korkularımı hatırlarken bulurum kendimi. Bu yüzden, kaçarken

Korku Şehri'nin askerlerine yakalanmayın. Karanlığın içinde sultanlığın tacı parlamaz. Şehrin kapısından uzak durun. Öyle ya hatırlamak, korkuyu besler. Yine de siz bilirsiniz. Şimdi ne siz varsınız ne de ben. Kalın sağlıcakla.

Cihân Sultan, tacirin şehrin sınırlarına kadar götürülerek sürülmesini emretmiş. Ardından pazardan bekleyişin kendine bıraktığı yükü alıp Korku Sarayı'na geri dönmüş.

Ateş, sözünü tamamlayıp Kâtip'e dönerek:

“Ne bakışımın ne kollarımın dermanı kalmadı. Sizi aldattırım da başka bir yola sevk ederim diye korkuyorum efendim. Bu yüzden tıpkı sözlerim gibi el yordamıyla varmamız gerekir kalenin surlarına.”

“Uyan ey Ateş, aç gözlerini bak.” dedi Kâtip. “Hâfız'ın yüzü öyle asık ki seni de beni de neredeyse azledecek sanırsın.”

Ateş, telaşla gözlerini daha da açıp buldukları yeri aydınlatırken:

“Aman,” dedi. “Hafız doğalı beri onun kölesiydim. O yüzden bilirim onun hiddetini. Benim için su bile onun hiddeti kadar güçlü değildir.”

Ateş, söylenmeye devam ediyordu:

Efendim, ben bugüne kadar böyle karanlık görmedim, dedi ve devam etti:

“Bu neyin karanlığıdır ki kendi kuyusuna düştüğünde yukarı çıkabilmek için taşlara tutunup da yukarıya varıncaya kadar sureti değişmemiş olsun...”

Sözün kesildiği yerde kalakaldılar. Önlerinde belli belirsiz bir taş duvar, bütün azametiyle uzayıp gidiyordu. Etrafını doluştıklarında tıpkı Hâfız'ın sarayı gibi kalp biçiminde bir kaleye geldiklerini anladılar.

Toprak, yağmurun da bereketini unutmuyordu. Karanlık Kalesi, yüksek bir kayanın üstüne kurulmuştu.

“Burası Karanlık Kalesi.” diye bağırdı Ateş.

“Hayır,” dedi Kâtip. “Burası olamaz. Ne asker var ne de bir sur.”

Bina, karanlığın kaynağı gibi genişleyerek ilerleyen bir ırmak halinde yayılıyordu. Dahası bu karanlık sanki nûrun kendisiymiş yahut karanlığın güneşiymiş gibi heybetli bir mâ-verâsı vardı. Kâtip, heybetli karanlığa bakmaktan kendini alamadı.

Ateş, her zamanki gibi tir tir titriyordu.

Kalenin çevresi dolaşılsa da bir kapı yahut gizli bir geçit bulunamadı. Kalp biçimindeki kalenin duvarlarının soğuklğundan Ateş’le Kâtip üşüyüp de bir kenarda yığılıp kalacaklardı sanki. O an Kâtip, Hâfız’ın aynasını ve bir tutam saç çıkarıp hasret giderdi ve böylelikle uyanık kalabileceğini düşündü.

Kale, o anda Hâfız’ın yüzünün aydınlığından sanki şimşek çakmışçasına gün gibi aydınlanıverdi. Bu hâliyle bile heybetinden hiçbir şey kaybetmeyen kalenin neresinden geldiği belli olmayan feryatlar yükseldi, kederin bulutları dağıldı.

“Ey Hâfız.” diye seslendi Kâtip.

“Ey Hâfız, karanlığın hikmeti nedir ki sessizlikten dem vurur. Hem bekleyişi azaplı kılar hem de çoğaltır önüne ne gelirse. Sessizliği çoğaltan aşkından karanlığın karanlığına varmışken söyle bana: Şu karanlıklar içinde dünyanın henüz uykuya dalan gözleri, ne kadar تنها ve aynı zamanda ne kadar kalabalık. Sesleri hem var hem yok gibi. Gitgide daralıp etrafımı sarıp sanki beni ezeceklermiş gibi duran ufkuyla birbirinin uykusuna yaslanmış bu taş duvarlar... Olmazlıkların bulunduğu geçmiş ve şimdi, bu uykudan hiç uyanmayacaklarmış gibi daima birbirlerini itiyor. Ne şüphe ne yalınlık... Kendi içlerine gömdükleri sırlarıyla tasavvurlarını bir köşede unutulmuşluklarıyla besliyorlar gibi.

Aşk diyorsam, değil; ki bu bağlılık neyse, kendisini bile uzağa fırlattığı rüzgârında her şey bir sonraki anın başlangıcını bekliyor ve gittikçe etrafına yaydığı gölgesinde bu anın gerilerde kalışına umarsızlıkla bakıyor. Bu ne acımasızlık ki bağlılıkların bütün hükmünü yok sayıyor. Kendi gövdesinin kesilmesine kayıtsızlıkla bakan bir ağaç gibi. Hem ağaç hem kesilmiş gövdeyi titreten rüzgâr. Hem de kendi ölümüne kayıtsız bir şahit.”

“Ey Kâtip.” diye cevap verdi Hâfız ve devam etti:

“Sözü, seslere ve harflere zincirlerle bağlı mı sanırsın? Hem bir varlık mı ki bu karanlığa Dünya diye bir ad verirsin? Sessizliğe bak ki karanlığı görebilesin. Burası sana karanlığın hakikatini verecektir. Bak ki ne sırlar döker varlık ve yokluktan. Hem var hem yokken. Karanlığın raksı hem yavaş hem hızlıdır. Karanlık, zıtlıktır. Daima kendisiyle boğuşur. Gariptir kendi kargaşasından kurtulduğu anda boşluktadır. Kargaşası da kendi yüzü gibi örtülüdür. Görmek için gözlerini kapaman gerekir.”

Kâtip gözlerini kapattı. Bu sırada taşların arasından dar bir geçidi gördü. Ateş’in şaşkın bakışları altında kovuktan içeri girmişti bile.

Ateş, yine Hâfız’ın gönül ateşini kıskanmadan edemedi.

Kâtip, Karanlık Kalesi’ne çıkan dehlizde gördüğü her katta yeni bir âleme varacağını bildi.

Her katın hayalindeki bir vadiye çıkacağını düşünen Kâtip, ilk kata geldiğinde hakikatın ancak ilmine varabildi.

Birinci kat, hakikat ilmine aitti.

Bu katta Âdem’in, ilkin adları, sıfatları ve fiilleri bildiği vadi olduğunu hatırladı.

“Adımı bildim ilkin

Âdem olmadan evvel” dedi.

Bu katta adların, sıfatların ve fillerin anlamları kapalı olanlarını da açık olanlarını da bildi.

Bu katta Bakış Vadisi'ne baktı. Kendini gördü bir başka gözle. Bakış Vadisi'nde Âdem'in de ilkin harfleri ve baktığı şeylerin ilmini ilkin adlarıyla bildiğini bildi. Sonra adların üzerine giydirilen elbiseleri yani manaları giydi. Bilgiden o kadar ağırlaştı ki ikinci kata geldiğinde soluk soluğa kaldı. Bir o kadar da hafifleyen Kâtip, yakını ve uzağı, aşağıyı ve yukarıyı, doğu ve batıyı bildi. Mesafeler ve zamanlar üstüste binmiş hâlde Kâtip'in gözlerinde hayal perdesi gibi idi. Ateş'e de bu bilgi elbiselerinden bahsetmemesi gerektiğini bildi. Ateş'in bu elbiseleri tutuşturacak kadar kıskanç olduğunu da.

Kâtip, ikinci kata geldiğinde buranın tecelliler katı olduğunu bildi. Tecellilerin mecaz olduğunu da.

Her adımı dikkatlice atıyordu. Her an yine dönüp Attar'ın Gurbet Vadisi'ne çıkan yollara düşebileceğini sandı.

Bu katta kibir yoldaşım olur da giydiğim elbiselerin bana yakıştığını düşünürsem bu kattan daha aşağıda vadinin dipsiz olan cehalet kuyularına düşerim, diye mırıldandı.

Gözlerinden birinin âlemi müşahede için diğerinin ise kendi gölgesini seyretmek için açması gerektiğini bildi. Bu basamaklarda âlemin de gözleri olduğunu gördü. Taşların da, soğukluk ve sıcaklığın da... Kuruluğun ve rutubetin de...

Üçüncü kata geldiğinde yine Bakış Vadisi'ndeydi ve Bekleyiş Vadisi'ne bakıyordu. Bütün seslenişlerin, hitapların üstünde tek bir hitabın olduğu kat burası idi. Burada rüyada ve uyanık olduğunu bilemedi. Mushaf önündeydi ve hâfızlık yaptığı günleri hatırladı. Ayetler ve sureler, tek tek gözlerinin önündeydi. Basamaklar bittiğinde hatim de bitmişti.

Her kelamın yankısı kulaklarındaydı. Âlemde kendisi gibi her şeye hitap edildiğini bildi. Bekleyiş Vadisi'nde sabrın hikmetini anladı. Şükretti.

Dördüncü kata geldiğinde noksanlıklar ve mükemmelliğin katına geldiğini gördü. Bu kez Bakış Vadisi'nden Korku Vadisi'ne bakıyordu. Aklının gücüne inandığı anda noksanlığına, ilimde ve irfandaki yolunun uzunluğuna baktığında yolun mükemmelliğine hükmetti. Kusursuzluğun yalnız O'na ait olduğunu ikrar etti. Her şeye hayret etti. Babasının ona seslendiği adının anlamında dinin hayırlısı olması yanında insanın her şeye hayret etmekle kâim olduğunu bildi.

Zaaflarının ve günahlarının ne kadar çok olduğunu düşünerek tövbeler etti.

Bildiklerinin yanında bilmediklerini de gördüğü için de şükretti.

Beşinci kata geldiğinde bildiklerini de bilmediklerini de bilen Kâtip, Şüphe Vadisi'ne bakıyordu.

“Akıl, şüphe eder.” diye düşündü.

İlkin akıl ülkesine vardı. Sebepler ve sonuçlar, birbirine değmeyecek kadar birbirlerinden uzakken tuhaf bir kargaşa, aklın bütün sınırlarını kuşatmıştı. Hız ve telaşın askerleri, herkesin gözünü kapatmakla meşguldü. Mana Sarayı'na girmek isteyenleri de askerler engelliyor, insanlardan çok azının saraya girmesine izin veriyorlardı. Yine bunlardan çok azı yollarını şaşırmadan şâhın odasına varabiliyor ama yine dönüşte yollarını kaybetmekten geri durmuyorlardı.

Şâh huzuruna gelenlere bir de Kalp ülkesinin şâhı'na varmaları için gizli bir geçide işaret ediyor ama yine gelenlerden çoğu, bu dar ve sıkıntılı geçidi kullanmaktansa geriye dönüp süslü kervanlarla, gösteriş ve heves atlarıyla yollara çıkmayı umuyorlardı.

Kalbin bütün hikmetlerin özü olduğunu bildi. Bir bakışla kendini kalp ülkesinde buldu. Orada arifleri gördü.

Kâtip, Altıncı kata geldiği zaman kendini misaller dünyasında buldu. Hasret Vadisi'ne bakıyordu. Vadi, aynı anda iki hâlde birden görünüyordu. Hem hakikatlerin hem hayallerin vadisiydi.

Kâtip, bir an hayaller dünyasında hakikatler dünyasını gördü. Hakikatler dünyasında hayal âlemini. Hakikat dünyasında cisimler kendi renklerinde ve şekillerindeyken misaller dünyasında şekiller vardı yalnızca. Cisimler yoktu. Ağırlıklar, silinmiş gibiydi.

Perdeler, büsbütün aralandığı zaman Kâtip, taşın yalnızca taş olmadığını gördü. Taş, sayısız suretlerde ama yine kendi mahallinde idi.

Kâtip, ilkin bunun bir sihir olduğunu düşündü. Hayal olan şekillere dokununca bunlarının cisimlerinin olmadığını gördü. Bir aynaya bakıyor gibiydi. Aynı anda aynanın içinde idi ama aynada kendisinden başka suretler ve şekiller vardı ve ayna kırılmış şeyleri sonsuz şekilleriyle yansıtıyordu.

Aklı vardı şaştı.

Kâtip, orada kendini dahi gördü. Kendini sayısız şekillerde gördü. Ama Kâtip'lerden hepsi de Hâfız'ın kalbinde idi. Dahası bu vadiye Hâfız dahi Hâfız'a bakıyordu. O bile kendisi değildi ve o da her şeyin emrinde olduğu O'na bakıyordu. Her şey siliniyor birdenbire bambaşka şekillerle geri dönüyorlardı. Her şey "Ol" denilince oluyordu.

Âlem, yalnızca Aşk ile dönüyordu. Bütün şekil ve cisimler, Aşk'ın etrafında dönüyordu. Denizler, gökyüzü, Zühre yıldızı, sesler, geçmiş ve gelecek, başlangıçlar ve sonuçlar, sebepler, Hâfız'ın da gölgesinde oturduğu beyaz bir bulutun şefaatiyle dönüp duruyorlardı.

Akıl ülkesinin sınırlarının çok ötesindeki bu dünyada sultanlar ve yoksullar yoktu. Yalnızca aşkta yol alanlar vardı.

Hem yolcu hem yol hem de menzil olanlar vardı. Ne seven ne de sevilen vardı. Ne varlık vardı ne yokluk yoktu. Her şey bire doğru akıyordu. Uzaklık, yakınlığın içinde eriyordu.

Kâtip, “Ben sizin Rabbinizim” ayetini, ardından “Biz senden Allah’a sığınırız.” ayetini mırıldandı.

Kelimeler, sessizliğin içinde yitip gidiyordu.

Kâtip, sustu.

Susması susmak gibi değildi.

Susmayı bildi.

Orada, Bakış Vadisi’nde bakışı gördü.

Gözlerini yitirdiğini gördü.

Kalbinin sonsuz sayıda gözleriyle gördü.

İklimleri gördü.

İklimlerin silindiğini gördü.

Hayatı ve ölümü gördü.

Kâtip, kendini bildi.

O an, Hasret Vadisi’ne bakıyordu. Hâfız’a hasretini hatırladı. Unutuş gibi hatırlayış olduğunu gördü. Hatırlayışı hatırladı.

Kâtip, yedinci kata geldiğinde hastalıklar ve ilaçları gördü. Bu katta Bakış Vadisi’nden Hikmet Vadisi’ne bakıyordu.

Sözün hastalıkları çoktu ama buna ilaç susmaktı. Hakikati konuşmak, hakikati susmakla mümkündü. Hakikate susamakla mümkündü.

Her kata vardığında çıktığı basamakları nitelik olarak saydığında Kâtip, kâmil insanın sıfatlarını bildi.

Taşlar, karanlık gibi soğuk ve ıslaktı. Geçit, gitgide uzayıp daralıyordu. Güherçile kaplı taşların soğukluğunu içinde duya duya Kâtip’e yetişen Ateş:

“Bu geçit, yüreğinizden okuyabildiğim kadarıyla Karanlık Şâhi’nin taht odasına çıkıyor.” dedi.

Yolun sonuna geldiklerinde üstlerinde bir kapağa eklenmiş halkayı yavaş yavaş ittiklerinde ilkin Ateş, etrafı kolaçan etti. Karanlıklar Şâhı'nın karanlıklar içindeki mütevazı taht odası, bekledikleri gibi sonsuz genişlikte görünüyordu. Tahtın hemen arkasındaki odayı gördüğünde Kâtip'in gözleri ışıldadı.

Fuâd, kapının arkasındaydı, oradaydı ve nihayet felek gülecek ve Kâtip'e Hâfız'ın bakışından daha öteye Vuslat Vadisi için izin verecekti.

Gurbet Vadisi'nin sonunda Kâtip, uzaklık elbisesini çıkarıp attı.

O anda tedbiri elden bırakıp Ateş'in ikazına rağmen ileriye doğru atılan Kâtip'i karanlığın içinden çıkan onlarca asker yakalayıp sımsıkı bağladılar.

Askerler, Ateş'e de yaklaşmamak bir yana şaşkınlıkla bakıyorlar, ilk kez gördükleri karşısında birbirlerine Ateş'i gösteriyorlardı.

İkinci Bölüm

HAYAL VE GERÇEK

Bekleyiş vadisi

Kâtip ve Ateş'in Karanlık Kalesi'nde esir olmaları

“**B**urasi Bekleyiş Vadisi.” diye inledi Ateş. Karanlığın karanlığı, zamanın asıl yüzü. Ne geçen bulunur bu yoldan ne bir ses duyulur. Titreyiş, endişe ve dayanılmaz sabır sınamaları hep buradadır. Kahırlar, kararlar bu yola düşenlerin azığıdır. Her soluk alışta çoğalan şiddeti, avını tıpkı bir örümcek gibi çıldırır ki çoğu kimse, daha zaman dolmadan her ana bir başka ben bırakarak tüketmiştir ömrünü.

Dar ve uzun bir vadidir ki neredeyse kimi yerlerde bir insanın bile geçmesi mümkün değildir.

Gölgesi yere düşmeyen gülün hikâyesi anlatılır bu vadede. Neymiş, o diye merakla sordu Kâtip.

Ateş, zindanda kendine uygun bir yere yerleştikten sonra söze başladı...

***

Hikâye

Derler ki günün birinde bir beyin bahçesinde gölgesi toprağa düşmeyen bir gül açmış. Toprağın mı serinliği üşütmüş yoksa gülün mihneti mi yokmuş bilinmezmiş. Konakta çalışanlar, bunun çaresini bulamadıklarından beye haber vererek gülün başında toplanmışlar.

Bey, hiddetle sormuş:

– Nedir hikmeti bunun? Söyleyin ağalar?

Bahçivan, söze çekine çekine varmış:

– Bilin ki burada olan kölelerinizin hepsine sordum ama bilmezler gülü kimin diktığını? Hem “bilseler de söylemezler” demeyin diye de yemin bile aldım ağızlarından.

– Peki ya şu kenarda duran çocuğa sordunuz mu?

– Sormadık efendim, demiş bahçivan. Bizden habersiz karışmaz bahçenin işlerine.

– Yüzüme bak oğul, deyip yürümüş çırağın üstüne.

– Var mıdır bu işten haberin? Çekinme söyle. Çünkü hâlli müşküldür, sırdır da sormak gerek işin aslını.

Çırak, ağalarının ve beyinin yüzüne bakamadan ellerini önünde kavuşturarak cevap vermiş:

– Efendim ne deseniz doğrudur da, bilseydim hiç varır mıydım sarayın kapısına?

Bey:

– Oğlum meraklandırma da söyle işin aslını, demiş hid-detle.

Çırak:

– Aylar önce sarayın koruluğunda uyumuş kalmışım, diye söze başlamış ve devam etmiş: Çok geçmeden cariyelerin gülüşmeleriyle uyandım. Bir gülün etrafında halka olmuşlar şarkı söyleyip eğleniyorlardı. İçlerinden biri yorulup da bir kenara ilişince beni gördü. Çılgınlık atarak diğer kızlarla birlikte kaçıp gitti. Kapıdan içeri girerken de son bir kez baktı. Daha ne olduğunu anlayamadan gülün yanında buldum kendimi. Vakit ikindiydi. Belki elleri değmiştir diye gülden bir kesik aldım ama dönüp arkama baktım ki gülün gölgesi yavaş yavaş silinmekte. Bir başkasına ait bahçeye girip de güllere niye el attım, diye hayıflandım da utandım. Belki kimse görmemiştir umuduyla gülü olduğu gibi kökledim de buraya getirdim. Ah

sormayın efendim. Burada da suçumun bağışlanmadığını anladım. Nice dualar ederim de hep ağlarım kendi hâlime.

Bey, çocuğun haline bakıp şöyle demiş:

– Var git yoluna oğul. Ağaların yolluk hazırlasın da düş kendi yoluna. Müşkül olan hâl değil de zamanmış diye boşuna söylemezler.

Çırak, o gün yola çıkmış ve bir daha onu gören olmamış. Derler ki pişmanlıktan yolu şaşırmış da Bekleyiş Vadisi'ne dalmış ve ölünceye kadar yol kenarlarında yetiştirdiği güllerin gölgesinin düşmesini beklemiş ama bir türlü o gölgeleri görememiş.

***

Kâtip'in içinde Ateş'in sözlerinden de ağır bir yükü vardı. Hücrelerini adımlamaya başladığında bekleyiş vadisinin sarı elbiselere bürünmüş olduğunu gördü. Hem Hâfız'a bir daha kavuşmamak korkusu hem de bekleyişin sıkıntısı, Bekleyiş Vadisi'ni daha da genişletirken, vadideki Hatıra Bahçesi'ni yakından görme fırsatı oldu.

Kâtip, dalgınlığından o an pencereye bir Baykuş'un konduğunu göremedi.

Baykuş dile gelip:

“Ne kadar zaman geçerse geçsin Bekleyiş Vadisi'nde boy atıp duran sabır ağacının meyve verdiğini gördüğünüz hâlde ne diye söz ırmağına açılıp durusunuz? Bilmez misiniz ki bu ırmak yine sessizliğin denizine akacak.” dedi.

Kâtip, ağır ağır pencerenin yanına gelerek, Baykuş'un Ateş'in gözlerinden daha keskin gözlerinin içine bakarak cevap verdi:

“Bekleyiş Vadisi'nde ne devşirilir ki sabırdan başka. Yine bekleyişten söz ederiz de bilmeyiz ne kadar derindir sessizliğin denizi.”

“Hiç bakıp da dalmayın sessizliğin derinliğine.” dedi Baykuş. “Sessizlik, katılaştır da kalakalırsınız derinlerde yoksa. Hele bekleyişin en karanlık saatinde uyanıksanız nasıl da avlar sizi zaman. Bu yüzden aldatın kendinizi. Ola ki aldanırsınız da geçip gidiverir zaman. Gelin görün ki Sessizlik Denizi’nin kenarında yıllarca oturup dalgaların köpüğünden cebinize ne kadar doldursanız da zamandan hepsi hepsi bir damla belki bir an düşüverir payınıza.”

Ateş, Baykuş’a bakıp, o hâlde geçsin diye beklediğimiz zamana dair bir hikâyeye anlat da bu vadiden alacağımız meyvelerin acılığını biraz unutalım, dedi.

Başkuş, Ateş’in telaşlı hâline bakıp gülümseyerek “Dinle o hâlde...” dedi:

“Evvel zaman içinde Kâtip’le Ateş’in düştükleri zindanın penceresine konan bir Baykuş’a Ateş, bize bir hikâyeye anlat da zamanın ağır yükünü hafifletelim sırtımızdan, demiş. Baykuş da başlamış anlatmaya:

Evvel zaman içinde Kâtip’le Ateş’in düştükleri zindanın penceresine konan bir baykuşa Ateş, bize bir hikâyeye anlat da zamanın ağır yükünü hafifletelim sırtımızdan, demiş. Baykuş da başlamış anlatmaya:

Evvel zaman içinde Kâtip’le Ateş’in düştükleri zindanın penceresine konan bir baykuşa Ateş, bize bir hikâyeye anlat da...”

Ateş, “Bizimle alay mı eder bu baykuş?” deyip kollarını pencereye uzattığında baykuş, kanatlarını çırpıp uzaklaşırken:

“Ne alayı, bizzat zamandan başka bir şey anlatmadım. Hâlbuki sen istedin. O zaman dönüp dolaş bu dairenin içinde.”

Ateş:

“Gördünüz mü efendim?” dedi. “Bir baykuş bile bizimle alay eder oldu.”

Ateş’in Baykuş’la söz dalaşına karışmayan Kâtip, Bekleyiş Vadisi’nin üç yolu olduğunu gördüm, dedi.

Kendisini dikkatle dinleyen ateşin alevlerinden uzak durarak söze devam etti:

“Bekleyenin sabrına, hevesine ve nihayet zamanına gider bu yollar. Bekleyen, hangi yola varırsa diğer yolları da gözetmek zorundadır. Kimi zaman âşık, bu yolların hiçbirine varamaz ve üç yolun ağzında bekler ki asıl bekleyiş buradadır. Bekleyiş Vadisi’nin toprağı da yürekte uzayıp gider. Uzaklarda değil.”

Kâtip, zindanın nemli karanlığıyla birlik olup Ateş’i susturduğunda, iki asker onlardan habersiz konuşuyorlardı:

“Biliyor musun ki ihaneti kim yolda bulsa almaz ya yine de kuyularının etrafı kalabalıktır ihanetin. Şâh, hangi yola çıksa önündeki ihanet kuyularını görmezken düşüp yüreğini kırmaktan da kurtulamıyor. Bak ki oynadığı şu meşhur satranç oyununun bütün hamleleri benim gibi bir askerin bile elinde.”

“Nereden buldun?” diye sordu öteki ses.

Beriki yine kendinden emin cevap verdi:

“Şâh, o kadar dalgın ki haftada iki kere halkın şikayetlerini dinlemesine ve iyiliksever biri olmasına rağmen Vezir İhtar onun diğer zamanlarındaki av ve ibadetle geçen zamanını fırsat bilerek Aydınlık Şâhı’yla oynadıkları satranç oyununu bozmak için Şâh’ın el yazısını taklit ederek Aydınlık Şâhı’na mektuplar yolladı. Geçen gün taht odasında el yazmalarını bırakıp gitti. Ben de karanlıktan faydalanarak nüshaları aldım.”

Askerler, hikâyeleri okumaya başladıklarında Kâtip, bu hikâyelerin aynı zamanda hamleleri de verdiğini ve böylelikle sır içinde sırrın paylaşıldığı bir oyun olduğuna hükmedip hepsini

birer birer gönül aynasına not etti ve bir başka zamanda anlatabilmek için sakladı.

Satranç oyununun aynı zamanda hakikate ne kadar yakın durduğuna şaşırıp kimi zaman hayıflanmaktan, kimi zaman da kedere düşüp insanların acımasız oluşuna üzmekten kendini alamadı.

Askerler, sözü tamamlayıp üzerlerindeki sır dolu yüreklerinin ağırlıklarıyla uyuyakaldıklarında Kâtip, Ateş 'e bakarak: "İçimdekileri okursun, değil mi?" dedi.

"Elbet efendim ama Karanlık Şâhı'na bunu nasıl anlatacaksınız?"

"Orasını bana bırak. Şu pencereden bak bakalım. Dışarıdan gürültüler geliyor. Galiba Şâh saraya geliyor.

Kâtip ile Ateş karanlık şâhı'nın huzurunda

Ateş, pencereye vardığında sarayın az ötesinde avdan dönen Şâh ve adamları, bir an kuledeki bu aydınlığa bakıp şaşırıyorlar.

Bu sırada sarayın kapısında bir dilenci, Şâh'ın önünü keserek atın üzenliğini tuttu.

"Ey Şâh, hangi rûhun korkusunu ağına düşürdün de pişman olup böyle kederli dönersin sarayına? Yoksa keder midir senin sarayın ki korku, seni ağına düşürmüş olsun?"

Karanlık Şâhı, karanlığın içinden boğuk bir iniltiyle atının üzenliğini tutan dilenciye cevap verdi:

"Keşke her ikisi de olsaydı da ne korku ne de kederden gelip yine korku ve kederin kapısına geri döneydim. İçimdeki huzursuzluk her yolun başlangıcının da berisinde olmamdan. Etime binlerce iğne saplanır da hangi tarafa çekilirsem çekileyim öteki yanımdaki etlerin parça parça kopmasından dolayı acı çekerim."

“Meğer ne zormuş Şâh olmak mı dersiniz yoksa?”

“Hem zor hem kolaymış? Sen ne dersin?”

“Şâh’lığı yalnız Şâhlar bilir ya benim Şâh’lığımdan daha zor ve daha kolay değildir?”

“Şimdi beni meraklandırın ey zâhid? Neymiş senin şâh-liğinin zor ve kolay kapısı?”

“Bildim ki Şâhım,” diye söze başladı, dilenci: “Bu dünya kendine misafir gelenleri ağırlarken zaman bir çırpıda geçer ve toprağın üzerinde bir gölgenin ömründen biraz daha uzun bir vakit dururuz. O yüzden kolaydır Şâh’lığım.

Oysa bilirim ki başlangıç, bir noktadan ibarettir. Bu noktadan başladığımızda nokta biter yahut yolun da yolcunun da yolcuyu bekleyen hancının da siz olduğunun farkına varır; âlemin özü olduğunuzu hatırlarsınız da bunca çabuk geçen zamandan ne mahsul aldığınızı düşünür durursunuz. Sonra da iki elinizin arasında duran başınızı taştan taşlara vurursunuz. İşte Şâhlığımın zor kapısı da bu olur?”

“İyi söyledin zâhid.” dedi Karanlık Şâhı, parmağındaki lâl taşlı yüzüğünü çıkarıp dilenciye verdi ve sarayın kapısına yöneldi.

Vezir İştâr, yarı aydınlık yüzü ve aksak yürüyüşüyle Şâh’ın daha atından inmesine fırsat tanımadan Zühal yıldızının bıraktığı korkaklık, yalan ve cehâlet elbisesiyle Kâtip’le Ateş’in gizli bir geçitten geçip taht odasına Şâh’ı öldürmek için geldiklerini anlattı. Şâh, telaşla taht odasına geçerek endişeli gözlerle ilkin Fuâd’ın kapısına bakıp nöbetçileri çağırdı:

“Zindandakileri huzura getirin.”

Karanlık Şâhı az sonra askerlerin arasında odaya getirilen ve adını duyduğu ama yakından hiç görmediği Ateş’in aydınlığıyla Kâtip’e bakarak söze başladı:

“Nedir ahvaliniz? Kim gönderdi sizi buraya? Anlatın bakalım.”

“Şâhım, ömrünüz ve saltanatınız uzun olsun, dedi Kâtip. İsmim Kelîm’dir ama Kâtip, diye bilirim.

Bu da sıfatı gibi Âteş’tir. Hâfız’ın emaneti olan Fuâd’ı alabilmek için geldim buraya. Eğer izin verirseniz onu görmek ve alıp gitmek isterim.”

Şâh, Hâfız’ın ismini duyar duymaz, “Demek beklenen zaman geldi.” diye iç geçirdi.

“Güzel sıfatıyla da bilinen Hâfız’a selam olsun.” dedi.

Askerlere dönerek, “Taht odasını boşaltın.” diye ekledi ve tahtın arkasına doğru yöneldi.

Kâtip, Fuâd’ın odasında

Karanlık Şâhı, tahtının arkasındaki karanlığa dalıp gidecekken Kâtip, onu kaybetmemek için peşinden gitti. Ateş de onun arkasındaydı.

Karanlık Şâhı, “Ben de dâhil olmak üzere kendimi bildim bileli hiç kimse bu odanın kapısının açıldığını görmedi.” dedi.

Kâtip, kapının yanına geldiğinde kapıda bir anahtar deliği ya da bir tutamak olmadığını gördü. Aklına Hâfız’ın aynasını çıkarmak geldi.

Ey Hâfız, diye inledi:

“Ey canın kapısı. Kimin defterindedir sayfası yırtılmış endişeler? Yerinde bulamazsam diye hayıflandığımız şeyler? Hatıralar mı en çok korktuğumuz? En çok onlardan korkmaz mıyız? Yerlerinde bulamadığımızda yahut bulduğumuzda da elimiz, ayağımız titremez mi?

Şu endişeye açılacak kapının ardında bu dünyayı da adımlayan kelimeler, kırılıp kırılıp yere düşerlerken, şüphe, henüz yatağını hazırlıyor; sessizlikse sofrasını kuruyor olmalı.

Ey rûhum. İşte buradayım. Kendi şüphelerimin ve sesizliklerimin eşliğinde. Korkuyorum, Hâfız. Korkuyorum. Bu camdan kapı açılacak ve ben yine unutuş olacağım, diye korkuyorum. Kendi kaderimden korkuyorum. Kendi unutuşlarımdan. Bir gün baştan ayağa unutuşa dönmekten...”

Hâfız, gülümseyerek cevap verdi gönül aynasından.

“Söz mü seni unuttu yoksa sen mi sözleri unutursun?”

Endişelenme Kâtip. Bakış Vadisi’nden geçtikten sonra nice vadiler geçecek ve Aşk Vadisi’ne geleceksin ki her bir vadi aslında bir kapıdan başka bir şey değildir. Bu vadileri aştıktan sonra sen ki bu kapıda dediğin gibi kendini göreceksin. Belki de herkes kendini bulacak. Masalların açık ve kapalı kapılarını görmez misin? Bu kapılar, kapalıysa mutlaka açmalı; açıksa kapatmalısın.

Yarı aralık kapılar yoktur. Kapılar mahremiyettir. Üzerlerindeki tokmaklarla ikinci bir mahremiyet halkası eklenir kapılara. Eşik ya da sınır, dışarı ve içeri; sığınma ya da hürriyet; ten ya da ruh kapılarla anılır.

Dünya ya da cennet ve cehenneme hep bir kapıdan geçilerek girilmez mi?

Anlamak ya da anlamamak da birer kapı değil mi ve nihayet kelimeler de?”

“Seninle ilgili hiçbir hatıram yok diye kederlenirim ve korkarım ey Hâfız. Tıpkı güneşin yeni bir zamanı, yeni bir başlangıcı müjdelemesi ile gecenin de bir önceki zamanı silivermesi tercihinde beni karanlığın eşliğine bırakan nedir ki? hangi kapıya baksam şimdinin, hep bu anın Hâfız’ı var ve ben hep bu Hâfız’ı görüyorum ve seviyorum.”

“Niçin olmasın ki ey Kâtip? Sen son ustan olduğunı söylediğin Unutuş’un en iyi öğrencisi iken hem de dönüp aynaya bakmazken, Unutuş’un kendin olduğunı bilmez misin? Neyi

unutursan unut ama şunu unutma ki âşık olan kişi sevdiğini hep şimdide sever. Çünkü onun için zaman artık ne geçmiş ne de gelecektir. Bütün zamanları yaşadığı anın kucacağına bıraktırken ne kendisi ne de bir başkası varken artık o unutuştan başkası değildir. Durmadan değişen zamanı bu kez aşkın zamanı olarak saymaya başlar. Akrep ve yelkovan hep şimdide durup sorar:

‘Ey Kâtip, Hâfız kimdir?’

Sen ne cevap verirsin? Söyle bakalım.”

Kâtip, içinden taşan coşkunlukla Hâfız’ın aynadaki suretine yanındakilere aldırmandan haykırdı:

“Ben Hâfız’ım derim!”

“İşte gördün mü Kâtip, sen ben olmayı seçtiysen, ben olduysan az önceki Kâtip nerede?”

“O da sende kaybolmuş, derim.” diyebildi Kâtip.

“O hâlde kaybolmuş bir Kâtip’i aramak yerine bulduğun kimdir?”

“Bir başka sen ey Hâfız.” diye karşılık verdi Kâtip.

“Ey Hâfız, sen ki gamı, kederi neşeye çevirip hazânı bahara döndürensün. Bahar olansın.”

“Elbette şimdi ben baharım. Hazân değilim. Senin mutluluğun ve senin hayatın olanım.

Sesin benim. Seslendiğin de.

Gözlerin benim. Baktığın da.

Ayakların benim. Yürüdüğün de.

Canın benim. Bana vereceğin can da.

Ey Kâtip, unutmakla başışla kendini. Bırak unutmanın acısı senin mutluluğun olsun. Sonra mutluluğun dâim olsun. Hâfız’ını sonrasızca sev ki sonrasızlık senin de kaderin olsun. Sonra öyle unutuş ol ki baştan ayağa kendini de sil varlık defterinden. Benim adım da senin adın gibi karışsın mecazlara. Adı Aşk olsun.

Bu yüzden durma aynayı tut kapıya. Ama derim ki kiskançlıklara dikkat et.”

Kâtip, aynayı kapıya tuttuğunda kapı ardına kadar açıldı. Kâtip de Şâh da çok şaşırmişti.

Oda, kalp biçimindeydi ve Kâtip, Fuâd’ın odasına girdiğinde odanın bomboş olduğunu gördü. Geriye dönerek Şâh’a baktı.

“Burada hiç kimse yok.” dedi.

Şâh da içeriye girerek şaşkınlık dolu gözlerle içeriye baktı.

Kâtip, bütün duvarları yokladı. Açılacak bir geçit yahut aralanan bir kapı yoktu. Oda tıpkı Hâfız’ın odası gibi aynalarla kaplıydı. Birbirine kenetlenmiş aynaların dışarıya açılan pencereler gibi sıralandıklarını gördü. “Aynaları ters çevirirsem...” diye düşünürken birini dışarıya doğru ittiğinde bütün aynalar birbiri ardına açıldı. Kâtip, bu aynalara Hâfız’ın aynasını tuttuğunda da Fuâd, kat kat giydiği Hakikat gömleği ve uzun sarı saçlarıyla yavaş yavaş odanın ortasında belirdi.

Kâtip, bir an Hâfız, diyecek gibi olduysa da karşısındaki bir başkası olduğunu gördü. Mahcup oldu. Şâh ve Ateş de ne diyeceklerini şaşırdı.

Bu anda herkesi şaşırtan başka bir şey oldu ki Ateş, birdenbire Fuad’ın üzerine atıldı. Ateş tam da alevleriyle Fuad’ı saracaktı ki Fuad, geriye çekilerek aynalardan birini Ateş’in yüzüne tuttu. Ateş, kendi yakıcılığından geriye çekildiğinde askerler su dolu kovalarla etrafını sarmışlardı bile.

“Bana ne oldu?” diye inledi Ateş. “Neredeyim ben?”

Kâtip ve Şâh, acıyan gözlerle bakarlarken Ateş, hâlâ ne olduğunu anlayamamıştı.

“Ne olur bana ne olduğunu söyleyin.” diye yalvardı.

Kâtip, “Şâhım izninizle durumu ben açıklayayım.” diyerek söze başladı:

“Ey Ateş, bütün yolculuğumuz esnasında benle olan yoldaşlığında anladım ki sen nefsin emrinden zaman zaman çıktın ve hatırlayışların seni hep yanımdan ve aslî görevlerinden uzaklaştırdı. Bu yüzden kıskançlık maskesiyle nefsin seni Fuad’a saldırmaya yöneltti. Oysa yaratılışın seni nefsten de arındırmıştı. Ancak yine yaradılışına eklenen maskenle sen kötülüğü de çağırıyordun. Her çağrı bu yüzden seni ve bütün anlamlarını da alıp götürüyordu. Olan budur.”

Ateş, başını öne eğerek odadan çıktığında Karanlık Şâhı, “Tahtımın arkasında kimbilir kaç zamandır Fuâd dururmuş da görmek şimdi nasipmiş.” diyebilirdi.

Şâh gibi Kâtip’in de eli ayağı tutmaz olmuştu.

Fuâd, Kâtip’in gözlerinin içine bakarak, “Ey âşık şimdi bak ellerime.” dedi.

“Orada ne görüyorsan dile gelmesin ama... Çünkü insanın kaderi yalnızca kendisine bakan kişinin yüreğine yazılıdır. Elimde gördüğün, aslında gönlünde olandır. Bu yüzden ben de dâhil hiç kimseye söyleme.”

Kâtip, Fuâd’ın kendisine uzattığı sol ele baktı. Orada Hafız’dan uzaklaşırsa ne hale düşebileceğini gördü.

Odanın camdan kubbesi simsiyah göğe açılıyordu. Kâtip, Fuâd’ın elinde kaderini okuduğunda kubbeyi de içine alan sonsuz karanlığa baktı. Gözleri doldu. Yüreğine dağ gibi bir ah düştü.

Kâtip, aşk ateşinin acısından ten elbisesini çıkarıp atacaktı ki Fuâd, “Aynaya bak.” dedi. “Hâfız, seni Hikmet Vadisi’nde bekliyor. Sen dahi Aşk’ın Aşk olan isminden çıkıp kendisine var ki söz, mürekkebin koyuluğundan da sıyrılıp kendi manasına kavuşsun. Umutsuz olma ki umutsuzluk en ağır günahlardan biridir. Şimdi var yoluna ve bak ki kader sana hangi

vadinin yolunu açmış. Kaderinin sana açtığı yolun sonunda eğer yine beni görmek nasibinde varsa gelir beni alır sahibime götürürsün. Diyeceklerim, budur.”

Fuâd, bunları söyledikten sonra yavaş yavaş silinip kaybolduğunda Karanlık Şâhî Kâtip'i kolundan çekerek odadan çıkardı:

“Ey Kâtip, yürü çıkalım, Fuâd'ın da dediği gibi, her kader, bir başka kaderin yolundan geçer. O yüzden seninki de umarım sevdiğinin yolundan geçer.”

Dışarı çıktıklarında kapı da kendiliğinden kapanmıştı.

Kâtip, odadan kaderini de kederini de alarak dışarı çıkmıştı.

Karanlık Şâhî, ağır ağır söze başladı:

“Yıllar önce bir rüya gördüm. Uçsuz bucaksız karanlık bir çölde elimde yanmayan kandille yürüyordum. Çok sıkıntılıydım. Susamıştım da ama susuzluğum, suyla giderilebilecek değildi. Önümdeki kuyuyu görmemişim. İçine düştüm. Sonsuz bir düşüştü bu. Boşluğa tutunmaya çalışıyor bir türlü kendimi toparlayamıyordum. Sonunda boşluğun bir yerinde bir ışık -ki o ateşti- ve bir ip buldum. İpe tutunup düştüğüm boşlukta kendime bir çıkıntı buldum. Çıkıntı, gitgide büyüyor, genişlemeye devam ediyordu. Bir ara ayağım kayacak gibi olduysa da yine rüyaya benzer bir sis beni alıp yukarı çekti ki onun da Mana olduğunu öğrendiğimde Karanlık Kalesi'nin Ateş ve Mana olmadan yanlış anlaşılacağını anladım.

Uyandığımda ortalık yine eski karanlığındaydı.

Aydınlık Kalesi Şâhî'yla bu yüzden bir satranç oyununa girdim. Eğer yenersen Mana'yı alacaktım. Ama oyun öyle oldu ki hiç istemediğim bir noktaya geldi. Anlamadığım bir sebepten dolayı Şâh bana hiç haketmediğim bir karşılık verdi ve oyun kilitlendi.

Hâfız'dan bir yardım alacağımı hissediyordum. Çünkü aşk, bütün sıkıntıların hem kaynağı hem ilacıdır.

İsterim ki şimdi Aydınlık Kalesi'nde bulunan Mana'yı buraya getirteyim."

"Dileğiniz emirdir Şâhım, dedi Kâtip. Oraya varıp emrinizi yerine getirmek boynumun borcu olsun."

"Fuâd, şimdilik burada kalsın." diye devam etti Şâh. "Sen Aydınlık Kalesi'ne git. Satrançtaki karışıklığı hâledip döndükten sonra götürürsün."

"Efendim," diye kekeledi Kâtip. Duyduklarını söylemekle söylememek arasında tereddüt ederek:

"Bilmem söylemem uygun düşer mi ama karanlık dediğimiz gerçek umutsuzluk sisinin içinde bir rüzgâr eser de bizim kapımızı çalar ümidiyle etrafı seyrederken satranç oyunununun hâllini de Allah bize nasip etti."

Karanlık Şâhı, "Nasıl? İşin aslını anlat bakalım." diye merak ve şaşkınlıkla Kâtip'e baktı.

"Efendim," dedi Kâtip, "Ben, Ateş'le zindandayken iki asker, sizin satranç oyununuzdan ve hikâyelerinizden söz ettiler. Yolunuza engelleri çıkaranın Vezir İştâr olduğunu ve sizin yerinize mektup yazarak Aydınlık Şâhı'na yeni bir teklifle gitliğini, oyunun şâhlığına oynandığını kendi aralarında fısıldaşırken duydum."

Şâh, hiddetlenerek vezirin huzura getirtilmesini emretti.

Vezir İştâr, korkuyla Kâtip'in bütün söylediklerinin doğruluğunu kabul ettiğinde Şâh, adamın zindana götürülmesini emrederek, Kâtip'e döndü:

"Haklıydın ki İştâr benim daireme girebilen tek kişiydi ve Aydınlık Şâhı'yla oynadığım oyunları ve hikâyeleri yalnızca o görebilirdi. Birinin benim hamlelerimde ve hikâyelerimde değişiklikler yaptığını seziyordum ama oyunların yönü gittikçe

değişip Aydınlık Şâhı'nın üslubunun sertleştiğini anladığımda iş işten geçmişti. Sürekli ava çıkmam Vezir İhtar'ı cesaretlendirmiş olmalıydı ki, benim yerime oynadığı hamlelerle kalenin planlarını ve askerimin durumunu da rapor ediyordu.

Ey Kâtip, bak ki ihanetin rengi hep karanlığın içinde açığa çıkıyor.

Önce kederlenip umutsuzluğa kapılıyor, bu işin hâlli için sürekli dua ediyordum. Dualarım kabul oldu. Şimdi, suçlu cezasını çekecek ama ya bizim Aydınlık Şâhı'na karşı işlediğimiz kabahatimiz usulüne göre nasıl düzelecek? Sıkıntım o yüzden ki aylardır iyi bir uyku yüzü görmedi gözlerim.”

Kâtip, Şâhın sözlerine cevap verecekti ki içeriye telaşla giren komutanın sesiyle duraladılar:

“Şâhım... Şâhım... Bağışlayın beni, huzurunuzda böyle alelacele geldiğim için. Böyle bir vahşet görmedim efendim. Böyle bir savaş hazırlığı hele hiç...”

Kâtip ve Şâh, komutana şaşkınlıkla bakakaldılar.

“Efendim, nutkum tutuldu. Bağışlayın beni. Gözlerimi kör ettirseydiniz de görmeseydim, dilimi koparttırsaydınız da söyleyemeseydim. Acı bile kendi vatanını bırakıp kaçmışken bu gözler gördü, bu dil de şimdi size anlatıyor. Ölseydim de görmeseydim gördüklerimi. Ah efendim, nasıl diyeyim, aman... Büyük bir hazırlık var efendim.”

“Ne diyorsun sen?!” diye çıktı Şâh.

Komutan, derin bir nefes alarak:

“Aydınlık Kalesi'ndeki adamımız bu sabah haber ulaştırdı efendim. Birkaç haftadır kalede bir hareketlilik varmış ve bütün askerler beyaz zırhlar giyerek savaş naraları atıyormuş.

Ben de hadiseleri yerinde görüp habercilerimin söylediklerini kendi gözlerimle görebilmek için epey yol gittim. Yolda halkın ıstırabını görmeliydiniz. Aydınlık Kalesi'nin askerlerinin

daha savaş başlamadan katlettikleri sınırdaki insanların sayısını yalnız Allah bilir. Bu kalenin yüksekliği kadar bir çukur kazsak yine o insanların üstünü örtmemiz mümkün değil.”

“Ya hazırlıklar!” diye çıkıştı Karanlık Şâhî.

Komutan, derin bir nefes alarak anlatmaya başladı:

“Efendim, bir rivayete göre öyle bir ayna döktürmüşler ki boyu Bîsütûn Dağı'nı da geçiyormuş. Kimilerine göre bu ayna gökteymiş. Oradan denizleri, dağları da aşarak hem bizi gözetliyorlarmış hem de onunla üstümüze aydınlığın yakıcı ateşini yansıtacaklarmış. Kim bu aydınlığa yakalanırsa kavrulup gidiyormuş. Kayaların arkasına saklanılsa bile ateşinden kurtulmak mümkün değilmiş.

Yine bir rivayete göre Aydınlık Kalesi'nde abartıldığı kadar o kadar çok asker yokmuş. Hem birbirini yansıyan aynalarda hem de halkın arasına adamlar sokularak askerlerin sayısı o kadar çok abartılmış ki yüzbinlerce sayıda asker var sanılıyormuş.”

“Bir fikrim var.” dedi, Kâtip. “Aydınlık her şeyi açığa vuran parıltıya sahipse de nûrla elbet yarışamaz. Onlara onların silahlarıyla karşılık verelim.”

“Nasıl?” diye meraklandı Karanlık Şâhî.

“Onların en büyük silahlarını yani aynaları ele geçirdikten sonra kırdırmayıp alıkoyalım. Hâfız'ın aynasından bir parça alıp onu bu büyük aynaya aksettirelim. Sonra da onların aynalarının ışığını kırıp yüzlerine turalım. Böylelikle gönül ateşiyle kalp kalelerini yıkalım.

Hâfız'ın aynasından yayılan nûrun aydınlığını onların yüzüne tutarsak bu sefer hiç göremeyecekler, nûrun nûrundan onların da gözleri kamaşacaktır. Bu da onların kötülüklerinin sonu olacaktır.”

“Haklısın.” dedi Karanlık Şâhî ve komutanına hazırlık yapılması için emirler verdi.

“Zırhınızı hazırlasınlar mı Şâhım?”

Şâh, “Hayır.” dedi. “Şu üzerimdeki çul yeter. Eğer hak vâki olur da nasibimizde ölüm var, denirse ne zırh kalır ne de kalkan. Şimdi var git, hazırlıklara başla.”

Şâh, Kâtip’e dönerek:

“Aydınlık Şâhı’yla aramıza giren kılıç, ihanetin suyuyula yıkanmıştır, bu yüzden onun nasıl bir savaş taktiği izleyeceğini tahmin edebiliyorum. Çünkü ihanetin kapısından geçen kişi düşmanına daha dar bir huzur odası tasavvur eder. Onun içinden çıkamayacak sıkıntılara boğulmasını ister.

Bu yüzden onun vezirin de yardımıyla kaleyi içten yıkmayı ve gerekirse hiçbir masraftan kaçınmadan bütün varını yoğunu buraya yığacağını düşünüyorum. Vezirle ilkinin başaramadı ama yine de gerekirse köylerin beylerini altınla yahut kadınla aldatmaktan geri durmayacak. Beyler, ağalar daha şimdiden insanların onca mağduriyetine rağmen muhteşem binalar yaptırıyorlar. Kendileri, şaşaalı saltanatları içinde yaşarlarken insanlar da sefalet içinde.

Arif kişi, konuştuğunda sözü hâlinin aynı olan kimsedir. Konuştuğu şey gerçeğin ta kendisidir. O, olmuştur artık. Hem kendisi hem kendisi değildir. Sustuğunda o anda olduğu şey hâline tercüman olur ve dünyadan elini çektiğini bilirsin. Oysa ben sustuğumda da konuştuğumda da hem sözün kendisi hem de sessizliğim.

Günün birinde bir av sırasında rastladığım binicisiz bir atın eyerinde bir tomar vardı ve yazılanları okuduğumda şaşırıp kaldım. Şunlar yazılıydı:

‘Günün birinde bütün yolculuk hikâyelerini okuyup bitiren dervişin yolu bu köprüye düştü. Köprünün başında elimde kılıçla bekleyen beni görünce şaşırdı.

– Ey derviş, diye söze başladım. Söyle bakalım hürmeti bey mi ağa mı yoksa efendi mi daha çok hakkeder.

Derviş, bu beklenmedik soru karşısında şaşırıldı:

– Öyle bir soru sordunuz ki ne diyeyim?

– Ne o, ateşin avucuna düştüğünü görür de sızlanır mısın?

– Elbette hayır, dedi derviş. Diyeceğim odur ki sınılandığım soru, ateşten de yakıcı.

Sorularım devam ediyordu:

– Hâli her şeyden âzâde olsa da hiçbir şeyi cevaplayamayacak kadar cahil kalan Hak âşığı yine bir cevap bulmak zorundadır.

Derviş, bütün yolculukların tefekkür ve keşiften daha uzun bir yolculuk olmadığını bilerek:

– Bilesin ki beyin bey, ağanın ağa, efendinin de efendi olduğu yer, hep gönlümdür yine de gönül, hepsine hürmet eder ve bu ten de ayaklarının tozu olur.

– Ya mesafeleri aşk olan kimdir?

– Elindeki kumaşı, aşk ölçüsüyle kesen mi yoksa kederi de sevinci de aşkla tartan mıdır? Elbette her ikisidir mesafeleri aşk olan kişi.

– Peki, olsun bakalım. Şimdi şu soruya hazırla kendini. Ateş ne zaman yakmaz?

Derviş, ilk kez bu kadar zorlandığını düşünüyor olmalıydı ki uzun uzun baktı bana. Bu sessizlikte bir yandan da bir gönül ehliyle konuşmaktan memnunluğumu saklamıyordum.

Derviş sonunda:

– Ateş, her zaman yakar bilirim de yanan ateş olduğunda yakmaz. Ateş, kendi içinde bir başka ateşi nasıl yakabilir ki? O, zaten ateştir.

– Soruların hepsini bildin, dedim. Bildin de katlanılmaz cevaplar verdin. Kal sağlıcakla...'

***

Şah, hikayeyi tamamlayıp Kâtip'in yüzüne baktı: "İşte Kâtip, atı orada bırakıp yoluma devam ederken şunları düşünmeden edemedim: Benim kelimelerim tükenmiş, kaderimse hep şahit olmak.

Şâh, yüzünü Ateş'e çevirerek:

"Adamlarımla buraya doğru gelirken Ateş'ten çok Hâfiz'in gönül aynasının bu kaleyi aydınlatmış olduğunu anladım. Herkes bu ateşten dolayı ah u figan ediyordu. Anladım ki bu yalnızca Ateş'in kıvılcımı değildir. Bu, olsa olsa bir gönül ateşidir ve izi bir yere değdi mi bir daha silinmez, dedim kendi kendime. Bilirim ki gönül ateşi yakıcıdır.

Gönlünün ateşi nasıl bu kaleyi aydınlatıp askerlerimi şaşırttıysa Şâh da bunu duymuş ve buna göre bir plan yapmıştır. Böylelikle askerlerimi gafil avlayacak ve kaleyi kolayca zaptedebilecektir."

"Bu nasıl mümkün olacak peki?" diye hayretle sordu Kâtip.

"Kolay." dedi Karanlık Şâhı. "İki yolu var ki her ikisi de mümkün. İlkine göre Aydınlık Kalesi'nden buraya kadar askerlerini yola dizecek. Sonra da ellerine birer ayna tutturup komutanın da dediği gibi yüksek bir dağdan yahut gökyüzünden güneşin aydınlığını daha da çoğaltacak ve ışığı bu kaleye tutacak. O zaman ortalık gün gibi aydınlanırken bir yandan da bu sıcaklıktan kaleyi yakacaklar ki bu akla daha çok yatkın. Onun bu yolu tercih edeceğini düşünüyorum. Rivayetlerin doğru olduğunu da. Bîsütûn Dağı'na çok büyük bir ayna dökürecek. Bu yükseklikten bu kaleyi de görecektir şekilde aydınlığı yüzümüze tutacak ve bizi şaşırtacak. Ardından da ateşten oklarla bu yekpare taştan kalenin içindekileri kolaylıkla öldürecek. Ve ne yazık ki onun ateşten okları bildiğimiz oklardan değildir. Bunlar öyle oklar ki kayayı delmekle kalmayacak arındakileri de titreyişinden helâk edecek."

“Şâhım bütün bunları anladım da nasıl bu kadar ayrıntısıyla tahmin edebiliyorsunuz.” dedi Kâtîp.

Şâh, neredeyse sonsuz genişlikte görünen odanın içinde gezinmeye başlayarak:

“Ah,” diye inledi. “Bunu bilmek için müneccim olmaya gerek yok. Şâh, çok zekidir. İlim ve irfanda neredeyse hikmetin eşiğindedir. Hatta öyle ki hikmet ırmağından size bakıyor sınırsınız.

Aydınlık Şâh’ıyla satranç oyunumdaki her hamleyi bir hikayeye anlattığımızı hatırlıyorsun, değil mi?

Kâtîp, başıyla onayladıktan sonra Şâh, masasındaki kâğıtlardan birini okumaya başlamadan önce, üzgün bir sesle:

Bu hamlalardan birinde benim hikayemin karşılığında, daha doğrusu benim sorumun karşılığı olarak öyle bir cevap verdi ki bir an, korkmadım, desem yalan olur. Şimdi ilkin benim hamleme ait hikayeyi sonra da onun cevabını okuyayım, deyip

“Bir askerdim. Bir gün bir gece ilerleyerek yol aldım. Yol da benim gibi siyah giysili bir askeri de bırakarak ondan bir gece mesafe ileride uzun soluklu dinlendim. Rüyamda bir kuşun sırtına bindiğimi gördüm. Kuş, bildiğim kuşlara benzemiyordu. Kanatları o kadar genişti ki her çırpışında yükseldikçe yükseliyor beni dehşete düşürecek kadar korkutuyordu. Artık aşağıya bakamayacak hâldeydim.

Kuş, dile gelip bana dönerek:

– Şimdi hangi kanadımdan medet umarsın söyle bakalım, dedi.

Kuşun kanatlarına baktım. İki de birbirine o kadar benziyordu ki ne demek istediğini anlamadım. Kuşa ne kadar sordumsa da dönüp cevap vermeye yanaşmadı. Bunun üzerine tereddüdü bir yana bırakıp kendim tecrübe etmeye başladım.

Sağ kanadının tüyleri o kadar sertti ki rüzgâr bile bu sertlikten kırılıyor darmadağın oluyordu. Ama daha dikkatlice bakıldığında tüyelerinin altında derin bir yaranın olduğu görülüyordu. Buna rağmen kuş hiç acı çekmiyor yükseldikçe yükseliyordu. Kuşun gücünü yine de bu acıdan aldığını düşündüm. Kanat, ya benim bakışlarımdan yahut rüzgârın oyunundan kuşun cüssesine göre kısa görünüyordu.

Sol kanada baktığımda şaşırmadan edemedim. Kanat o kadar geniş o kadar uzun görünüyordu ki gözüm sınırlarını seçemedi. Aldatıcı bir genişlikti bu. Tüyleri de o kadar yumuşaktı ki basacağı yerin boşluk olabileceğinden şüphelendim.

Sınırsızlığa kapılanmaktansa acıya katlanmayı yeğleyip sağ kanada tutundum.

O sırada kuş yine dile gelip yere indiğimde hem bu rüyanın sırrını hem de hamlemin karşılığını Şâha sormamı istedi.'

Aydınlık Şâhı bak ki nasıl karşılık vermiş, dedi Karanlık Şâhı:

'Sınayan aslında sınanandır. Bilirim sağ kanadın korku; sol kanadınsa ümit olduğunu ve bunları taşıyanın da bilgi kuşu olduğunu.

Korkunun kılıç gibi kesen gülüşü, mesafeleri daralttığı gibi korkuyu duyan insanın da zamanının daraldığını ama hiç geçmediğini de bilirim. Korku, dâima içinde bir yarayı barındırır. Çünkü bir yaradır hep korkuya çeken. O yara iyileşse de kabuk bağlayıp izi kalır ve ne zaman aynı yaraya baksak yahut yaralandığımız yere gelsek yaradan kan akar ki, korkmaya başlarız. Bu sert tüyler, yine de ne olursa olsun bizi rüzgârın aldatıcılığından, başka korkulardan korur. Çünkü o korkudur ki kendini yüceltir ve diğer korkular ne kadar büyük ve keskin olsa da öteki korkulardan uzak tutar bizi, korkmayız. Bu yüzden mi ki korku, kimileri için tek sığınaktır.

Bilirim korkunun yanında ümit kanatlarının geniş yur-
dunda daha tekin olunmadığını. Ama insan bu. Her zaman bu
tercihi yapmıyor da ümidin boşluğu örten kanatlarına tutunu-
yor. Oysa senin tâlihın de benimki gibi korku. Karanlığın da
maskesinin bir gün düşeceğinin korkusu.'

İşte bu mektupla şunu anladım ki karşımdaki düşman,
aynı zamanda her türlü hileye başvurabilecek kadar da bilgi-
lidir.

Aydınlık Şâhı benim ikiz kardeşimdir. Zamanı da unut-
tuğumuz bir gün saltanat kavgası çıkartıp askerlerini üstüme
saldıysa da yenildi ve şimdiki Kalesi'ni kurdu. Ama hep içi-
nden buradaki mutluluktan dem vurdu. Sizin de dinlediğiniz
satranç hikâyelerinde de bu hırsını saklamamıştır zaten. Kü-
çüklüğünde olduğu gibi bu hikâyelerinde de hep aynalardan
söz ediyor, karanlığı aydınlıkla yenebileceğini söylüyordu. Bir
hikâyesinde de bu plana neredeyse tıpatıp uyan bir hamle var-
dı ki şimdi şimdi anlıyorum maksadını.

İşte şu mektup o hamleye aittir:

'Ey satrancı hakikatin mecazları bilen Şâhım,
Bu aynalarda kimse kendi suretinde değildi.

Ufkun bittiği yerde geçmişle gelecek, şimdinin hakemli-
ğinde satranç oynuyordu. Geleceğin askerleri aydınlığın boğu-
cu kargaşasında yararlanarak bir oyunla geçmişin birçok aske-
rini de geçerek kalenin surlarına kadar ilerlemişlerdi. Bu bir
oyun değil sahicilikti. Siyah ve beyaz kareler yoktu ve her yer
kırpkızıl kandı. Geleceğin askerleri öyle ustalıkla öldürüyorlar-
dı ki geçmişin askerleri ne olduğunu anlayamadan bir büyük
toz bulutunun içinde kaybolup gidiyorlardı. Güneşin doğdu-
ğu yerden gelen şövalyeler *geleceğin askerleriyiz* diyorlar-
dı. Birçok koldan saldırıyorlar, önlerine çıkanları ellerindeki
ateşten oklar ve birbirinine yansılacakları aynalarda taşıdıkları

ışıklarla yok ediyorlardı. Filler, atlar, askerler, bir vezirin önderliğinde Şâh'ın yanına kadar gelmişlerdi. Artık kaçacak yer yok gibiydi.

Geçmişin veziri neredeyse kendini bilmez hâlde şaşırmış diğerleri ise bu apansız hamle karşısında donup kalmışlardı.

Alevler tüm vadiyi kaplamıştı. Telaşlanmışlardı. Surlarda, yangının bizim olduğumuz tepeye doğru sıçramaması için dua ediyorduk. Ovadaki ordu hilâl biçiminde dizilmişti.

Herkes ayaktaydı. Yangının sebebi için kimse bir fikir öne süremiyor anlamsızca birbirinin yüzüne bakıyordu. Ne atları ne de askerleri görüyordum.

Bulutların kızıla boyandığı akşam vakti ovadaki ordu henüz savaş hazırlıklarını yapıyorken askerlerime saldırımları emrini verdim.

Kendi askerlerim, beni iyi tanıyan komutanlarım bile şaşırmıştı ama benim düşüncem başkaydı. Hazırlıksız yakalamak savaşı yarı yarıya galip bitirmektir. Kendi içine bakan hilâl biçimdeki siyah elbiseli ordu önce ne olduğunu anlamadıysa da ağırlığı kendi önümde ve arkamda olmak üzere sağ ve soluma da önemli kuvvetler yığarak askerlerimi savaş alanına sürdüm. Kimbilir belki de bu ilerleme düzeni kendiliğinden gelişmişti de ben o zaman farkına varmıştım. Bir haç biçiminde ilerliyorduk.

Daha önce savaş alanına gizlice aynalar koydurmuştum. Yüzleri hep benim kaleme ve askerlerimin geçeceği yola dönük olan bu aynalar, benim için çok büyük bir önem taşıyordu. Bunlar, yalnızca askerlerimin sayısını fazlalaştırmayacak aynı zamanda Aydınlık Kalesi'nin ışığını daha önce hiç görmemiş olan askerleri de şaşırtacaktı. Her biri öldürücü olan bu ışıklar uzak mesafelerden fırlatılarak küçük birer ateş olarak ilerleyebiliyor ve bedenlere değdiğinde öldürücü darbeler

açıyordu. Öte yandan bu aynaları Bîsütûn Dağı'nı bile aşan bir yükseklikte havada duran yansıtıcılarla dağları da aşan bir teknikle kurmuştum ki kalenizi bir anda yerle bir edecek bir düzeneği vardı. Öyle ki buradan gelebilecek bir ateş topuyla taşların arkasına bile gizlenilse ölümcül bir hava akımından canlı kimse kalmayacaktı.

Bütün bu harcamaları yapmam beni yıldırılmıyordu. Hazinemem hemen hemen hepsini fedâ etmeye hazırdım. Değil mi ki benim gelişip zengin olmam da yine bu savaşlar ve elde edeceğim ganimetlerle mümkün olacaktı.

Savaş düzeni alan ordumun başarısını yerinde görebilmek için kalenin surlarında yerimi almalıydım.”

Şâh okuduğu mektubu bırakırken:

Ey Kâtip o an dehşetle geri çekildim ve öyle bir afalladım ki ne yapacağımı şaşırardım.

Satrançta her taşın kendi kıyametinin farkında olduğunu biliyordum. Ama hayalle gerçeğin bu kadar yakınlaşmasından, bu kadar birbirine benzemesinden korkmaktan da sakınamadım. İlk defa bu kadar korkuyordum. Korku, neredeyse ellerimle dokunacak kadar yakındı.

O gün epey hazırlık yaptığım hâlde ava çıkmayıp günlerce içeriye kapandım. Ne yaptığımı bilemiyordum ama hep telaşlı ve düşünceliydim.

Kâtip, “Şimdi anladım.” deyip kendi âlemine daldığında Şâh:

“Kâtip, şimdi dinlen, yarın yola çıkman için hazırlığını yapınlar. Allah yolunu açık etsin. Ateş de burada kalsın. Yanına bir başka hâlde vereceğim.”

“Dileğiniz emirdir Şâhım ama önce şu narın yarısını vereyim size. Nar ki sizin nasibinizdir Şâhım.”

Şâh, odadan narın taneleri kadar hâline şükrederek çıktığında Kâtip, kaderini ve Fuâd'ın sözlerini hatırlayıp kederlendi.

Ateş, efendisinin kederli yüzünü daha da aydınlatarak yanına yaklaştı.

“Kaderiniz sizi aydınlığa çağırırken umarım kederinizin de yolu biter.”

Kâtip de odadan çıktığında Ateş şu şiiri mırıldandı:
 gitgide eriyen bir katılıktım
 dönüp de ardıma son kez baktım
 kaskatı bir ağırlıktım
 neredeyse aldanıp duracaktım
 arta kalan neyse karanlıktan
 uzaklardan gelmiyordu sesim
 rûhumun ağır yankısından duydum
 telaş, ben senin ellerinim, diyordu
 kaygıysa alabildiğine yüzüme benziyordu
 yürüyorsa bekleyiş yürüyordu
 yol da değildi
 içimde çağıldayıp duran.

Kâtip, Ateş'in şiirini duymuştu. Geri dönerek o da şu şiiri okudu:

çağırın zamanı
 ben konuştuğumda bile
 yanımızdan geçip gidiveren uğultuyu
 durdurulamaz olan kuşkuyu
 daha ne olacak diyeni
 unutmayı yahut hatırlamayı
 açın kapıları gelsin

kanatlandığında
düşlere sığınacak olanı
düşlenemez olanı
Rüzgârda salınan şu yaprağın kaderi ne de benzer kade-
rime.

Kâtip, “Sağlıcakla kal.” deyip karanlığın içinde bekleyiş
elbisesini çıkarıp oradan ayrıldı.

Üçüncü Bölüm

GERÇEK

Korku vadisi

Kâtip'le Gölge'nin Karanlık Kalesi'nden çıkışları

G ün ağarmak üzereydi. Aydınlık, aldatıcı; karanlıkta kalıcı olduğunu hissettirmek için inat edip duruyordu.

Bu ezeli kavga hiç bitmeyecek, dedi Kâtip.

Birdenbire önce kirli, bulanık bir yağmur sonra da kar yağmaya başladı. Kar, o kadar kirliydi ki beyazlığı hiç kalmamış gibiydi. Zifte bulanmış gibi yağın kar, toprağı örtmeye başlamıştı.

“Kıyamet bu mu?” dedi Kâtip kendi kendine.

Karanlık Kalesi'nden ayrıldığından itibaren Korku Vadisi'ne girdiğini sezdi. Koyu bir akışla yayılan kızıl bir vadiydi burası.

Kâtip, susayıp bir kuyunun başına geldiğinde hiç beklemediği bir şey oldu. Kuyunun içinden bir ışık sızıyor o ışıkla birlikte de sesler geliyordu.

Kâtip, tam kuyuya inecekti ki kuyunun duvarlarında bir gölge gördü. “Bu, Hâfız'ın gölgesi.” diye haykırdı. İçi içine sığıyordu.

Kâtip geriye dönüp baktığında yavaş yavaş beliren Gölge, kendini anlatmaya başlamıştı bile:

ben gölgeyken bile
rûhumun da gölgesiydim
her gölge gibi kendimin de gölgesinde
yalnızca bir gölge olmadan önce

dolaşıp durdum
 hayatın ve ölümün gerisinde
 varamadım kendi yurduma
 yanlış adımlar attım
 kimsenin tarafını tutmadığım için
 ayna tuttum bile bile
 karanlığın ve aydınlığın yüzüne
 ne çok doğrular buldum
 ne çok yanlışlar gibi
 bir buluşma noktası bile değildi
 kelimeler ve sessizlik
 siyah ve beyaz
 hayat ve ölüm
 hatırlamak ve unutmak
 işte onların öyküleridir benim de yaşadığım
 kim bilir belki de anlatırken unutacağım
 Gölge bunları söyledikten sonra Kâtip'in gözlerine bakarak:

"Efendim, yolumuz uzun, inerseniz vakit kaybederiz." dedi.

Kâtip, birlikte geleceğini bildiği ancak bir türlü sesini duyup yanında göremediği Gölge'ye dönerek:

"Yine de bakmakta fayda var, dedi. Sesler geliyor kuyudan. İnemeler, feryatlar. İnip de bakalım. İşin aslı neymiş görelim."

Gölge, kederle Kâtip'e bakıyordu:

"Karanlık Kalesi'nde aynada Hâfız'ın tasvirini gördüğümde dillere destan güzelliğine hayran kaldım." diye söze başladı Gölge. "Kendi suretimi de merak ediyordum. İçimde hep kendime değil de bir başkasına ait olduğuma dair bir kudreti hissediyordum. Meğer ki yanılmamışım. Bir şeye ne kadar

bağlıysan artık o olursun, derler. Ben de Hâfız'ın Gölgesi olmuşum. Ne kadar uzak olsam da onun gölgesiyim ya artık gam yemem.”

Kâtip, bu sözleri dinlerken Gölge'nin yardımıyla kuyunun dibine doğru inmeye başlamıştı bile. Kuyu, daraldıkça daralıyor, katrana benzer bir koku yayıyordu.

Kâtip'le Gölge Bağdân'da

Kuyunun dibine geldiğinde Kâtip, yanılmadığını anladı. İleriye doğru genişleyen bir yol vardı ve yolun sonunda da büyük bir alevin aydınlattığı evler görünüyordu.

Her yolun başında aynalar vardı ki ne Kâtip ne de Gölge bunun sırrını çözebildi.

Sokakların arasından geçtiklerinde çoğu evden çocuk feryatları, yaşlıların dingin ama içten kahırlanmaları duyuluyordu. Elllerinde tahtadan silahlarla çocuklar, haykırarak hiç acımadan birbirlerine saldırıyorlardı.

Günün ilk ışığının düştüğü duvarı öperek olduğu yere çöken yaşlı adama selam vererek yanına vardılar.

“Burası neresidir?” diye sordu Kâtip.

Yaşlı adam:

“Ey yolcu, uzun bir hikâyedir bu. Burası Bağdân'dır. Bir diğer ismi de Zevrâ'dır. Bağdat da derler. Câmsâb, Şâhmârân'ı ilk burada gördü. Her ikisi de öldükten sonra buranın güzellikleri yağmalandı. Geriye de gördükleriniz kaldı. İki ırmağın topraklarıyla kurulduğu için bereketli bir toprağı vardır ama asıl bereket toprağın üstünde değil altındadır ve her zenginlikte olduğu gibi bu bereketin de çok müşterisi vardır. Herkesin istediği bir parçası var bu şehrin. Ne çare ki karşı koyacak gücümüz yok. Beyimizin de akli bir karış havada ve kendi âleminde yaşayıp gider saraylarında. Bu yüzden ne geldiğiniz

yola gitme iznimiz ne de başka bir yere kaçma imkânımız var. İrmağın öte yanındaki faydalı otlardan elimizde kalmadığı için en önemsiz hastalıkta bile çocuklarımız yataklara düşmeden öldüler.”

Kâtip, yaşlı adama veda edip köyü dolaştı. İnsanların esmer yüzlerinden akan kederin kendi kederine benzemediğini görünce Gölge'ye döndü:

“Ey Gölge, suretin onların yüzünü gölgelediğinde anladım ki hayat ve ölüm arasında bir köprüdedir bu insanlar. İnsanı insanlıktan çıkararak ölümlerle hem de.

Keder bile kederliğinden utanır olmuşken söyle bana, nedir gördüklerin?”

“Efendim,” diye söze başladı Gölge. “Siz ihtiyar adamla konuşurken gözlerim nerede bir kuytuluk gördüyse oraya baktı. Belli ki insanın kötü tarafı gün yüzüne çıkacak. Bu yüzden bu savaşı durdurmak gerek efendim ama insanın içindeki kötülüğü durdurmak mümkün değilken bu savaşı durdurmak neye yarar? Bir başka yerde bir başka zamana bırakacak kötülüğünü.”

“Bil ki,” dedi Kâtip, “Kötülük yayılırsa yaşanacak iyilik de kalmayacak. Umalım ki nefsin dizginleri, iyilerde olsun. Varalım da söz de kendi iyiliğinde dursun ve uzamasın seninle.”

Kâtip, ilk kez böylesi bir korkuyu tadıyordu. İyiliğin önüne geçebilecek kötülüğün yayılmasından korkuyordu. Kuyudan çıkıp batıya doğru epey bir yol alındıktan sonra ortalık iyice ağarmaya başlamıştı. Kâtip, tam da ezeli kötülük ve iyiliği düşünürken nereden geldiği belli olmayan ateş okları, ardı ardına gökten yağmaya başladı ki Kâtip de Gölge de neye uğradıklarını şaşırıldılar.

Ortalık birdenbire karıştı. Sanki kıyametin tam da ortasındaydılar.

Gölge, hemen Kâtip'in etrafını sararak onu yüksek bir tepeye çıkardı.

Kâtip, gördüklerine inanamadı. Bunları bir insan yapıyor olamaz, diye bağırdı. İnsan olmamak gerekiyor, hayır, bunlar vahşetten de öte.

Binlerce askerin kuşattığı bir avuç insan oradan oraya kaçmaya çalışıyor ama her seferinde en güvenilir yerde bile olsalar ya ağır yaralar alıyor ya da daha kötüsü can çekişerek ölüyorlardı. Hiç kimsenin kendisinden başka düşünecek hâli yoktu.

Ateş okları, hiç sekmiyor, her biri mutlaka hedefini buluyordu. İnsanlar, bir bir yere düşüyor; tanınamayacak kadar yanıp kararıyorlardı.

Oklar, yağmaya başladığında bir baba ve oğul kendi yollarında yürüyorlardı ki, adam oğluyla irice bir kayanın arkasına gizlenip çocuğuna siper olmaya çalışsa da geç kalmıştı. Adamın kolları arasında can veren çocuk, acıya mihnet etmeden yere yığıldı. Baba, ayağa kalkıp ateş oklarına kendini atırsa da ateş okları hedeflerini bir bir seçiyor, kimileri için acıyı sona erdirdiği kadar başkalarının da bu acıyı taşıyabilmeleri için yaşamasına izin veriyordu.

Aynaların içinden çıkan askerler, bu sefer okların ulaşmadığı insanları bir bir bulup öldürüyor yahut işkence ediyorlardı.

İnsanların öldürülmeleri yetmiyormuş gibi başkalarının gözünde küçük düşürülerek birbirlerine öldürtülmeleri daha büyük bir eziyetti. Hayatının bağışlanması karşılığında öldürülen insanların ardından öldüren de daha acı bir ölümle yırtıcı hayvanların önüne atılıyor ya da üzerlerine barut torbaları asılarak uzaklaşmaları ardından bir hedef tahtası gibi kullanılıyorlardı.

Hiçbir ölüm bir diğerine benzemiyordu.

Askerler daha da ileri giderek ölümleri aynalara tutuyor, diğer insanların seyredebilmeleri için kahkahalarla gülerек işlerini tamamlıyorlardı. Birkaç asker, genç bir adamı yakalayıp kollarından başlayarak kemiklerini kırmaya başladılar ki askerler, oradan ayrıldıklarında genç adam hâlâ acıdan inliyordu.

Kâtip, genç adama yardım etmek için koştuysa da yetişemedi. Genç adam, belinden çıkardığı hançerle kendi boğazını keserek orada acısına son verdi.

Kâtip, kıyamet bu, diye haykırdıysa da onu Gölge'den başka kimse duymadı.

Hâfız'ın aynasını çıkardığında bunun önüne geçilemeyeceğini biliyor ama yine de bir ihtimalinin olduğunu düşünmek istiyordu.

Akşam olmuş, Aydınlık Kalesi'nin askerleri çekilip gitmişlerdi.

Kar, bu defa kıpkırmızı yağıyordu.

Geride kalan ölü ve yaralılar, ağıtlarla evlerine götürülüyorlar, her biri bir başka ölü evinde destanlarla anılıyorlardı.

Kâtip, acının böylesini tatmadığını, vahşetin böylesini görmediğini düşündü.

Her şeyi yaratan Allah'a sığınarak ölümler için rahmet diledi ve anın içinde bir an daha aralandı ki Kâtip, bunu gören gözleriyle değil bir başka bakışla gördü.

Babasının yanında ölen çocuk, diğer ölümlerin önünde ilerleyip yanına kadar geldi. Dudakları aralı olmadığı hâlde Kâtip, onun konuştuklarını duyuyordu. Çocuk, yalnız sır ehline mahsus dille hâlleşip oradan ayrıldığında Kâtip'in gözleri ağlamaktan kıpkırmızı olmuştu.

Allah'a hamdederek yola çıktı.

Gün ağarırken çöle vardıklarında Gölge, bu kez yola çıktıkları zamanın aksine arkada değil Kâtip'in yanındaydı.

Şüphe vadisi

Kâtip Dünya'yla karşılaşılıyor

“Ey Gölge, burası neresidir?” dedi Kâtip.

Burası, en şiddetli acıların çekildiği Şüphe Vadisi'dir. Onun ağına düşen bir daha ayağa kalkamaz. Şüpheyeye kapılan da şüphe edilen de yaralanmıştır artık. Şüphe eden kişi, bir ayağı topaldır yahut rûhündeki yaradan ötürü eski dinginliğini artık bulamayacaktır. Bu yüzden insanlar bu Şüphe Vadisi'nden geçmemek için yolunu değiştirir.

Vadi, aydınlığın her rengini içinde barındıran beyaz bir inci gibi gitgide genişliyordu ancak her bakış, beyazlığı kendi renginde görebilecekken Kâtip, gönül gözüyle vadinin her parçasının gökkuşağının bir parçası olduğunu gördü.

Gölge, bir taşın altında kendi hâlinde iken Kâtip, düşünceli düşünceli dolaşüyor, elindeki aynadan Hâfız'ın suretine bakarak hasret gideriyordu. Bir yanda hasret bir yanda gördükleriyle içi ezilen Kâtip, önlerinden geçen ve müzikle rakeden neşeli yolcularıyla şatafatlı bir kervana garip garip baktı.

Kervandaki develer o kadar çok ve o kadar uzun bir sıra oluşturuyorlardı ki Kâtip, develeri saymak şöyle dursun kervanın ucunu bile görme imkanına sahip değildi. Çok şaşırılmıştı:

“Ey Gölge, sor bakalım şu kervancıbaşına, dedi. Hiçbir şeyi umursamadan hangi yolun yolcusunu taşıyormuş?”

Bu arada Kâtip, bir adamın devesinden inerek dilenmeye başladığını gördü. Geçen her yolcu, çok cömert davranarak

bu dilenciye gönlünce sadakasını veriyordu. Sonra bir başka yolcu, verdiği sadakalarla yoksul düşüp verecek parası kalmadığı için devesini sattı. Az önce dilenen adam deveyi satın alıp uzaklaşırken, öteki yüzüne taktığı hüznün maskesiyle bir ileriye bir geriye gidip geliyordu. Kâtip, bir zaman sonra bu dilencinin de topladığı paralarla bir deve satın alıp yoluna devam ettiğini gördü.

Ama dilenenlerin şansı her zaman yaver gitmiyordu. Çok iyi giyimli birinin yoksul düşmesi bazen şaşkıncu olsa da diğerlerinin develerinden inip bu yeni dilenciye soyması daha da şaşkıncuydu.

“Bu nasıl bir alışveriş?” diye düşünürken öndeki develerin üzerindeki kadınlardan birini Hâfız’a benzetti. Yüreği yerinden çıkacak gibiydi. Kalkıp Mecnûn’un Leylâ’nın hayaline koşması gibi koşmaya başladı. Birdenbire önüne o güne kadar görmediği büyüklükte bir köpek çıktı ki Kâtip ne yapacağını şaşırды. Köpek, hırlarken Kâtip’in yolundan çekilmemeye kararlıydı. Köpek üzerine doğru sıçrayıp, tırnaklarıyla Kâtip’in elbiselerini parçalamaya başladı ki Gölge yetişip de köpeği kaçırmasa Kâtip’in kanı çöl kumlarına dökülecekti.

Kâtip’in gözleri karardı ve bambaşka bir dünyaya gitti.

Rüyasında Hâfız’ın sarayının yakılıp yıkılmaya çalışıldığını gördü. Hâfız’a ait ne varsa yağmalanıyor, Kâtip ise yalnızca seyrediyordu. Birdenbire ileri atılıp yağmacıları engellemeye çalışsa da insanlar o kadar çoktu ki birini engellese öteki durmuyor, eline geçirdiği değerli eşyaları, kâğıtları ya ateşe atıyor ya da ceplerine dolduruyorlardı.

Bir adam kendini engellemeye çalışan Kâtip’e dönerek:

“Şu kâğıtları görüyor musun?” dedi. “Bunların çoğu kutsal kitaplara aittir ki Hâfız’ın masasının üzerinden aldım. Şimdi benim oldular. Aslında yazılanlara inanmıyorum ama yanlış da

olsalar kendime ait kılsam insanların bana itaat edeceklerini biliyorum.

Kâtip, o ana kadar bu insanların yüzlerine bakmadığını farketti. Her biri farklı kıyafetleri ve kendi dilleriyle bir kargaşa, bir kıyamet içindeydiler.

“Bunlar cahil değil.” dedi, kendi kendine. “Bilgiyi yağmalayan ve yine de şüpheyle soluk alan insanlar. Yağmaladıklarına hatta kendilerine bile uzak olanlar.”

Kâtip, sarsılarak uyandığında simsiyah gözlerle bakan bir çift gözle karşılaştı.

Kâtip, Hâfız diye koştuğu kadının ona çok benzeyen bir başkası olduğunu gördüğünde mahcup oldu.

“Adım Dünya,” dedi kadın. “Niye öyle koştuğunuzu anlamış değilim ama eğer izin verirsiniz az ileride handa durup yaralarınızı saralım. Böyle yola devam edemezsiniz.”

“Sizi yolunuzdan alıkoymayalım ve biz de yolumuza devam edelim. Yolumuz uzun ve meşakkatli.” diye karşılık verdi Kâtip.

“Siz beni dinleyin.” dedi Dünya. “Hem hikâyenizi de anlatırsınız.”

Hana geldiklerinde Kâtip, Aydınlık Kalesi'nin askerlerinin zulmünden birçok insanın buraya sığınmış olduğunu gördü. Kıyıda köşede çocuk ağlamaları, kadınların ağıtları, yaşlıların içten içe kahırlanmaları birbirine karışmıştı. Buna rağmen onların kendisinden başka hiç kimsenin umurunda olmaması onu şaşırttı.

Dünya, alımlı bakışlarıyla söze başladı:

“Etrafımda bulduğum insanlarla birlikte bütün dünyayı dolaşır ticaret yaparım. Kumaşlardan faydalı otlara kadar ne bulursam alır satarım.”

Kâtip, omzunda papağanıyla dolaşan bu kadını zaman zaman nefesine yenilmekten duyduğu korkuyla dinliyor ama öte yandan da onun yüzündeki soğukkanlılığı görmeyi istemekten de geri duramıyordu.

Kâtip, sormadan edemedi:

“Peki ama şu yoksul insanlara ve yakılıp yıkılan şehirlere rağmen işlerinizi nasıl görüyorsunuz?”

Dünya, bir yandan Kâtip’in yaralarını sararken bir yandan da cevap verdi:

“Aslında bu insanların hâlerinden ciğerim paralanıyor ama işim her şeyden önce gelir. Hem böyle zamanlar tüccarların daha çok işine gelen zamanlardır. Asıl zenginlik böyle zamanlarda fazlasıyla artar. Ne yapalım ama böyle.

Neyse bırakalım bunları da masamıza konulan yemekleri yiyelim. Bir yandan da eğlence başlasın.”

Daha söz biter bitmez etrafındakiler Kâtip’in o güne kadar görmediği rakslar ve oyunlarla eğlenmeye koyuldular ki Kâtip, rûhunun darlığını giderebilmek için dışarıya çıktı.

Dünya da Kâtip’in peşinden dışarı çıktı. Elinde altın renkli iki kadeh vardı. Birini Kâtip’e uzattı:

“Bırakalım onlar eğlensinler de şimdi senin hikâyeni dinleyelim.” dedi.

Kâtip, “Aşk şarabını içen âşık, gerçek şaraptan elbet uzak durur.” deyip Karanlık Şâhi’yla aralarındaki anlaşmayı saklayarak Aydınlık Kalesi’ne oradan da tekrar yurduna Hâfız’ın yanına varacağını bir bir anlattı.

“Anladım ki bir hayalden bir başka hayale varacaksınız.” dedi, Dünya. “Ya gerçek nerede?”

“Galiba gerçek olan sizsiniz.” diyebildi Kâtip. “Ya da hakikatin tahtına layık görülen gerçek... Bırakın benim hikâyem bir hayalden bir başka hayale varsın. Benim hakikatim de hayalden başka bir şey olmasın, ne çıkar?”

“Ama,” dedi Dünya, “Benim size bir teklifim olacaktı ki sizin beğenmediğiniz, gerçeğin ta kendisiydi. Yanımda iyi bir yardımcım yok ve eğer kabul ederseniz, benimle bütün dünyayı dolaşır zenginliklerin keyfini çıkarırsınız.”

Dünya, bunları söylerken kelimeler, dudaklarından elbisine oradan da yere akıyordu. Kâtip, bu kelimelerin kıpkırmızı bir yılana döndüğünü sandı. Gözlerini bu yilandan alamıyordu. Rüyada mı yoksa uyanık mı olduğunu bilemedi.

Kâtip, Dünya'nın gözlerine bakmamaya çalışarak:

“Ben, günün birinde Şeyh San'an'ın yanına yoksul bir derviş olarak vardığımda o, bir yandan aşkın ne kadar ağır bir bedeli olduğunu anlatırken bir yandan da müritlerine kendisini yalnız bırakmaları için yalvarıyordu.

Herkes boyun bükerek istemeye istemeye gittikten sonra bana dönerek:

– Sen niye burada kaldın, diye sordu.

Şeyh San'an'ın aşktan dolayı hiçbir şeyin farkında olmadığı düşünerek:

“Ben sizin müritlerinizden değilim, kendi yolunda bir dervişim, efendim, dedim.

Peki, istediğin nedir, diye sordu.

Ondan zâhitlik yolunu göstermesini istedim. O da gözlerini uzaklara çevirerek, zâhitliğin âşık olmaktan geçtiğini söyledi.

Ya âşık olmanın yolu, deyince o da:

“Her yol aşkın yoludur ve hiçbir yol, aşkın yoluna benzemez. Onun yolu yoktur. Aşk, aynı zamanda hiçbir şey olmaktır. Hem var hem yok olmaktır. Yahut kendinin var olduğunu bile bilmeden yalnızca olmaktır. Yolda yürürken yolun olmadığını bile bilememektir. Yahut hem yol hem yolcu olduğunu bilmektir.”

Şeyh San'ân'ı kendi haline bırakıp oradan ayrıldığımda onun aşk yolunda aşksız bir nefes dahi almadığını gördüm.

Ey Dünya, bu yüzden beni bırakın ve kendi yoluma vawayım.”

Dünya, ne kadar üstelediyse de Kâtip'i fikrinden vazgeçiremedi.

“Yine görüşeceğiz Kâtip.” dedi Dünya. “Ama umalım ki gören gözlerimiz, bu sefer bir başka baksın.”

Kâtip, Dünya'nın gözlerine bakmadan cevap verdi:

“Umalım ki sizin gözleriniz de bu sefer iyiliğe bakmaktan geri durmasın.”

Kâtip, Gölge'yi de alıp handan dışarı çıktığında güneş alabildiğine yükselmişti. Bir toz bulutu, gidecekleri yolu örtüyordu.

“Bir sırrı daha geçtiniz,” diye söze başladı Gölge:

“Eğer Dünya'nın teklifini kabul etseydiniz şu karanlık yahut aydınlık dediğiniz âlem ve bakışın boğduğu eşyalar, koununuzda sakladığınız ayna ve bir tutam saç size, varlığınıza, aşka inandığınız hâlde gerçek birer ateş olacaktı ki teniniz de rûhunuz da bundan kurtulamayacaktı.

Varlığınızı Dünya'nın arzularından kurtaramadığınız için daha zayıf bir şuurla gezecek ve yalnızca ten olarak yaşayacaksınız. Belki yaşadığınızı düşünüp aldanacaksınız. Bir yandan da yaşadığınıza inancınız da tam olmadığı için burada, Şüphe Vadisi'nde kalacaksınız.

Nedir insanı bunca şüpheye salan umursamazlık? Bilin ki hâlâ anlamış değilim.”

Gölge, söze devam edecekti ki Kâtip'in işaretiyle sustu.

Hiç konuşmadan yürüdüler.

Çöl yakıcıydı.

Kâtip'le Gölge, Körler Şehri'nde

Uzaktan bir şehrin surları görünüyordu.

Gölge, duralayıp Kâtip'e sordu:

“Benim gördüğümü siz de görüyor musunuz? Yoksa se-
rap mı gördüklerim?”

“Evet,” dedi Kâtip. “Böyle güzel bir şehir hiç görmedim.
Yüksek burçlarıyla göğe doğru yükselen evler de nereden çıktı?”

“Bu yeşillik, bu temizlik... Ben de imrenmedim desem yalan olur.” dedi Gölge.

“Yine de aldanmamak gerek.” diye cevap verdi Kâtip.

Şehrin kapısından girdiklerinde gördüklerinden fazlasını
görüp şaşırdılar. İnsanlar o kadar hızlı yürüyorlar, o kadar çabuk konuşuyorlardı ki bu hıza yetişmek mümkün değildi. Her şey bir anda oluveriyor, insanlar dönüp arkalarına bakacak zaman bulamıyorlardı.

Birkaç kişiye bir şeyler sormak için yanaşsalar da hiç kim-
senin kimseyi umursadığı yoktu.

Kâtip, insanların birbirlerine baktıklarını ama birbirlerini
görmediklerini farketti. Bu nasıl mümkün olabilir ki, diye inledi.

Duvarın dibinde dilenen bir çocuk, ona cevap verdiğinde
onu nasıl farketmediklerine şaşıtlar.

“Siz de buradasınız. Bu Körler Şehri'nde...”

Kâtip, Gölge'ye dönerek, “Çocuğun dediği doğru.” diye inledi. “Biz dâhi kör olduğumuzun farkında değiliz ki çocuğu görememişiz. İnsan hep uzaklara baktığı için yanındakine bile kör oluveriyor.”

Tam bu sırada üstünü başını düzeltere düzeltere ilerleyen iri yarı bir adam, dilenci çocuğu ezecekti ki Kâtip, çocuğu kenara çekip onu ezilmekten kurtardı.

Adam, ne olduğunu anlamadan Kâtip'in kendisini itelemesine kızarak söylene söylene uzaklaştı.

“Sakın şaşırmayın.” dedi, çocuk. “Sakın şaşırmayın. Dedim ya burası Körler Şehri.”

Kâtip, çocuğun yüzüne baktı. “Sen sahiden körsün.” dedi.

Çocuk, vücudundaki yaraların bir aldatmaca olduğunu ancak gözlerinin, geçirdiği çiçek hastalığından dolayı kapandığını anlattığında Kâtip'in gözleri dolmuştu. Birdenbire Ceylan'ın, bakışlarını kendisine verdiği anı hatırladı.

Belki, diye iç geçirdi içinden. Bir umut. Yalnızca bir umut. Her şeyin adına sahip olan Allah'a sığınarak...

Ceylanın elâ bakışı, birdenbire şifa oldu. Çocuk, haykıarak sızradı:

“Çok şükür, çok şükür, çok şükür...”

Gölge, iyiliğin ancak aşkla bir ırmakta yıkanabileceğini bildi.

Körler Şehri'nden ayrılıp yola düştüklerinde Gölge:

“Efendim,” dedi, “Aydınlık günün ışığı hem yakıcı hem de kör ediciymiş ya, iyilikle nereye varılacağını anladım.”

Gölge, hem Kâtip'in yanında yürüyor hem anlatmaya devam ediyordu...

***

Hikâye

Bir dervişin hikâyesini dinlemiştim. Şöyle diyordu:

Uzun bir yola çıkmıştım. Çölü aşmak zorundaydım. Susamıştım. Bir kuyunun başına geldiğimde suyu çekebilecek kovanın kuyunun içine düşmüş olduğunu gördüm. Dikkatli adımlarla kenardaki taşlara basarak dibe indim. Kuyu serindi. Burası kuyunun ağzından daha genişti. Kovayı ararken

düğümlemiş bir ip yığınıyla birlikte birçok iskelet gördüm. İçimden bir ses kovayla birlikte bu ipi de yukarı çıkarmamı söylüyordu. Yukarıya çıktığımda ip yığınının kalanıyla birlikte ipin bir ucunda bir mektubun ekli olduğunu gördüm. Daha şaşırtıcısı her düğümde aynı mektupla birlikte bir altın vardı. Çılgına döndüm. Bütün susuzluğumu unutmuştum. Mektubu aceleyle okudum:

“Bu sonsuzdan bir önceki düğümdür. Gerisi yaşayamadıkların ve hep erteleyeceklerindir. Tıpkı hayat gibi. Ne kadar çözersen yine geride sonsuz kalır. Yine de çözmekte ısrar edersen susuzluktan ölüp gideceksin. Nefse aldanma ve var yoluna git.”

Yanıma gerektiği kadar altın alıp oradan uzaklaştım.

***

“Evet.” dedi Kâtip. “Eğer bu insanlar bakmayı bilselerdi fenâ âleminin gözü, herkesin nasibi olacaktı. Herkesin nasibince fenâ âleminin gözü açılır. Bu insanların kendi körlüğüyle kalmasında da bir hayır vardır.”

Kâtip’le Gölge, batıya doğru yönelerek birçok gece ve gün yürüdüler. Sonunda büyük bir denizin kıyısına vardılar.

Hava kararmış, vakit gece yarısını çoktan geçmişti. Kâtip, Hâfız’ın aynasıyla saçlarını çıkartmasa Gölge neredeyse kaybolup gidecekti.

“Biliyor musun?” dedi Kâtip, kendi kendine konuşur gibi:

“Daha Hâfız’ın ismini duymamıştım. Üçüncü ve son hocam Unutuş’un yanındayken sık sık denizin kenarına iner, orada ayın denize döktüğü gümüşleri toplayan karanlığı seyredirdim uzun uzun. Gözlerim ağırlaşınca, ayaklarım yorgunluktan bitkin kalıncaya kadar kalır, kederden ve sevinçten

bana verilecek nasibi düşünme düşünme orada uyuyakalırdım. İçim, hem sevinç hem kederi birden ağırlardı.

Sabaha yakın medreseye döndüğümde, hocamı kapıda bekler bulur ve her seferinde de ‘Sana öğrettiklerimi çabuk unutuyorsun.’ sözünü ne zaman söyleyecek diye de merak ederdim. Bana mühlet verip icazetimi yazdığında bu cümleyi söyledi. Henüz gençtim ve ne demek istediğini anlayamazdım elbette. Sonraları anladım ki bana geleceği düşünmenin de bir tür hatırlamak olduğunu anlatmaya çalışmış.”

Kâtip’le Gölge Büyük Deniz’de

“Ey Gölge,” dedi Kâtip ve devam etti. “Şimdi şu engin denizin dalgalarında bedenim kırılacak diye korkarım da bir hâl çaresi düşünürüm.”

Gölge, tevekkülle cevap verdi:

“Ateş’in topraktaki canı gibi benim de canım suda boğulmaz efendim. Hem kırılrsa bile can yine su yüzüne çıkar da Şâhımın emir verdiği gibi yoldaş olurum size.”

Kâtip; Gölge’ye, atların en güzelleriyle yalnızca Endülü’s’ü değil, bütün dünyayı fethedebilmek için çıkılan bir yolculuğu hatırladı...

Bu yolculuk aslında aşk içindi. Aşk için çıkılan yolda her adım nasıl ki bin adım gibiyken yolculuğa çıkan bu insanların çölde biricik yoldaşları atları vardı. Nice çöller, nice dağlar aşıp sonunda karşı kıyısı görülebilen bir şehre vardılar. O güzel atlar ki sahipleriyle karşı kıyıya, Endülü’s’e varmak istiyorlardı. Önlerine çıkan denizi görünce ileri atıldılar. Atlar, binicileri gibi aşk içindeydiler ama yine de durmak zorundaydılar. Neredeyse suya varıp aşacaklardı ama sahipleri onları durdurduklar. Yollarına onlarsız varmayı düşündüler. Gemilere bindiler. Ancak atlarının hasretinden dönüp onları da alarak yollarına

devam ettiler. Aşk yolunda ilerleyen o insanlar en güzel şehirleri kurup ilmi çoğalttılar. Cahillik, onların zamanında yanlış zamanda açan çiçek gibi kuruyup gitmişti.

Kâtip hayâl âleminden sıyrılıp denize baktı:

“Bakalım Şâhmerân’ın bize verdiği ve ayaklarımızın altına sürdüğümüzde bizi suların üstünden yürüteceğini söylediği şu otlar sahiden de bizi taşıyabilecek mi?”

Kâtip, önce aşkın teni suya değsin diye denize, gülü attı. Ardından Şâhmerân’ın verdiği otları ayaklarına sürüp denize yürüdü ki denizin üzerinde sanki ayakları yerde gibiydi.

Gölge’yle Kâtip, suya varıp yürüyüp gittiler.

Zaman, canı kovaladı ama ne Kâtip’in ne de Gölge’nin ayakları toprağa değmedi. Kâtip’in saçları ağardı, yol yine bitmedi.

Zühre yıldızı zamanı aldatır gibi olduysa da Kâtip buna kanmadı.

Kâtip, uzaktan uzağa güvercinleri gördü. Bu arada dalgalar hızlanmaya başlamış ve birkaç insan boyuna ulaşmıştı.

Kâtip’le Gölge, dev dalgaların arasından Yunus Peygamber gibi sıyrılıp yollarına devam ettiler.

Gökyüzü, duru bir aydınlıken birdenbire her yer kıpkızıl ateşe döndü.

“Sanki gökyüzü yanıyor.” dedi Gölge.

“Yanan gökyüzü değil.” dedi Kâtip. Sesi titriyordu:

“Yanan, kötülüğün harlanan ateşi ey gölge. Burada kötülüğün ateşi öyle bir yükselmiş olmalı ki her yer kızıla dönüvermiş. Bunlar da o ateşin kötülüğünün dalgaları... Bakalım ki nasibimizde ne var? Ölüm mü hayat mı?”

Kâtip, ölümün ismini ilk kez anıyordu. O an aynasını koynundan çıkardı ki Hâfız’ın kelimeleri birbiri ardına gelmeye başladı:

“Ey Kâtip, karanlığın özünde aydınlık gibi karanlığı da örtüp susturan bir şuur vardır ki denizdeki şuurla aynıdır. Nasıl karanlıkta umman geniş bir siyahlıktan ibaretse deniz de kendine göre bir sırrı ihtiva eder. Onun da kendince içinde karalıklar vardır. Balık, yosunun; yosun da taşın ve nihayet taş da suyun hakikatine baktığında kendisine hiç benzemeyen karanlıktan ve bulanıklıktan başka bir şey göremez.

Şimdi aç gözlerini ki bütün karanlıkları aydınlatan ışığın hikmetiyle asıl olana bak. Bu dev gibi dalgalar, rüzgârın marifeti gibi görünür. Oysa hem rüzgârın hem de bu karanlıkların ayan olmasıdır.”

“Nasıl?” diye meraklandı Kâtip.

“Şarkılardaki perdeleri düşün.” dedi ve şöyle devam etti:

“Nasıl ki tamburun bir perdesindeki ısrar önce hoş gelir sonra tekrarı iyiden iyiye boğarsa tabiatın karanlıkları da bu tekrarlardan dolayı birbirine açılmazlar. Ağaçta çiçeklerin açması herkesi mutlu eder ancak ağaç, durmaksızın çiçek açtığına tükenir. Görevi hep açmak olduğuna göre onun elbiselelerinden soyunması da hikmetendir. Denizin içindeki iklimler de kendilerine göre bir nizama sahip olmakla birlikte dalgalar ve akıntılarla kâimdirler. Kendi rızkını arayan mahluklar için bir kıyamet gibi görünse de onların sürüklenmesi yahut rızıklarının ayaklarına gelmesinin sebebidir. İşte dalgalar bunun gibi âlemde iyiliğin hikmetine benzer kötülüğün hikmetini de gösterir ki sen de bilirsin ki dilenseydi hep iyilik de kâim olabilirdi. Ancak iyiliğin varlığı şükürü de bertaraf edecekti ki kötülük de onun terazideki dengesidir. Çünkü her şey zıddıyla kâimdir. Her şeyin bir diğerine misal olduğu bu âlemde sen de iyilik gibi kötülüğün de hikmet sahibi olan Allah’ın bir hikmeti olduğunu bil ve hazırlıklı ol. Ama önündeki tehlikelere de dikkat et ve tedbiri elden bırakma.”

Hâfız'ın hayâli, sözlerini bitirdiğinde Kâtip binbir meşakkatle de olsa kıyıya varmıştı bile.

Gölge, efendisinin yüzüne bakarak:

“Ölüm, hayatın hayat da ölümün kapısında mı bekler efendim?” diye sordu.

“Evet.” dedi Kâtip, ilk kez korktuğunu saklayarak.

Kâtip'in esir olarak Aydınlık Kalesi'ndeki Yalanlar Şehri'ne götürülmesi

Kâtip, kıyı boyunca ilerleyip lezzetli meyvelerle dolu ormanda karnını doyuracaktı ki askerler, çıplak ayakları ve boyalı yüzleriyle ortaya çıktı.

Askerler, Kâtip'i bağlarken Gölge, bir fırsatını bulup bir ağacın altına sığınıp onları seyretti.

Bir ara Kâtip'in yanına vararak:

“Yanınızdayım, efendim.” dedi, kendine güvenen bir sesle.

Kâtip, askerlerin peşinden giderek nice şehirler ve köylerden geçti. Bir ara bir askerın yanına sokularak:

Nereye gidiyoruz, diye sordu.

“Aydınlik Kalesi'ne götürülüyorsunuz.” dedi zincirlerini tutan asker. “Aydınlik Şâhi'nın sarayına. Onun yanına vardığınızda şaşırıp, şu muhteşem iktidarın tahtına bir genç nasıl oturmuş, demeyin sakın. Nice hayalleri bizi alt etmiştir. Onun öyle gözleri vardır ki, cahilliğin derin sularında ihtiraslarımızın boğulmasını seyretmiştir.

Bizi bize öldürten bir sihri var ve bu sihir, kadeh ne dolduğunda boşalan ne boş olduğunda dolan bir içkiyle doludur. Buna ihanet denir ki kimsenin gözü doymaz. Çünkü kötülük, bir kez çiçek olup koklanmışken o koku, bir daha bahçemizden çıkmak istemez. İşte bu yüzden korkarım ki bizlere ihtiyacı kalmadığında kendisi gibi beyaz olan askerleriyle herkesi

öldürtecektir. Öldürtmekle kalmayacak bize ait ne varsa her şeyi silecek. Ne ismimiz ne sanımız kalacak. Şimdi susmalıyım ola ki onun gökyüzünden bakan gözlerine yakalanmayalım. Kaleye geldiğimizde ne demek istediğimi anlayacaksınız.”

Kâtip, yol kenarlarında gittikçe artan sayıdaki aynalara bakarken askerlerin telaşına şaşıtı. Askerler ve köle olarak götürülen insanlar o kadar çoktu ki Kâtip, gördüklerinin hangisinin gerçek hangisinin yansıma olduğunu bilemedi.

“Aynalar bile gerçek mi değil mi, şaşırdım.” dedi

Kâtip, bilginin yüceliğine şaşıtığı bu ülkede korkunun neden bu kadar hüküm sürdüğünü anlayamadı.

Gözleri Gölge’yi aradı ama bulamadı. Gölge, “Buradayım efendim.” dedi, Kâtip’in elbisesinin altından.

Gölge’ye gidip aynalar ve görüntüleri hakkında bir şeyler öğrenmesini emretti. Gölge, bir fırsatını bulup aynalara görünüp döndüğünde aynaların dahi çoğunun birbirini yansılayan görüntüler olduğunu fısıldadı Kâtip’e.

“Efendim, dedi, aynalar dahi bir görüntü. Yanlarına varıp dokunduğunuzda hiçbir şeyin gerçek olmadığını anladığınız kadar bir tuzak olduğunu da anlıyorsunuz ama niye böyle bir yola girdiklerini anlamış değilim.”

“Ben anladım.” dedi Kâtip. “Korkunun kanatlarına tutunan insanların yaralarından sızan kanla bir gün ölüp gidecekleri korkusu, hiçbir şeyi fenâ âleminin gözüyle görememe hastalığına yol açmış. Aydınlik Şâhı da bunu biliyor olmalı ki ‘Ben, sizin her an ne yaptığınızı görüyorum.’ diyerek, onlara hep korkularını hatırlatmış. Bu da gönül gözlerinin kararmasına yol açmış. Ey Gölge, bil ki çok dikkatli olmamız gerek. Sakın kendini gözün aldatıcılığından. Bu görüntüler bizi aldatmasın. Kendi boşluklarına çekmesinler. Bu yüzden sakın bakışlarını yerden kaldırma.”

“Merak etmeyin efendim.” dedi Gölge. “Gölgelerin gözleri kördür çoğu zaman.”

Tam bu esnada Kâtip'in zincirini tutan asker, Kâtip'e dönerek:

“İşte,” dedi. “Yalanlar Şehri'ne geldik.”

Kâtip, sözün bırakılıp aklın şaşılacağı bir yere geldi ki dili anlatamaz, akli îzah edemez olmuştı.

Yalanlar Şehri, diğer şehirlerden çok uzak olan Bîsütûn Dağı'nın üstüne kurulmuştu. Oradan hemen her yeri görmek ve ne olup bittiğini öğrenmek işten bile değildi.

Yalanlar Şehri'nin kapısında başka şehirlerden gelip de burada kalmak isteyen binlerce insan birikmişti. İnsanlar kapıdaki askerlere ancak yakınlarının, dostlarının kusurlarını, ülkelerinin sırlarını söylemek şartıyla içeriye girebiliyorlar, bundan da hiç pişmanlık duymuyorlardı.

Kâtip, “Askerlerden kurtulmamız gerek.” dedi Gölge'ye.

Gölge, birbirine bakan aynalarda kendini gösterdiği anda askerler neye uğradıklarını şaşırıp kaçıştılar. Kâtip, zincirlerini gözüp Gölge'ye döndü:

“Mademki görünür olmak saklanmış olmaktan daha az tehlikeli. Biz de bu yolu deneyip Hakk'a sığınarak saraya kendi bildiğimizce varalım.”

Kâtip'le Gölge Yalanlar Şehri'nde

İnsanların birbirlerini iterek girdikleri kapıya vardıklarında kapının ancak bir insanın geçebileceği kadar dar olduğunu gördüler. Tam kapıya yaklaşmışlardı ki kapıdan geçmek için bekleyen insanların yüzlerinin birbirlerine tıpatıp benzediklerini farkettiler. Sonunda insanların yüzlerinin benzerliğinin taktıkları maskelerden dolayı olduğunu gördüler. Maske, ipektendi ve neredeyse gerçek bir yüz gibi görünüyordu.

Gölge, “Efendim,” dedi, “Yüzünüz onlarınki gibi değil. Ne yapmayı düşünüyorsunuz?”

“Geceyi beklemeyi düşünüyorum.” dedi Kâtip.

Gölge, gülümseyerek cevap verdi:

“Efendim, bağışlayın ama burada hiç gece olmadığını söylemeliyim. Sokakların hep gün gibi aydınlık olduğunu ama hava karardığında şehrin ayna ustalarının aydınlatıldığını duymuştum.” “Ama” diye ekledi Gölge, “Size hiç vakit kaybetmeden buradan geçmek için yardım edebilirim.”

Kâtip, olur, anlamında başını salladığında Gölge, onun etrafını sardı. Aynaların yüzünde Gölge’nin izinden başka hiçbir şey gözükmüyordu.

İnsanlar, umursamaz tavırlarla kendilerine açılan yeni dünyanın zenginlikleriyle sarhoş olmuşlardı sanki.

Kâtip’le Gölge, içeri girmek için etrafına bile bakmaktan fırsat bulamayan insanların arasından kolaylıkla geçti.

Kuytu bir yere geldiklerine Gölge, “İçerdeyiz, efendim.” dedi.

Her yer aynalarla doluydu ve her birinin arkasında birçok gözün olduğu açıkça görülüyordu.

Kâtip, Gölge’nin elbisesinin altında Bâbil Kulesi’ni de gölgede bırakacak yükseklikteki binaların arasından geçerek sarayın kapısına geldiğinde, artık şaşılacak şeylerin sınırına varıldığını anladı.

Saray, baştan başa camdan yapılmıştı.

Gölge, Kâtip’in kulağına eğilerek sordu:

“Yine dayanamayıp soracağım efendim ki niye camdan binalar yapılmış? Gizlilik, niye böyle açıkça ortaya dökülüyor?”

Kâtip, “Eğer bir sırrın varsa en azından bu sırrın gücünü göstermelisin ki insanlar bu sırdan korksun.” diye cevap

verdi. “Eğer başkalarını seyretmek, onların ne yaptığını bilmek istiyorsan başkalarının da seni, senin izin verdiği kadar seyretmesine katlanmak zorundasın. Sonra hataları, kusurları seyrede seyrede artık gün gelir onları göremez olursun. Artık kusurlar erdem olmaya başlar ki kusurlar erdemleşirse kusur diye bir şey kalmaz.”

Kâtip’le Gölge o güne kadar gözlerinin kendilerini bu kadar yanıltıp yanıltmadığından şüphe duydular.

Gölge, “Burası Şeddâd’ın İrem Bağı değilse nedir?” diye haykırdı.

“Şimdi sus.” dedi Kâtip. “Saraydan içeriye giriyoruz. Aynaların arkasındaki gözler, birbiri ardınca sıralanmış. Garip ki aynalardan bakan insanları da kollayan bakışlar var. Bu da insanların birbirlerine hiç güvenmediklerini gösteriyor.”

Sarayın duvarları da şehrin surları gibi bütünüyle camdandı ve surların arkasında öyle yüksek binalar vardı ki Bâbil’in duvarları, bunların altında kalıyordu.

Cam koridora girdiklerinde Kâtip, burada da şaşmaktan kendini alamadı. Öyle ki cam duvarlardaki aynalarda Yalanlar Şehri gibi Kâtip’in göremediği birçok şehrin ahvali gün gibi ortadaydı. Karanlık Şâhı’nın dediği doğruydü ve kalesindeki her şey buradan rahatlıkla görülebiliyordu.

Kâtip, bütün şehirlerin arasında Hâfız’ın ülkesini aradı ama bir türlü bulamadı. Dönüp dönüp baktıysa da çabası boşunaydı.

Hem kederli hem neşeli idi.

Hâfız’ı yahut kalesinin bir burcunu bile görmüş olmak büyük mutluluk olacaktı. İçine gam, keder düştü ama hemen ardından Hâfız’ın bu aynalarda seyredilemiyor oluşu da gönülünü rahatlattı.

Kâtip, Gölge'nin karanlığı içinde binada gezerken odaların her birinde bir başka dilde konuşulduğunu duyunca şaşır-
dı. İnsanlar, odalarından çıkınca daha çok Kâtip'le Gölge'nin
Yalanlar Şehri'ne gelirken geçtikleri ve birçok dinin birarada
olduğu çok eski bir şehrin dilini konuşuyorlardı.

Burası Bâbil olsa gerek dedi, Gölge.

Bu insanlara hizmet eden ama yüzünden ve tavırlarından
görgülü olduğu her hâlden belli olan yaşlı bir adama Aydın-
lık Şâhı'nın odasını sormak için Gölge'nin yanından uzaklaş-
masını istedi.

Yaşlı adama yaklaşarak:

"Aydınlık Şâhı'nın odasını arıyoruz." Dedi.

Yaşlı adam, "İsmin Kâtip mi?" diye soruya soruyla kar-
şılık vererek Kâtip'i şaşırttı. "Burada herkes, senin geleceğini
biliyor."

Yaşlı adam Kâtip'i bir kenara çekerek:

"Şimdi, Aydınlık Şâhı da biliyor." dedi. "Merak etme, işa-
retler seni oraya götürür."

Kâtip de güvenilir birini bulduğundan emin bir ses to-
nuyla sözünü sakınmadan başından geçenleri bir bir anlattık-
tan sonra:

"Ben ki Hâfız'ın yüreğinden yine onun yüreğine varmak
için buraya geldim." dedi.

"Şimdi siz söyleyin bana? Burada ne arıyorsunuz ve siz
kimsiniz?2

Adam, koynundan çıkardığı sekiz mührü göstererek söze
başladı:

"Aydınlık Şâhı buraya gelmeden evvelidi. Bu sekiz mühür,
sekiz krala ait. Her birinin krallığının mutlu günlerini de ke-
derli gecelerini de yaşayan bir vezirdim."

"Kim bu sekiz kral?" diye sordu Kâtip.

Yaşlı adam Kâtip'i küçük bir odaya götürerek anlatmaya devam etti...

***

Hikâye

Ülkem rüzgârlarla anılmak istediği için, Rüzgârların Ülkesi diye bilinirdi. Vezirliğini yaptığım ilk kral, kuzeydoğunun yakıcı rüzgârına benziyordu. Kararları birdenbire alır ve halkının dileklerine kulak tıkayarak yakıp yıkan uygulamalara girişirdi. Hatta sokaklarda dolaşırken bir çıkmaz sokağa girmeyegörsün hemen yıktırırdı.

İkincisi de ondan pek farklı değildi ya... Doğunun sert ve gürleyen rüzgârıydı sanki. Sarayından pek çıkmaz fakat aldığı bir kararın her tarafta duyurulmasını emrederdi. Çığırkanlar, köşe bucak her yerde bu kralın gök gürlenmesine benzer sesini taklit ederek bağırıp dururlardı.

Üçüncü kral da garip biriydi. Onu kimse üzgün, kederli görmemiştir. Her zaman yüzündeki gülümsemesiyle gelenleri karşılar; gelen elçileri hediyelere boğardı. Onu Neşeli Rüzgâr diye hatırlıyorum. Konuşmaları tatlı, ılık bir esintiye benzediği içindi herhâlde.

Sonraki güneyden gelerek şâhlığa geçtiğinde öncekileri aratır oldu. Onun zamanında ülkede taş taş üstünde kalmadı. Verdiği emirlerle ne ağaç, ağaçlığını bildi ne ateş, ateş olduğunu. Bir rüzgâr değil fırtınaydı sanki. Kısa sürdü devri ama zamanın hiç geçmeyeceğini sandım.

Bir zaman sonra ılımlılık devrinin geçtiğini anlayacaktık. Beşinci kral ülkenin güneybatısından gelerek fırtınalarla tahta geçtiğinde böylesine soğuk mevsimlerin geleceğini hiç düşünmemiştik. İnsanlar sokaklarda dolaşamaz, evinin dışın-

daki dünyayı umursayamaz olmuştı. Bundan daha kötüsü olmazdı.

Batıdan gelerek kalıcı gibi görünen altıncı kral, tahta oturduğunda kaderimizin hep artarak devam edecek olan kötülüğün pençesinde olacağını anladık. Keder de acı da otağını buraya kurmuştu. Hiç bir yere gitmeyecek ve bizim ölümü-müzü bekleyecekti.

Yedinci kral, kuzeybatının keskin rüzgârlarını getirmişti. Rüzgârı bir kılıç keskinliğindeydi ve ne zaman onun kötülüğünün rüzgarına rastlasak bedenimizi parçalayacak gibiydi. Ülkede dirlik kalmamıştı. Yerini son krala bırakmadan önce önkiler gibi kimseye toparlanmaya fırsat vermeden mührünü bana bıraktığında tahta benim oturmamı teklif etmiş ancak kabul etmemiştim. Onların Sekiz kardeş olduklarını sonradan öğrenmiştim.

Nihayet kuzeyden gelen son kardeş de soğuk bir rüzgâr getirmişti saraya. Odasına her girişimde korkudan ve yüzünün asıklığından ürperiyordum. O da diğerleri gibi mührünü bana bırakmış sonra tıpkı geldiği gibi bir gece vakti çekip gitmişti.

Rüzgârların bu sekiz kralının saltanatları sona erdikten ve her biri bir yöne dağıldıktan sonra vezirlikten ayrılarak buraya geldim. Görevim tamamlanmamıştı. Bana bırakılan sekiz mührü mevsimleri gelince onlara geri verecektim. Yazgımın sekiz rakamıyla açıldığını biliyordum. İstedğim yere gidebilecektim ama hırs ve fesadın hüküm sürdüğü bir yerde nereye gidebilirdim? Aydınlık Şâhî'nin insanların çoğunu öldürüp geri kalanlarını da oraya buraya dağıtmasından sonra işte buradaydım. Yazgımın beni sürüklediği yerde. Kendimi öldüremezdim. Kime hizmet edersem edeyim şerefimden bir şey kaybetmeden yaşayacaktım. Aydınlık Şâhî'nin da veziri olup da kendi halkımı ezmektense köle olup kendimin veziri olmayı seçtim. Varın siz anlayın hâlimi.

Kâtip, yaşlı adamın bilgeliği karşısında boyun eğerek oradan uzaklaştığında bu ada halkının bir an önce huzura kavuşması için dua etti.

Kâtip'le Gölge Aydınlik Şâhı'yla

Yine Gölge'nin karanlığı içinde bütün odaları gören büyük bir salona geldiğinde tanıdık bir sesle irkildi:

“Gölge'nin içinden çıkıp yanıma gelebilirsin Kâtip.”

Karanlık Şâhı'nın sesiydi bu.

“Kardeşim Karanlık Şâhı'nın sesine benzeyen sesim, sizi şaşırtmamıştır umarım.” diye devam etti. Ne gariptir ki kimin yüzü, hangi sesle aydınlanıyorsa o sesle konuşuyorum ama bunun sırrını çözemedim.

Kâtip, Gölge'nin karanlığı içinden çıkarak, tahtın önüne geldiğinde Şâhın Karanlık Şâhı'yla yalnızca sesçe benzer olduklarını yüzünün de kardeşine neredeyse tıpatıp benzediğini gördü:

“İçeri girerken kimsenin bizi görmediğini sanıyorduk.” dedi, Kâtip.

“Bütün bakışların da toplandığı aynamda kimsenin bilmediği Gölge'yi görünce kardeşimin bir oyunu olduğunu ve bana bir adamını gönderdiğini anladım. Çünkü Gölge'yi küçüklüğümden beri bilirim.

Öyle değil mi Gölge?”

Şâh, bu son cümleyi öyle bir tonla söyledi ki Kâtip, kırılmalar ve titremelerin arasından ancak duyabildi.

Kâtip, birdenbire Gölge'nin de bir maskesi olduğunu gördü. Ayağında görünmez bir zincir vardı ve zincirin bir ucu Aydınlik Şâhı'nın elindeydi. Kâtip'in içi burkuldu ve yüzüne keder çöktü.

***

Hikâye

Her biri kendi anlattıklarında kaybolup giden üç masal anlatıcısından söz edildiğini duymuştum, diye devam etti Şâh.

Her biri bir diğerini ne görmüş ne de dinlemişti.

İlk masal anlatıcısı bir nakkaşmış. Evlerin tavanlarına, konakların taraçalarına akıl almaz incelikte yerleştirilen tahta oymalara, anlattığı masalları resmediyormuş. Tasvirlere son fırçayı vurduğunda dönüp de arkasına bakmadan kalfalarına, temizliği yapıp gelmelerini istermiş. Bir gün Aşk'ın suretini yapmaya karar vermiş. Bitirdiğinde kendi yaptığı suretin ateşinde kavrulup gitmiş.

İkinci masal anlatıcısı, bir dağın yamacında kurduğu değirmeninde tahıl öğütürmüş. Değirmenine gelen insanlara, mallarını bırakıp iki gün sonra gelmelerini söyler işine koyulmuş. Gün ağarmadan çalışmaya başlar öğleden sonra kendisini dinlemeye gelenlere masal anlatırmış.

Ömrü böyle sürüp giderken söze boğulup ömrünü tamam edeceğini anlamış ve yanına hiçbir şey almadan Sessizlik Dağı'na çekilmiş. Onu da bir daha gören olmamış.

Üçüncü masal anlatıcısı bir taş ustasıymış. En sert taşlar bile Ferhat gibi yol verirmiş gücüne. Taşı bir tahta inceliğinde nakışlandırır; onlara herkesin parmak ısıracağı şekiller verirmiş. Bir gün çıraklarına kendisine nasıl bir mezar taşı tavsiye edeceklerini sormuş. Hemen hemen hepsi tıpkı ustaları gibi nice güzelliklerle bezeli mezar taşı hayal etmişler. Çıraklarından en yeni ve en küçük olanı:

– Büyük bir taş. Yalnızca büyük ve isimsiz bir taş. Çünkü topraktan başka ne ismimiz var?

Taş ustası vakit geldiğinde mezarının üstüne büyük ve isimsiz bir taşın konulmasını vasiyet ederek uzlete çekilmiş.

***

İşte böyle Kâtip, zaman kimin elinde zanaati varsa onunla sınırmış.”

Kâtip, şâhın bilgeliğine şaşmıştı.

Aydınlık Şâhı:

“Bilir misin Kâtip burada her şeyim var ama çekilecek bir uzletim, bir karanlığım yok. Meğer aydınlık ancak karanlıkla bir mana kazanırmış.”

Kâtip, şâhın sözlerindeki inceliği kavrayarak söze hemen girmesini aynalarla haber aldığını unutmaksızın Karanlık Şâhı'nın mesajını iletenecekti:

“Şâhım, Karanlık Şâhı, Gölge'yi size gönderdi. Hem bir vezirin işgüzarlığıyla yanlış anlamayı aradan çıkaralım hem de Gölge burada size daha çok yakışır, diye. Aydınlık ancak Gölge'yle bir anlam bir derinlik kazanır ki bu da sizin aynadaki suretlerde görmek istediğiniz ışığa daha da bir ilerleme, bir hız katar. Şunu da eklememi söyledi ki derinlik, sizde noksan olanmış.”

Şâh, kusurlarının bir başkası tarafından bilinmesinden ve söylenmesinden dolayı sinirlendiyse de bunu yüzündeki mûnislikle örtmesini bildi:

“Karanlık Şâhı kusurlarımızı bilir de boyun eğmesini bilmez.”

Kâtip, Gölge'den dolayı kederini gizleyerek, Şâha nârdan nasibine düşen yarım narı uzattı. Aydınlık Şâhı şaşırıldı:

“İlk defa,” dedi. “Bir nar veriliyor. Altın, elmas yahut inci değil. Bir nar. O da yarım bir nar. Karanlık Şâhı'na verdiği yarısı kadar değerli ve günahları hatırlatıcı.”

Gözleri doldu.

“Şunu bil ki, bu hediyelerin ağırlığı mihnetin ağırlığına benzer ve bilirsin ki mihnetten daha ağır yük yoktur şu âlemde.”

Şâhın sesi, sıcağı. Bir taraftan dolu dolu gözleriyle Kâtip'in gözlerinin içine bakıyor, bir yandan da gözlerini ondan saklıyor gibiydi.

Kâtip, Şâhın gözyaşlarını aynalardaki yansımalarda bulamadığında daha da şaşırıyor.

Aydınlık Şâhı'nın yüzü birdenbire değişerek sertleşti:

“Bak Kâtip, dünya, gücümün yettiği, ulaşım da aldığım yer kadardır. Emrimin ulaştığı yer kadardır. Gök de bu sözlerimin ve gücümün aydınlığına kubbedir. Mevsimler, sözlerimin türlü hâlleridir. Ağaçlar, sözlerimin giysilerini soyunup giyinirler bu mevsimlerde ve kim benim sözümü dinlerse ömrü uzar. Yok eğer dinlemezse biter onun da yolu.

Karanlık Kalesi'ne yolladığım gemiler var. Gariptir ki aynalarımın onları ahvalini çözemem. Sanki deniz yarıp da içine girdiler ama yine de askerlerim Karanlık Kalesi'ne varacaklar ve her yer gibi orayı da avuçlarımdan içine alacağım. Bana boyun eğecekleri günler yakındadır.”

Şâhın bakışları daha da sertleşti ki Gölge, korkudan perdenin arkasına saklandı. Kâtip, her an bir başka olan şâhın tavırlarını seyredip kaderine razı olmaktan başka bir çare bulamadı. Kaderine boyun eğip korku elbisesini teninden çıkarıp tahtın yanına bıraktı:

“Şâhim, sorum şu ki, Karanlık Şâhı'nın kardeşi olmakla birlikte onun sizdeki sizin de ondaki yansıması farklı. Bağışlayın ama yolda gördüklerim bana kötüyü sanki iyinin karşısında bir zorunluluk olarak çıkarıyor. Öyle ki yine birçok insan yaşanılanları kötünün bir zorunluluk hâline getirilmesindeki ısrara bağlıyorlar. Kötünün en az iyi kadar öne çıkarılmasındaki bu sırrı bilmek isterdim.”

Şâh, “Kötü, iyinin karşısında değil ki Kâtip.” diye cevap verdi ve şöyle devam etti:

“Kötü, iyinin yanındadır hatta onun içinde. İyiyi zorunlu kılan sebepler neyse kötüyü de aynı sebepler zorunlu kılıyor. Hatta diyebilirim ki tıpkı acının mutluluğun yalnızca bir irtifası, yüksekliğinde yalnızca bir nokta olması gibi düşün. Kötü de iyinin bir noktasında durur ama şu var ki iyi olmadan kötü; kötü olmadan da iyi bir yerde hakikati ifade etmez. Kötüyü anlamak için iyiyi; iyiyi anlamak için de kötüyü bilmek gerekir. Âdem’in düşüşü de buna misaldir.

Şâhmeran’ın sana anlattığı düşüşte olduğu gibi Âdem, cennetten kovulduğunda düşüşün sırrına ermemiş olsaydı sır kendisiyle beraber olacak ve ondan beklenenler de boşa çıkmış olacaktı. Onun düşüşündeki sır, yeniden yükseltecek olan iradesinde idi. Öyle ki yaradılışın gayesinde bu irade, düşüşü aslında yeniden yükselmeye dönüştüren kuvvet idi. İnsanın düşüşünde geçen her an aynı zamanda onun yükselmesine zemin ve zamandı. Âdem’in çamurunun kırk gün yoğrulması esnasında bu irade ona bağışlanmıştı. Meleklerden ve cinlerden farklı yaratıldığı için düşüşe yalnızca insan memur edilmişti ve tıpkı melekler gibi Âdem de bunu bilmiyordu. Çünkü gayb ona yasaklanmıştı.

İşte bu yüzdendir ki kötü ve iyinin karşılaşmasında her iki taraf da birbirinin hayrından yola çıkarlar. Öyle ki birbirlerinin aynasındırlar da diyebilirsin. Kimi zaman kötü dediğimize dikkatlice baktığımızda iyiyi; iyi dediğimizde kötüyü görmemizin sebebi budur ama bu, her zaman vâki olacak diye de bir kayıt yoktur derim her zaman.

Neyse söz fazla uzadı. Şimdi yapacağım savaşın son hazırlıklarını tamamlamam gerekiyor.”

Şâh, askerlerine emir vererek Kâtip’in zindana atılmasını emretti ve nereden geldiği belli olmayan askerler, Kâtip’i kollarından sürükleyerek camdan bir hücreye attılar.

Kâtip, Aydınlık Şâhî'nin bunca bilgisiyle kardeşi Karanlık Şâhî gibi huzura kavuşamamasını gururuna bağladı. Allah'tan onu doğru yola sevk etmesi için yardım diledi.

Hasret vadisi

Kâtip'in hücrede Mana'yla konuşması

Hiç uyumadan günlerce, cam duvarların arkasında uzlete çekilen Kâtip, yorgun düşüp yere yığıldığında rüyasında bir ses duydu:

“Asıl ismim Mana’dır. Rüya da derler bana. Ne cismim vardır ne de zaman ve mekânım. Neyin yüzüne bakarsan arındayım onun. Bu yüzden bakarsın ama fenâ âleminin gözü kapalıysa göremezsin. Rüya da bir yüzü değil midir hakikatin? Ötesine aç bakalım gözlerini görecek misin?”

Kâtip, gözlerini açtı. Cam duvarlardaki yansımalar dışında bir şey göremedi. Hâfız’ın aynasını cebinden çıkararak bu gözle baktı ki Mana, hemen önünde duruyordu:

“Kâmil insan, aynaya baktığında ey Kâtip, sevdiğini görür de beşer dediğimiz yalnızca kendini görür ama senin gönül ay-nandaki Aşk sana aynanın da zamanın da sırrını vermiş. Bu yüzden rüyanın da hakikatin de sırrını bilirsin bu aşk aynasında.

Sen, dua ve halvet makamındayken Aydınlık Şâhı’na verdiğin nar onun elinden düşüp dağıldı ki ateşi Aydınlık Şâhı’nı gönülden yaktı. Narın her bir tanesindeki dağ kadar ateş, her yere yayıldı.

İnsanlar, asıllarına dönüp aslolana, yani Hakikat Şehri’ne gitmeye başladılar ki Aydınlık Şâhı’nın tehditlerine rağmen hiç geriye bakmadılar. Nice yollar deneyen Şâh, insanları yollarından çeviremeyeceğini anlayınca şiddete başvurdu ki insan,

insan olmaklığından utanır. Şâh, bunu aynalarla diğer insanlara olduğu gibi göstermekten de çekinmedi.

Bu da Hasret Vadisi'nin hikmetidir ki her şey aslına duyduğu hasretten neye hasretse onun yoluna akar. Geniş bir vadedir burası. Bakış, her anında başka bir şeye baksa bile burada bu vadide, görmek istediği çıkar karşısına. Yine bakış, baktığı yerde neredeyse öteye geçip arkasında hasret duyduğu şeyi görmek ister. Bu yüzden Bakış Ormanı bu vadedir ama görmesini bilmeyenler için Hasret Vadisi bir çölden farksızdır. Çünkü onlar hiç bir şeye hasret duymazlar.

Aydınlık Şâhı da kendi hasret çölünde kalmaya daha fazla dayanamayıp tıpkı elinden düşen nar gibi sarayının kulelerinin birinden kendini aşağı attı. Ama tıpkı elinden düşen narın taneleri gibi günahları da dağıldı. İnsanlar, bu günahlardan sakınsın, diye birbirini tembihledi.

Bir nârın ettiklerine bak ki Kâtip, onu yaratan Kudret'e boyun eğ."

O anda Kâtip'in hüccresinin kapısı açıldı.

"Şimdi çıkabilirsiniz." dedi, tanıdık bir ses.

Kâtip, bu sesin, elinde sekiz krala ait mührüyle köleliđi seçen eski vezire ait olduğunu gördü.

Adamla helâlleşip Mana'yla saraydan çıkacaktı ki adam Kâtip'in kolunu tutarak:

"Burada kalın ve bizim yeni Şâhımız olun."

Kâtip, adama gülümseyerek baktı:

"Siz bir vezirken saltanatı bırakıp köleliği seçtiniz de bana mı yüklersiniz onun yükünü? O saltanat ki Mevlâna'nın dediği gibi pazarda görülse dahi alınmaz. Ben Hâfız'ın köleliğini değil bu şehrin saltanatına dünyanın değişmem. Yine de sağolun. Bu arada siz, asıl bundan sonra ne yapacaksınız?"

“Şehirleri yeniden tanzim edeceğiz.” dedi ihtiyar adam. Yeni doğan nesillere iyiliğin, güzelliğin şehirlerini kuracağız. Öyle ki her şeyin yüksek binalardan, aynalardan ibaret olmadığını anlatacağız. Savaşlar olacaktır elbet ama çocuklara, savaşın kötülüğünü yine aynalar vasıtasıyla göstereceğiz. Onlara kuru sözler ve vaatlerle halkı kandıran yöneticiler olmamalarını ve ülkelerini gerçekten sevmelerini öğreteceğiz. Öğreteceğiz ki bizler öldükten sonra da onların hayatları bir başka Aydınlık Şâhı'nın elinde bir esir gibi geçmesin. Doğruluğu okusunlar. Nerede Allah'ın bir kelamını görürlerse onlara sıkı sıkıya sarılsınlar. İyiyi kötüden; güzeli çirkinden ayırmalarında iradelerinin nelere kâdir olabileceğini anlayabilsinler.”

Kâtip, dediklerinizi gerçekleştirdiğinizde burası yaşanacak bir ülkeye dönüşür, dedi ve ekledi:

“Eğer bir insan düşünüp de söylüyorsa yapacaklarının yarısını hak etmiş demektir. Bu yüzden bana ihtiyacınız olmadığını biliyorum.

Sağlıcakla kalın.”

Mana'yla oradan ayrıldıklarında Kâtip'in gönlü yine Hasret Vadisi'nde kalmıştı.

Hasret Vadisi, yeşil renkteydi. Yeşilin binlerce tonu her tarafı bezemişti.

Şehrin kapısına geldiğinde Gölge, onu bir kuytuda bekliyordu:

“Efendim, ben...” deyip hâlini anlatacaktı ki Kâtip, onu susturarak:

“Sen gibi kırıldım ey Gölge. Burada, bu Aydınlık Kalesi'nde kal ve burada kalanlara karanlığı hatırlat.”

Gölge'yi arkada bırakarak Mana'yla şehirden çıktıklarında vakit, sabahın ilk saatleriydi.

Kâtip, teninden hasret elbisesini çıkarıp çimenlerin üzerine yaydı.

“Sana geliyorum Hâfız.” diye iç geçirdi.

Kâtip’le Mana, ıssız şehirlerden, savaşın yıktığı evlerin arasından geçerken, Aydınlık Şâhı’nın öldüğünü duyan insanlar, bir bir aynaları kırıyor, sevinçle birbirlerine sarılıyordu.

Mana:

“İnsanların yüzlerine bak Kâtip.” dedi. “Gelirken yolda gördüğün insanlar bunlar mıydı? Şimdi esir kim? Zulmeden mi yoksa zulüm gören mi?”

İnsana yapılan zulüm en büyük zulümken zalimin asıl esir olduğunu bil. Şâh, diğer zalimler gibi bunu biliyor ama yüzündeki maskelerle sırrını saklayabiliyordu.

Şâh’a verdiği nâr alelade bir nârdı. Herhangi bir meyve... Allah’ın nimetlerinden yalnızca biri... Oysa onun arkasındaki sır, diğer eşyalar gibi verilişindeki sırdı ve bu sır o ipekten maskeyi yırtıp attı. Sen, iyilikle yaklaşmış ona bir hediye verdin. İnsanın özünde varolan iyiliği kötülüğe karşı, ezeli olan iyiliği sundun ki asıl marifet buradadır. Taş bile un ufak olur.”

Kâtip ile Mana, Aydınlık Kalesi’nden çıktıklarında bembeyaz bir kar yağıyordu.

Kâtip, “Bu, rahmetin kendisi.” dedi.

Yol uzundu ama zaman sanki silinmişti.

Kâtip, Mana’yla Büyük Deniz’i aşmış çöle vardığında Karanlık Kalesi’nden haberciler geldi sanıp tedbiri elden bıraktı ki az sonra yanıldığını anladı.

Kâtip’le Mana Dünya’yla karşılaşılıyor

Askerler, etrafını sardıklarında Kâtip, uzaktan Dünya’nın hırs ve kötülük bürüyen gözlerini gördü.

Dünya, o sırada ilk hâminden farklı olarak Aslan burcundaydı.

Dünya, Kâtip'i görür görmez, elindeki bıçakla Kâtip'in üstüne yürüyüp bağırmağa başladı.

"Sen, sen..." dedi. "Bütün geleceğimi mahvettin. Senin yüzünden zenginliğim elimden gidecek. Aydınlık Şâhı kaleden aşağı atlamış, öldürmüş kendini."

Kâtip, Dünya'nın hiddetine şaşırmişti. Hiçbir şey diyemedi. Yine de kendini toparlayarak:

"Gözleriniz, tahmin ettiğim gibi iyilik denizine bakmıyor."

"Ne iyiliği!" dedi Dünya. "Şimdi bil ki bundan sonra kötülüğün kabaran ateşini tadacak herkes. Kötülük, parıldayan her zenginliğin arkasında olacak. Kim ki bir altın tanesini yerden alırsa, topraktan kirini de cebine atacak. Bir elmas tanesi gözleri kör edecek. ama yanıma kim gelirse, kim elimi tutarsa bil ki acımayacağım."

"Neden böyle yapıyorsun?" dedi Kâtip.

Dünya, umursamaz bir bakışla Kâtip'e bakarak:

"Ben ki insanı tanırım. Altın da yalan pazarının çürük bir meyvesiyken insanoğlu, pazardan hikmetle dönüp kendini kurtaracakken hikmete değil de o çürük meyvelere tamah eder. Hakikati gerçek pazarda aramak gerektiğini bilmez ama insanların çoğu ne kadar inanırsa inansın çoğu döndüklerinde taş olacakları söylendiği hâlde yerdeki altın parçasını bütün çamuru ve pisliğiyle alıp gerisin geriye bakıp onları da toplamak ister. Hem de taş olacağını bile bile. O insan ki bir ova dolusu altın versen hemen onun yanındaki bir ova dolusu altına da bakar. Oysa bana bak. Bak ki benim üstümde hiç altın yahut parıltılı bir zenginlik var mı? Göremezsin. Ben, kötülüğün kaynağı olduğum hâlde kendi kötülüğümden sakınırım. İnsanların ölüm yatağının başında bekleyen biri olamam.

Yalnızca onların ihtiyaçlarını karşılar, paraları karşılığında istedikleri ne ise onları veririm. Ölümün kara elbisesi giyildiğindeyse ben çoktan uzaklaşmış olurum. Bak ki Kâtip, ben kendi babasını öldüren insanların yanındayım. Onlarla birlikteyim.”

“Anlamadım.” diyerek meraklandı Kâtip.

Dünya, durgun akan ırmaklar gibiydi:

“Şöyle ki bana yani zenginliğe meyledenlerin geçmişi yoktur. Geçmişle bütün bağlantıları kopmuştur. Yalnızca geçmişle mi? Hayır! Şaşırma ki daha neler görüp duyacaksın. Hatta kimileri yalnızca reddetmekle kalmaz onu öldürürler de. Küllî aklın kendilerindeki bütün haklarını kendi üzerlerine alırlar ve yalnızca kendilerinin temsilleri olurlar. Onlar elbiselerinden soyunmuşlar ve yalnızca bir ten olarak kalmışlardır. Ne rûhları ne de kalpleri vardır. Bir et parçasıdırlar ve ölüp de bir kuru tenle toprağa vardıklarında benden aldıkları her şeyi yine bana bırakmak zorunda kalırlar.”

Şimdi sana bir değirmencinin hikâyesini anlatayım...

***

Hikâye

Kendi hâlinde bir zâhid, değirmeninde un öğüterek geçinirken, sırtında çuvalıyla kendi hâlinde bir derviş çıkagelir. Dervişin her sözü, bakışı gibi hikmetle doludur:

– Ey zâhid, un öğüterek elediğin dünya nimetidir. Şimdi kendi nefsini bu taşın altına atıp ezme zamanıdır. Bu buğday tanelerine iyi bak. Her biri senin bir bakışınla ya sahiden buğday tanesi kalacak yahut nefsinin gözüyle her biri elmasa dönecek. Karar senin.

Böyle diyerek emanetini iki gün sonra almak şartıyla çekip gider.

Zâhidin iki günü iki asır gibi geçer. Ne yapacağını bilemez. Nefsinin hafifliğine güvenemediğinden çuvalın içine bakmaktan da geri durur.

Sonunda çuvaldan bir avuç buğdayı alıp kalanını da un yapmak için taşa dökmeye karar verir.

Bir avuç buğday alıp geri kalanını taşa dökerken içi öyle ezilir, elleri öyle titrer ki sonunda pişman olur. Bir avuç buğday ezip unu da başka çuvallardan unlarla kararak kenara koyup beklemeye başlar. Ama bir gözü de sakladığı çuvaldandır.

İkinci günün sabahı derviş çıkagelir.

– Ununuz tastamam hazır, der.

Derviş, çuvalı almadan:

– Ey zâhid, şimdi sınanma vakti. Şu çuvalı aç da bakalım da ne göreceğiz?

Zâhid, elleri titreyerek çuvalı açar. İçine bakar ki unun içinde parıl parıl parlayan elmas parçaları durur. Dizlerine vurarak dövünmeye başlar ki derviş:

Şimdi öteki çuvala bak bakalım, der.

Zâhid, düşe kalka bir koşu gidip sakladığı çuvalı açar ki kömürleşmiş buğday taneleriyle karşılaşır.

Dönüp de kapıya bakar ki kapıda kimse yoktur.

Ardından nefesine eyvahlar eder.

***

“İşte böyle Kâtip. Sana son sözüm benim âşıkım ol ve seni mutlu edip dünya gözüyle huzurlu kılayım.”

Kâtip, “Aşk nedir bilir misin ey Dünya?” dedi. “Varlıktan vazgeçmektir. Söz odur ki varın varlığından yokun da yokluktan habersiz olmaktır. Candan âzât olunduğu gibi sözden de geçmektir.”

Sana kum saatleri yaparak geçinen Hayr’ın hikâyesini anlatıp cevabımı vereyim...

***

Hikâye

Bir gün Kâtiplik yaptığım sarayda dilencinin biri yolunu kesti ve şöyle dedi:

– Güzeller güzeli Hâfız'ın aşkına beni bir dinle ve hikâyem güzel değilse ellerimi boş yolla gerisin geriye.

Sonra da başladı anlatmaya:

Hayr, bir gün Aşk defterindeki simsiyah bir minyatürün içinde görüp âşık olduğu sevgilisinin tasvirine baka baka Hüsvrev gibi yollara düşmüş. Yol, yol değil sanki sonu gelmez bir geceymiş. Tıpkı sayfalarda gördüğü tasvirlerdeki gibi çölleri, şehirleri geçmiş. Ama karanlıklar içinden bir türlü çıkamıyormuş. Çünkü ilk bakış simsiyah bir bulutun gelip Hayr'ın yüreğine konduğu minyatürmüş ve sevgili, bu siyahlığın içinde Zühre yıldızı imiş.

Sonunda karanlığın, aşkın karasevda isminden yola çıktığını ve bu sıkıntıdan kurtulmanın tek ilacının da duaya sığınmak olduğunu bilmiş. Allah'a yalvarıp yakarıp gözlerini kapatmış.

Sonrasını kendi ağzından dinleyelim:

– Bir gün bir eve rastladım. Ev, o kadar garipti ki hem alabildiğine büyük hem de küçüktü. Kapısında burası Dünya Evi'dir, yazıyordu. Evde birileri hem var hem yok gibiydi. Tıpkı dünya gibi, dedim kendi kendime. Şaşırdım. Birileri konuşuyor ama onları göremiyordum. Evin bütün odalarını dolaştım. Otuz dokuz kapısı vardı. Kapıların her birinden değişik sesler geliyordu. Günlerce dolaşıp durdum. Kiminden arsız gülüşler, kiminden derin derin iç çekmeler, ağlayışlar derken bütün kapıları kapatıp dışarıya çıktım. Kırkıncısı da olmalı, dedim. Evden çıkıp etrafını gezdim ki cennet bahçelerini andıran güzel bir bahçenin ortasında bir odalı bir kulübeye vardım. Bu kapının diğerlerinin aksine boyası hiç aşınmamıştı. Kapıyı

açtığımda önce büyük bir karanlıkla karşılaştım. Âlemlerin sevgilisi Peygamberin yüzü suyu hürmetine dua edip kusurlarım için af diledim. O an karşımda Aşk defterinde gördüğüm güzel duruyordu. ‘Seni tasvirlerde gördüğüm ilk andan beri aşk derdine düştüm.’ diye haykırdım ve şöyle devam ettim. ‘Aramadığım yer kalmadı. Nice zamandır aramadığım yer kalmadı. Öyle zamanlar oldu ki bulamayacağımdan korkup ümitsizliğe düştüm. Ama bu aşk beni çekti ve buraya getirdi. Biliyordum ki sen Allah’ın yeryüzünde yarattığı Aşk’sın.

Aşk, diye andığım güzel, yüzüme bakıp:

– Gafil kişi, eğer âşık olsaydın şu âlemde zaman ve mekân kalır mıydı? Hâlâ ‘Şunca yol yürüdüm, bunca yer gördüm de saçım sakalım ağardı.’ deyip duruyorsun. Dön geriye ve bir daha âşık olduğunu söyleme kimseye.

O ay yüzlü sevgili başka ağır sözler söyledi ki yurduma geri dönmekten başka yol bulamadım. Odadan çıktığımda canımı orada bırakmıştım. Sonra gitmekten vazgeçerek bu bir odalı evin bahçesinde beklemeye başladım. Tefekkür edip bana yol göstermesi için Allah’a kırk gün yalvardım. Sonunda dualarım kabul oldu, zaman ve mekân hırkasını atıp içeriye girdim. ‘Ben,’ dedim kekeleyerek. ‘Anladım zaman ve mekânın kuruluşundan. Elbette ki mesafeler de zaman da silinirmiş. Ama bilin ki sevdiğimi inkâr edemem.’

O ay yüzlü sevgili, yine hiddetlenip üzerime yürüdü ki, sözleri hâlâ içimi acıtır.

– Sen, dedi, yine hakikat aşığı değilsin. Çünkü hâlâ ben, ben, deyip duruyorsun. Uzaklaş bu birlik evinden. Bir daha da gelme.

Yüzüm yerde, gerisin geriye kapıya yönelip dışarı çıkardım ki Aşk diye andığım güzel hâlâ bağıırıyordu:

– Yine gerçek âşık değilsin, kelimelerle konuşup şu odayı, bu evi yahut o dünyayı sayıklıyorsun. Bir yandan da ben’den

söz ediyorsun. Geldiğin yolun bile farkındayken hele ki kendinin bile farkındaysan dön geri. Hakikat âşığı mekân ve zaman gibi kendini de unutan kişidir, diyordu arımdan ve beni o an yine Ah Dağı'nın eteğine bırakıyordu.

Gözyaşlarım her şeyi anlatıyordu. Bu kez Bir Odası'nın kapısının eşiğinde oturup onun söylediklerini düşünmeye başladım. Yine kırk gün halvete çekilip tefekkür ettikten sonra âşığın kelimelere de ihtiyacı olmadığını anladım. Ben bir avcıyken, bu yolda avcı değil av olduğumu bilip yollara düşmüşüm. Eni sonu bir adımlık aşk yolundayım. Varacağım yer aşkın yokluğuydu. Varlıktansa yokluğa varayım. Çünkü aşk yolu ne korku ne gam dinler. Onca yol yürüyüp bir adım gitmiş olmak da bana yük değilken hem yol bile kalmamışken daha niye durursun? Var uykundan uyan. O an, kapıyı çalıp içeriye bile girmeye gerek duymayıp hiçbir şey söylemeden öylece kalakaldım. Ondaydım. Hâl, beni hâlimden alıp sıyrırmış, bir başkası olmuştum. Ben, o gül yüzlü sevgiliydim; o da bendi artık. Onu gözsüz görüyor, kulaksız duyuyordum.

Aşk bu olmalıydı.

***

“İşte böyle Hayr'ın hikâyesi, dedi dilenci. Ona elimdeki keseyi vererek uğurladım ama öncesinde Hâfız'ı nerede bulabileceğimi sordum. O da ayrıntısıyla anlattı. İsmi gibi güzelliği de gönlüme düşen Hâfız'ı aramak için vakit kaybetmeden yola koyuldum. O zamandan beridir de yoldayım.

O cennet bahçesindeki meyvelere dalıp gönül eğlendirmek varken bunu mutluluk sanıp yalan pazarını bereketlendirmek neye yarar? Bırakın yoluma varayım ve zenginliğinin bir başkasının olsun.”

Dünya, ısrarla elindeki aynaya bakıp duran Kâtip'in gözlerini yakalamak istiyordu. Bu çaba, Hâfız'ın gönül aynasından

yansıyan görüntüsüne dalan Kâtip'in gözünden kaçmadı. Kâtip, Hâfız'a bakarken Dünya'nın sûretini de gördü. Gözlerine inanamadı. Dünya'nın aynadaki sureti, öylesine çirkin, öylesine korkunç idi ki bir anda mesafeler aralandı ve sesler uğultuyla karışık çılgınlara dönüştü. Kâtip, sonsuzluğun içinde derinden derine seslerden ürkererek geriye çekildi. Bunlar kötülüğün çılgınlığıydı.

Kâtip, bütün bunların Dünya'nın sihri olduğunu düşündü:

“Yüzünüz, elleriniz değişmiş.” diyebildi.

Dünya, karşısındaki adamın hâl diliyle hakikati gördüğünü anladı:

“Senden saklamayacağım. Ben hem çok yaşlı, hem çok gencim. Kolumu kaldıracak gücüm yok ama öte yandan şu çölü yürüyerek aşabilirim de. Zaaflarım beni bir yandan gitgide yaşlandırırken öte yandan insanların hırslarıyla daima genç kılıyorum. Ne kadar kendimden uzaksam o kadar yakınlık kendime. Ne kadar iyiysem de o kadar kötüyüm de. Nefsine uyanlar için ne kadar cömertsem diğerleri için de o kadar bencilim ama bu niteliklerimi anlatan insanoğlu, dinginliğimi ne kadar yücelttiğinin farkına varmaz. Gittikçe daha da güçlenir, güzelleşir. Değil mi ki ben Dünya'yım. Değil mi ki her acı, bana yeni bir yüz ekliyor.

Bir Buda rahibini tanımıştım. Rüzgâr, yüzüne her dokunuşunda yüzü gerilerek açılıyor ve aralanan yüzün ardından yeni bir yüz daha ortaya çıkıyordu. nihayet en küçük bir esinti bile ona yeni bir yüz ekliyordu. Ey hakikat aynasını elinde tutan kişi, bilirsin ki bu rüzgâr, kaderdir. Her sayfasında yeni bir insan yahut yeni bir hayat ona yeni bir acı için kapıları sunana kadar açmaktan geri durmuyordu. Buda rahibi, yüzünü bu rüzgârdan korumaya çalışsa da yeni bir acıya engel olamıyor her seferinde acıdan kendini yerden yere vuruyordu.

Rüzgârı zaman diye de bilen Kâtip, benim onun gibi içiçe açılan bu yüzlerden acı değil mutluluk duyduğumu da bil.”

Biliyorum diye söze başladı Kâtip:

“Benim vardığım yer, yeni bir yüz değil yeni bir bakıştır ey Dünya. Kendime bakarım. Kendime varmak için kendime bakarım. Bu bakışlar kendime varmak için varken kendimden ötesine de bakmak ister. Orası bize görüldüğünde ne korkunun ne ümitsizliğin müşterisi oluruz artık. Her adım, bizim bize açılan kapımızdır ve açılan her odada candan geçip yeni bir canın hevesini alırız. Tıpkı bülbülün bin can verse de gül için yine vereceği yeni bir can gibi biz de canın satıcısı oluruz. Orada şüphe kanadımız kırık, Nefs Sarayımız virandır.

Söz diye söylenenlere de aldırmadan sözden de öteye geçeriz. Bu yüzden mahcubiyetimizi cesareten uzak bir gölge de sanma. O ki adımlarım bu gölgeyi çoktan geride bıraktı. Sen de bu gölgelerden birisin ki senden de uzak duracağımı bil ama bir o kadar da düşüncelerimle yakın olduğumu bil. Hem sendeyim hem de senin dışında.

Bakış odur ki ilki gibi sonu da Bakış Vadisi’nden yedi vadiye açılan yolları aynı anda yürüyüp menziline varan gönül ehlinin bakışı olmalı.

Bu yüzden sen bu Dünya’yken ben de senden de öteye âleme bakar kişiyim ve görebildiğim, varabildiğim her noktada bu âleme görebilmek için geldiğimi hatırlar orada şükür denizine dalarım.

İşte bu yüzden de senden ve hele kendimden korkmadığımı bil.”

Dünya, söz denizini aşıp mana denizinin kenarından bakan Kâtip’in gücünün elindeki aynadan olduğuna artık iyiden iyiye emindi. Bu aynadan kurtulmadıkça Kâtip’i yolundan çevirmesinin mümkün olmadığını anladı.

Dünya, bir an şahin kıvraklığıyla Kâtip'in üzerine atıldı. Kâtip, bu hamle karşısında soğukkanlılığını koruyarak geriye çekildiğinde Dünya, yüzü koyun yere yığıldı. O an Kâtip, hiç gitmediği ancak adını duyduğu ve çıkışı olmayan Dehşet Vadi'si'ne baktığını anladı. Dünya'nın dağılan saçlarının her teli bir yılan dönüşerek üzerine doğru gelmeye başladı. Yılanların her birinin gözü binlerce bakış idi ve her biri kızılca kıyametti. Yılanların ağızlarıysa uçsuz bucaksız uçurum idi. Kıvrıla kıvrıla ilerleyen yılanlar, tam Kâtip'i ısıracaktı ki Kâtip'in elindeki aynadan yansıyan ışıkla ile hepsi birer taşla dönüştü.

Dünya, parıltılı elbisesiyle ayağa kalktığı anda bu parıltıların her biri kavurucu lavlara dönüşmüştü. Öyle ki lavlar aktığı toprağı bile eritip kendine derin birer yatak açıyordu. Binlerce ateş ırmağıyla etrafı sarılan Kâtip, elindeki aynayı bu kez ateş ırmaklarına tuttuğunda her biri serin sulara dönüştü.

Şükür üstüne şükretti.

Aşka şükretti.

Sadakate şükretti.

“Bütün şükürler, her şeyin sâhibi olan Mâlik'e olsun.” dedi.

Dünya, bu söz üzerine askerlerine emir vererek Kâtip'i esir etmek istedi. Zincirlerle etrafı sarıldığında Kâtip, Hâfız'ın ismini anarak kurtuldu. Ardından askerler, Mana'nın da bir bakışıyla çocukluklarını hatırlayıp zincirleri bırakıverdiler.

Dünya, öfkeyle emrini yerine getirmeyen askerlerin kendisini tek başına bırakarak uzaklaşmalarına baka baka saçını başını yoldu.

Kâtip'le Mana, içlerindeki huzurla yola koyuldular.

Mana, Kâtip'e dönerek:

“Hiçbir insan yoktur ki çocukluğun saflığından bir şeyler almamış olsun. Askerler, Dünya'nın emrini yerine getireceklerine sonradan edindikleri alışkanlıkları unutup hakikatin

saflığına döndüler. Tıpkı Horasan'lı dervişin sultana hakikati göstermesi gibi...”

“Nasıl yani?” dedi, Kâtip.

Mana, dinle o hâlde, diyerek hikâyesini anlatmaya başladı...

***

Hikâye

Günün birinde tasvir hocalığını yaptığı sultanın, hazinedeki altınları har vurup harman savurmasına sinirlenen Mansûr, sarayı terk ederek dervişliğe soyunup o dağ senin bu çöl benim dolaşmaya başlamış.

Zamanın kum gibi akıp gittiği aylar boyunca Mansûr, içi binbir sıkıntıyla dolaşıp durmuş. Sonunda bir ağacın altına gelip dinlenmiş ki o an bir karıncanın buğday tanesini büyük bir taşın üstünden aşirtmaya çalıştığını farketmiş:

– Ne zavallısın ki taşın etrafından değil de üstünden geçmeye çalışıyorsun?

Karıncaya dile gelip:

– Nedir derdin ey Mansûr? Kumlar nemlendi de akıp gitmez mi oldu zamanın? Yoksa zamanla birlikte senin anlayışın da mı durdu? Şu hâlimi görüp de beni zavallı, diye mi görürsün? Oysa insanlara bir ibret olsun diye Hak, beni böyle bir yola sevk ettiyse bunu anlamayan sen değil misin asıl zavallı?

Mansûr, bu sözlerin bilmek, duymak için beklediği hikmet olduğunu anlayıp saraya dönmüş.

Sultanı tasvirlerinin başında oturur bulmuş ki masaya yönelerek eline geçen ne varsa yırtıp atmaya başlamış. Sultan, şaşkınlıktan ne yapacağını şaşırılmış ama kendini hemen toparlayarak:

– Askerler, hemen şu adamı zindana atın, deyip kenara çekilmiş ama nihayetinde zindana attıracağı kişi, kendi hocasını sormuş.

– Durun... Vazgeçtim... Çekilin.

Sonra hocasının yüzüne bakıp:

– Nedir bu tavrınız, diye sormuş.

Mansûr da:

– Siz, niye bıraktırdınız beni sultanım, diye soruya soruyla cevap vermiş.

– Çocukluğumu hatırladım, demiş sultan. Bana öğrettiğiniz onca bilgiyi, hikmeti. İyilik ve kötülüğü ayırmada bana bıraktığınız irade gücünü. Sonra da hocamın bu yaptığında bir hikmet elbet vardır, diye düşündüm.

– Haklısınız, sultanım. Herkes, saflığın çocukluktan sonra öldüğünü düşünür. Ne de yanılırlar. Çocukluğu hatırlamakla zarfın içindeki mektubu zarftan daha değerli görmek, mananın bize bıraktığı mirastandır. Tasvirleri yırtmama gelince. Onları öyle kolay yapmanız, tıpkı çok az zahmetle elde ettiğiniz hazinenizi çok kolay harcamanız gibiydi. Artık dönüp de bir defa bakmıyorsunuz ne hatalar yaptığınıza. Ne hazinenize ne de tasvirlerinize. Eğer onlara harcadığınız emek, gerçekten fazlaca olsaydı, beni bu taht odasından çıkarken değil de belki kulede yay kirişiyile boğdururken kurtarır; bana da böylelikle daha ağır bir ders vermiş olurdunuz. Emeğinizin hakkını verin sultanım. Bu hakkı verirken de çocuklukta size verdiğim emeğin karşılığında nasıl çabucak karar vererek beni zindandan kurtardıysanız emeğinizi de kendi geçici heveslerinizin zincirlerinden kurtarın.

Sultan, hocasının sözlerine bir kez daha hak vererek elini öpmüş.

***

“İşte böyledir, ey Kâtip, hatırlayışın ve çocukluğun hikmeti.”

Kâtip, “Haklısın.” deyip hazırlıklara başladı. Yola çıktılar.

Mana, Kâtip’in gittikçe sabırsızlandığını biliyordu.

Karanlık Kalesi’ne varacakları sırada karanlığın aksine aydınlığın gittikçe arttığını gördüler. Karanlık, zulmetten nûra doğru yola çıkmış, aslî yurduna doğru ilerliyordu.

Mana, “Şimdi gerçek Doğu’ya doğru yöneldik.” dedi. “Mesafelerden ve zamandan arınmış gerçek Doğu. Benim de yurdum olan Doğu. Aydınlık Kalesi’nde esirken hep uzağında kaldığım yurdumu düşündüm.”

“Ey Mana,” dedi Kâtip, “Senin orada kaldığın sürece Aydınlık Şâhı neler istedi senden?”

“Şâh, kurduğu o gösterişli sarayında döktürdüğü aynalarla yalnızca insanları izlemekle kalmıyor her şeyi alabildiğine çoğaltıyordu da. Beni de zamanın daralan sularında çoğaltmaktan geri durmuyordu. Öyle ki ben bile kendimin ne zaman gerçek ne zaman görüntü olduğumun farkına varamıyordum. Aynalarda yüzüme her bakışında şaşırmadan edemiyordum. Şâh, böylelikle benim görüntülerimden görünen şeylere de bir anlam verebiliyordu. Aydınlıkla eşyanın sırrını çözdüğünü sandığında yüzünün aldığı mutluluğu görmeliydin. Diğer insanlar da uzun bir süre barbar dedikleri birçok kavimden aldıkları bilgilerle görünenleri, benim görüntülerimle yorumlamaya devam ettiler. Oysa benim hakikatim yalnızca görüne değil öze de nüfuz ediyordu. Şâh, bunun farkına varmadığından değil böyle olmasını istediğinden epey bir zaman devam etti görüntülerimden faydalanmaya. Eşyayı suretiyle tanımayı, özüne öyle varmayı öylesine ileri götürdü ki sureti öz sandı ama son zamanlarda aynalardaki suretlerim insanlara

yetmemeye başladı ki sırrı aşır öyle vuslata erebilmek için beni aramaya koyuldular.

Zamanın hakikati, onlara nûr olup birçoğunu doğru yola eriştirdi. Bir kısmı beni bilmekle ve eşyayı doğru anlamakla birlikte asıl Mana'yla yani benimle hakikatin sırrını çözdüklerini sakladılar.

Yine sayıca birçoğu görüntülerimle oyalanıp şüphe kuyusunda bir o yana bir bu yana dolaşır durdular.

Şüphesiz Allah, doğruyu bilendir.”

Mana, bunları söylerken Bağdân Şehri'nin kapısına geldiklerinin farkına varamamışlardı.

Kâtip'le Mana Bağdân Şehri'nde

Bu sırada Bağdân halkı onları ellerinde çiçeklerle karşıladılar.

İçlerinden biri:

“Çok çile çektik ama sonunda Allah'ın yardımını ve sizin gayretinizle huzura kavuştuk. Artık huzur da zenginlik de bizim. Dua edelim de bizi yine kendi kendimize kırdırıp da eski sefil günlerimize döndürmesin.

Kâtip, kendisini karşılamaya gelmeyip de Dünya'nın tuzağına düşen Bağdân'ın kimi beylerinin de olduğunu öğrendiğinde, “Yine zulüm ve ihanetlerden ders almayanlar var.” deyip Allah'tan onlar için mağfiret diledi.

Kâtip, Mana'nın da duasını bitirip oradan çabucak ayrılmayı diledi ki Mana, Aşk'ın sabrı da ne çabuk tükettiğini anladı.

Karanlık Kalesi, uzaktan görüldüğünde Kâtip, çok sevindi. Burada da fazla kalmayacak Fuâd'ı da alıp gidecekti.

Habercilerin de yardımıyla onlar daha kaleye varmadan şenliğe başlanmıştı bile.

Kâtip'le Mana Karanlık Kalesi'nde

Karanlık Şâhı, sarayının bütün ileri gelenlerini toplamış, Kâtip'le Mana'nın huzura çıkmalarını sabırsızlıkla bekliyordu.

Kâtip, taht odasına girdiğinde Ateş'in aydınlattığı insanların yüzlerinde mutluluğu gördü. Şâha uzun ve sağlıklı bir ömürle, mutluluk dileklerini sunacaktı ki Şâhın bir perde arkasından konuştuğunu görüp şaşırıldı.

Şâh, perdenin arkasından derin bir soluk aldı:

“İyilik ve kötülüğün, aydınlığın ve karanlığın Aşk'la sınırlarının çizildiği bu güne şükürler olsun. Mana'nın buraya kattığı güzellik bizim için her şeyden önemliydi. Ey Kâtip, sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum.

Şimdi senin bütün dileklerin benim için emirdir Kâtip.”

Kâtip, kıpkırmızı kesildi:

“Bağışlayın Şâhım. Ben yalnızca Aşk'ın kölesiyim. Ne size ne de bir başkasına bir emir verecek biri olmak haddim değildir.”

“Ya sen ey Mana artık yurduna döndün diye söz ırmağından neler devşireceksin?”

“Şâhım,” dedi Mana, “Söz, kimin elindeyse onun elinde olduğum sanılmasın. Kimi zaman bir ırmakta söz de ben de ayrı ayrı akarız. Aslında söz de sessizlik de benim. Öte yandan her söz gibi sessizlik de ben değilim.

Bu yüzden izniniz olursa size bir hikâyeyle anlatayım hâlimi...”

***

Hikâye

Keşiş Dağı'nın en ucundaki yüksekçe tepelerin birinden gelip geçenler, dağın içten içe bir aşk hikâyesi anlattığını duymuş. Her dağda olduğu gibi bu dağın içinde de bulunan

göllerin birinde birbirine âşık iki damla yaşarmış. Bu iki damla su, meğer Hüsn ve Aşk'ın birer damla gözyaşymış da bu yüzden hep bu isimlerle bilinirlermiş.

Şeyh Galib'in Aşk'ı, nasıl ki Ateş denizinden mumdan kayıklarla geçmekle sınanmışsa bu hikâyenin Hüsn'ü de Aşk'ı çöllerden, derin denizlerden geçip gelmesi şartı ile sınamak istemiş. Ardından kuzeye doğru akan bir ırmağın sularına karışarak gözden kaybolmuş.

Son sözleri de, "Eğer aşkın hakikat ise bütün dünyayı dolaşır beni bulursun." olmuş.

Aşk, Hüsn'ün bu sözlerine bir anlam verememiş. Bir taraftan da sınanmaktan dolayı huzursuz olmuş olmasına ama yine de onun şartını yerine getirmekten başka bir çıkar yol bulamayacağını biliyormuş. Aşkının ahıyla diğer damlaları da yanına alarak dağdan bir yol bulup Hüsn'ün aktığı yönün tersine güneye doğru akan bir ırmakla birlikte yol almış. Hüsn, derin vadilerden, sarp kayaların arasından Bahr-ı Siyâh'a doğru yol alırken Aşk da durgun ve sıcak denizlere akmaya başlamış.

Hüsn, Bahr-ı Siyah'ta da durmayıp diğer denizleri dolaşmış. Nihayet Cebel-i Târik'a kadar gelmiş ve orada Aşk'ı beklemeye başlamış.

Aşk, nice savaşlar görüp, nice inanan arasından geçip bir başka ırmakla birleşerek Kızıl Deniz'e oradan da daha büyük bir denize ulaşmış. Öyle ki akıntılarla o da Cebel-i Tarık'a kadar gelmiş. Orada Hüsn'ünü görmüş.

Bu arada, zaman Hüsn'ün suretine dokunmamış ancak aşkına şüpheyi katmış.

Felek, bunları yine imtihan etmek için yollarına bir perde koyup birbirlerini seyretmeleri ancak kavuşmamaları için elinden geleni yapmış. İşte şu şüirler de Hüsn ile Aşk'ın sözleriymiş.

İlkin Hüsn almış sözü:

anlat şimdi şu uykusuz bakışları çağırın ırmak kimdi
kimdi rüzgârın kanatlarına tutunan o korkusuz aydınlık
hatıranın kaç kıyısı vardır ki kime düşer senin de yolun
kolay mıdır ateşimin içinden geçmek ateş olsan da
susar mı dudaklarında yangınların kül renkli rüzgârı
kendine kendin gibi ölümler adayacak yalnızca sen olsan da
nice ölümler yatarken sözlerimin tortusunda
anlat şimdi baktığın uzaklardan hangi kuşlar geçer

Aşk, bu sözlerin, yaşadıklarından daha ağır bir mihnet ol-
duğunu anlayınca:

ağzım çoktan acı, kül ve barut dolu
acıyı da katılaştıran bu yağmurlardan
bir çırpıda geçilsin diye eğimdeki karanlık kuyu
omuzlarıma aldım uzakta kalan her şeyi
bekleyen kimse orada uçurumlarda
kaldığı yerden başladım kendi masalıma
ırmakları anlattım içimdeki ırmakları
bir dağın iki yakasına düşen sanrıları

Hüsn, Aşk'ın bu sözlerine tuhaf bir acımasızlıkla cevap
vermiş:

unutulacak biri değilmişim meğer yanılmışım
adım unutuş diye hayıflanmışım, korkmuşum
sayfalarını çevirip beni unutan onca yüzlerin
ağır gölgelerinden birini yakıştırmışım
uzaklar olsun demişim nerenin uzağındaysam
mesafelerin hırsız o sessiz boşluğu geçmişim

geç kalmış her gölgenin yüreğinde göze alarak
ölümle yüzleşmeye hazır hatırlanmamayı

Aşk, sabrın asıl şimdi sınandığını anlayıp devam etmiş:

sen hiçbir zamana açılmayan kapı
eşiğinde kendi karanlığıyla örülen keder
yoluma çık yahut durdur hızla giden her şeyi
ne ağaç ne karanlığı bekleyen taşların arasından
ben burada kendi yolumda hiç akmayacakmış gibi
akıp giderken çekinmeden söyle bana
buradan kim geçti bu yalnkılıç ormandan
suskun kalmayı öğütleyen kelimelerinden

Hüsn, nazının feleğin çarkından daha hızlı dönüşüne gü-
venerek:

hoş gör yabanlığını aldırma içinden kaçtığıma
bir başkasına benzetilen olmak istemem
çokça zamanın olmuştur elbet ağır ağır akarken
o zaman düşünmeliydin ne kadar hırçındır hatırlayış
boğduğum neyse sendeki esenlikte
hep geride kalanlarla beslenen umutsuzluksa
yoksa baş eğmez rûhum mu uzak olan bütün iyiliklere
kötülüğün de kolyesi henüz geçmemişken boynuma

Aşk, boynu bükük onca yol gelip bu sözlerin çölünde ku-
ruyacağını bile umursamadan:

anladım, geç düşermiş toprağa gülün gölgesi
kim mezarını kazarsa kendi sözlerinin

gitgide koyulaşmış bunaltan kaygı
aldanır da bir kuyudan bakınca onca yüzüne
ay kimin üstünü örterse şarkılar başlarmış
orada kaldı işte ne zaman baksam dediğim
bütün masallara yenik düşen uykular
zaman beni dilsiz bırakan bir ormanmış

Aşk, orada söz çölünde kuruyup gitmeden en son şunları
da söylemiş Hüsn'e:

Bir çırpıda varayım diye karanlıktan sessizliğine
sözlerinden daha ağır nice zamandan geçtim
son sayfalarından yırtılmış şehirleri bıraktım da ardımda
yanmaktan buruşmuş nice kaygı defterine bakarak
dökülürken çarpa çarpa uçurumlardan uçurumlara
dingin bir ahlat uğultusuyla uzanmışken toprağa
korktum bulut dağılır diye bir kez olsun göremeden
ve ırmaklarına bakarak öğrendim dağların da ağladığını

***

“İşte böyle efendim. Söz ki ayrı akar ırmağından ben ayrı
akarım. Hem her sözün ardında birçok suretim var ki sözün
hakikatini anlamak için söz değil ârif olmalı âşık da.”

“Peki, ne oldu Hüsn ile Aşk'a?” diye sormuş Şâh.

Mana, “Şâhim her ikisi de bir aşk perdesinin, hicap perde-
sinin arkasından birin iki olan hâli gibi ama yine bir olmaktan
vazgeçmeyen nazarla hep birbirlerine bakıp kalmışlar. İkilik-
ten hiç dem vurmamışlar. Ne ayrı yerde ne ayrı zamanda ol-
duklarını bilmişler.

Oysa benim yurdum gölgemin olduğu her yerdir ama an-
cak siz gibi âriflerin yurdunda karanlığın gerçek bir karanlık

olmadığını, siyah bayrağınızın altında duranların da kara rûhlu olmadığını anlatmak için elbet burada kalırım.”

Mana, hem Karanlık Şâhı’na hem de Ateş’e elinde tuttuğu mercan kadehini sunduğunda Karanlık Kalesi, karanlığı da yaratan nûrun nûruyla aydınlandı.

Şâh, mercan kadehte kendisine sunulan şarabı içtiğinde bütün hatalarını anlayıp yalnızca ibadetle meşgul olup bir Şâh olarak devlet işlerini bir kenara bırakmanın da hatasını anladı.

Bu arada Ateş, “Karanlık Kalesi’nde kalsam, ne dersiniz, efendim?” dedi. “Çünkü en çok burada kendimin de uzağındaayım. Gövdemin, yüreğimin uzağında. Hâfız’a sonsuza kadar bağlıyım ya kendi yerime artık Fuâd’ı gönderiyorum. Fuâd, hem ateş, hem karanlıktır. Hem rüya hem uyanıklıktır ama daha çok ateş ve rüyadır. İzin verin de kalayım. Mana hem Karanlık Şâhı’na hem de bana güç verecek. İkimizin de yüzü olacak. Kendi ateşimle kararttığım, boğduğum yüzümün bir anlamı olacak. Henüz kapıdan girmiştiniz ki ilk yüzümü gören, beni bilindir kılan oydu. İzin verin de bir anda yüreğimi coşkuya boğan bu güzelle kalayım.”

Kâtip, Karanlık Şâhı’nın da izninin olması şartıyla Ateş’in isteğini geri çevirmedi.

Karanlık Şâhı, Ateş’in kalmasına izin verdiğinde Ateş, Mana’nın yüzüne baktı.

Kâtip, Karanlık Şâhı’nın izniyle Fuâd’ın odasına yöneldi. Bu kez odanın kapısı kendiliğinden açıldı.

Fuâd, her aşıkın gönlündeki sevgilisinin suretinde olduğu halde hiçbir gözün o güne kadar göremediği bütün renklerle bezeli tılsımlı elbisesiyle Kâtip’i bekliyordu:

“Ben hazırım, dedi. Ya sen? Ya sen hazır mısın yazgına?”

Kâtip, kederden incelmış yüzüyle:

“Artık varacak yerim kalmadı. Nereye doğru yönelsem adımlarım beni taşıyamayacak hâle geldi ki bir tek olduğum yerde kalakalacağım sanıyorum. Yaşamayı erteleye erteleye geldiğim yer yine bekleyiş oldu.”

Umutsuz olma ey Kâtip, dedi Fuâd. Adımların çabuk yorulur sanma. Atacağın bir adımdır kendine. Kapat gözlerini!

Kâtip, gözlerini kapattı. Gözlerini açtı ki masmavi bir denizin ortasında yüzüyordu. Yukarıya her çıkmak için çırpındığında gittikçe derinlere gidiyor, sanki bir el onu aşağılara çekiyordu.

Kâtip, boğulacağından korktu ise de korktuğu başına gelmedi. Sonra kaderine razı oldu ve kendini akıntıya bıraktı. Akıntının iyice çalkalandığı denizin derinliklerinde uzun ve yüksek bir duvarın dibinde buldu kendini. Beyaz ve pürüzsüz bir duvardı bu. Epey yol alıp bir geçit, bir kapı aradıysa da kulaç atmaktan kolları yoruldu. Aklına Hâfız'ın aynasını duvara tutmak geldi. Aynayı duvara tuttuğunda binlerce kapı birden açıldı duvarda. Hangi kapıyı açsam kaderimin kapısıdır, deyip en yakın kapıya yönelip açtı. Gördükleri karşısında dili tutuldu. O güne kadar görmediği büyüklükte demir gemiler, yemyeşil renge boyanmış hâlde gözlerinin önünde yükseliyordu.

Aydınlık Şâhı'nın gönderdiğini ama bir türlü aynasından göremeyip kaybettiğini söylediği gemiler de buradaydı. Gemilerde en küçük bir hasar olmamasına rağmen hepsi bilinmeyen bir sebepten dolayı batmıştı.

Kâtip, gemilerin arasında dolaşırken bir bayrak direğine iple bağlı bir kitap buldu.

Burada daha fazla kalmamın bir anlamı yok, deyip yukarı çıkmayı denedi. Göz açıp kapayınca kadar denizin yüzeyine çıktı. Kendini bir adanın kıyısında buldu.

Elindeki kitabın sayfalarını merakla karıştırırken insanların ulaşacakları mesafeleri ve havada bir kuş gibi uçan vasıtaların olacağını okudu. İnsanların bir yerden bir yere varabilmek için arabaları icat ettiğini ancak savaşların daha acımasız olduğunu okudu. Bilginin hükümdarlığını, onu elinde bulunduranların dünyaya hâkim olduğunu da.

Kitabın sonunda umutsuzluğu anlatan bir şiir vardı:

Umutsuz bir ağacım ben
 imkânsızın mevsiminde
 uzakları da kendimden çalacak kadar
 hiçbir dal ucu
 birkaç yaprak bile olsun bırakmadan geriye
 horgördüğüm neyse bir parça güneş
 damarlarıma yürüyen ırmak
 onları da çaldım kendimden
 hem de hiç sebep yokken
 hiç düşünmedim
 ne yapar ne ederim
 yolumu kaybeder de
 çöllerde kalırsam
 hele ki aşksız kalırsam
 umutsuz bir çabayım ben
 bağışlanmaz uğultularla
 gölgemin evinde
 bir tek îmâsı bile yokken
 kendimden

gitigide azalıp dururken
 şu mukavva dünyada
 ne telaşlı ayak sesleri
 ne beklediğim neyse zamandan
 kimbilir kaçınıcı uykusundayken hayat
 çağırırsın isterim
 kim çağıracaksa

“Aç gözlerini ey Kâtip,” dedi Fuâd. “Sen dahi bu şiirdeki gibi Allah’tan umudunu kesecek misin? Yoksa Aşk ülkesinin yolları ne kadar çetin olursa olsun aşır varacak mısın sevdiğinin yurduna.”

Kâtip, Fuâd’a bu kez şiirle karşılık verdi:
 kimsenin adı yoğ imiş
 yol hiçliğe çatallanınca
 aşk da yoğrulur imiş
 kahır da bu yolun hancısı olunca
 dahası aşkın yüzü de yoğ imiş
 bir yolcu daha ölünce
 son şerh de deftere yazılınca
 ucu yanmış sözlerden
 kötü nazardan
 ay da doğmaz imiş
 yol kime kalırsa
 acı da hep onda kalır imiş
 meğer bir arpa boyu yol
 salkım salkım keder imiş

aşk yol kadar imiş
 yol git git bitmez imiş

Fuâd'ın gözleri yaşlıydı.

Ateş bile kederden neredeyse sönecek gibiydi.

Karanlık Şâhı, Kâtip'e yol hazırlıklarının tamamlandığını, dilerse hemen yola çıkabileceğini söylediğinde Kâtip'in gözleri ışıldadı:

“Sağolun Şâhım. Hâlden anlamak da sizin meziyetiniz. Devletiniz daima huzurla ve aşkla sürsün.

Aşk ile kalın.”

Kâtip, Fuâd'ı da alarak Karanlık Kalesi'nden ayrıldığında gün henüz doğuyordu.

Hikmet vadisi

Kâtip İle Fuâd, Hâfız'ın sarayına gidiyorlar

Fuâd, kaleden çıktığından beri sabırsızlığı adımlarına yansıyan Kâtip'e dönerek:

“Görünenin, görünmeyenden saklanmak zorunda olduğun Karanlık Kalesi'nden beri hiç konuşmuyorsun. Burada her şey ince bir çizgide kayboluverirken sen de sözlerini mi unuttun Kâtip? Yoksa söz elbisesini geride mi bıraktın?”

“Hayır,” dedi Kâtip. “Ama karanlık, nasıl oluyor da görünenin görünmeyende kaybolduğu yerdir onu anlayamadım.”

“Ey Kâtip, karanlıkta nereye bakarsan bak görünenin aldatıcı yüzü, silinmektedir daima. Gerçek nûr, karanlıktadır. Yüz, karanlıkta belirsizleşeceği yerde daha da belirginleşir ve asıl görünen hâline gelir. Asıl hükmünü o zaman gösterir. Görünenin bu yeni yüzü aydınlıkta olduğu gibi gölgeli değildir. Aydınlıkta sadece görmek zorunda olduğumuz yahut görmek zorunda bırakıldığımız yüz vardır. Asıl öz derinde olduğu gibi; söz de bakış da uzaktadır.”

Kâtip düşüncelerden sıyrılarak:

“Ya görünmeyen? Onu zaten görmüyorduk. Ondaki hikmet nedir ki göz, görmediği hâlde görüyor; kulak, duymadığı

hâlde duyuyor. Görünmeyen, bu nitelikleriyle daima hikmetini devam ettirmekte; değişmeyen olarak hep yürüyüp gitmekte varlık yolunda. Görünmeyen, ancak görmek isteyenlere, hikmet sahibi olanlara tecelli ediyor. Gerçek hüküm sahibi olan görünmeyen, değişmeyen ama değiştiren mutlak şuuruyla aydınlık dediğimiz karanlığın daima önünde. Öyle ki aydınlığın örtemeyeceği kadar da güçlü... Gece ve gündüz gibi... Gece- nin içine yalnızca bulanıklık katar aydınlık. Ya Gece? Gece, aydınlığa vardı mı tümünden karartır. Onu bulandırmaz.”

Fuâd, Kâtip’in zihnindeki ilerleyişe şaşmadan edemedi.

Kâtip, yola çıkarken hâlleşip konuştuğu nârın altına geldiğinde Ceylan’ın kendisini beklediğini gördü.

“Ceylan, ey ceylelân. Nâr’la hâlleşip gönlün kitabını mı yazdın ki sabrı sınımadın onca vakit?”

Ceylan, Fuâd’a hayranlıkla bakarak;

“Ey gönlün yolcusu! Ey Kâtip! Nasıl ki içinde sabır, gönlünde de aşk denen rüya defterinin yazıcısı Hâfız varken vaktin nasıl geçtiğini farketmiyorsan biz de nârla Ah dağının eteğinde ateşle sınanan yüreğimizi soğutmamak için nârın dallarından kederler kırıp ısındık. Sonra kederin o sonsuz bahçesinden hikâyeler çaldık. En çok da tenden uzaklığı kendine yurt edinen pervanenin hikâyesini anlatıp anlatıp ağladık.”

Kâtip’le Fuâd merakla Ceylan’a bakıp:

“Anlat.” dediler.

Ceylan, Nâr’dan izin isteyerek söze başladı:

“Yalnızca bir bakışın, bir bakış olmaktan öte anlamı olmayan bir uzaklığın içinde kalakalmak. Kendi yazgısıyla iç içe olmak. Yazgıyı yaşarken yaşanılacaklara şahit olmak. Hem geçmişle hem de gelecekle bu yazgıyı paylaşmak. Bir bakışı, içe doğru burkulan ve burkuldukça kaybolan bir bakışı zamanla

açıklamaya çalışmak. Yazgıyla bir tutmak. Yazgıyı yazgıyla açıklamak.

Kederi kederle, ölümü ölümle anlatmak mıdır?

Bakıştan öte bir iklim kalmadığında, bir boşluk ancak kendi yankısını duyduğunda, ateşin içinde ateş özlendiğinde, kelimeler kelimelerden koptuğunda, aynalarda suretler silindiğinde, unutamamak unutamamakla öğrenildiğinde...

Anlatılamaz olanı anlatamamak mıdır?

Kum nedir ki? Parmakların arasından kayıvermek midir?

Çöl nedir? Geceyi de kaybetmek midir?

Zaman nedir? Bir türlü içinden çıkamamak mıdır?

Yanmak nedir? Yanarken yalnız olmak mıdır?

Beklemek nedir? Gelmeyecek olan mıdır?

Ölüm nedir? Her an yaşamak mıdır?

Öteler nedir? Yeniden kavuşmak mıdır?

Gitmek nedir? Gelmek midir?

Susmak nedir? Konuşmak mıdır?

Deniz nedir? Sığıncı olacak limanı bir türlü bulamamak mıdır?

Aşk, yaşadığını bilmek midir?"

İşte bütün bu soruların cevabını Pervane'nin şu hikâyesinde:

***

Hikâye

Aynalarda gitgide önce boz bir renge bürünen sonra da kapkara zırhlar giymeye heveslenen gölgemin peşinden koşmaktan yorulmuştum. Şehirden şehire dolaşıp ölü evlerini kolayan dinç bir gövde olarak görünmek de boğmuştu beni.

Ben, bir kimse değildim.

Ben, ben değildim.

Ben, hiç kimse bile değildim.

Kaç zamandır titremelerle sarsılmamış, buruşuk gölgelerden arta kalan donuklukla aynalara bakmamıştım.

Gecenin gitgide uzayan bekleyiş iplerinden birine tutunarak kırkincısının önünde durduğumu unutup otuz dokuz kapıyı açmak için bir o kapıya bir bu kapıya gidip geliyordum.

Hümâ kuşunun bütün hikâyelerini dinleyeli çok zaman geçmişti.

Yalnızca çağiltılı ve başıboş bir heves olarak dolaşıp duruyordum.

Sonunda vara vara otuz dokuz kapıyı kendi hâline bırakıp kırkinci kapının eşiğine gelmiştim. Bir ses, uykumu bölerek uyandırdığında en son şunları söylediğini hatırladım:

“Sen bir pervanesin.

Sen seni unutup da ‘Kimdin? Neyin nesiydin?’ diye etrafına bakınsan da yalnızca sana bakınan aynayı göreceksin. Eğer aşka varırsan aynanın sırrından kurtulup bizzat aynanın kendisi olacaksın. Ayna da sen olacak.”

Yalnızca bunları hatırlıyordum.

Artık bir bekleyen ve beklenen vardı. Geriye bakmayacaktım.

Suskunluk yine bana mısın demiyordu ama içimde belli belirsiz bir huzur vardı.

Hiçbir şey bilmiyor olsam da kırkinci kapının eşiğinde otururken aynaların yüzüme kapanan çağı geçmiş... Ben, ben olduğumu bilmiştim.

Bir yol bulmuştum.

Yolun kendisi aynı zamanda menzildi.

Allah’a yalvarıp dua ettim. Nice gözyaşı döktüm. Bayılmışım.

Kendime geldiğimde kırkınıc kapt, kendiliğinden açılmıştı.

İçeride öyle bir rüzgâr vardı ki ayakta durmaya gücüm yok sandım.

Kanatlarımı açmadan ilerlersem sırra varabilirim, dedim, kendi kendime.

Odanın ortasında bir mum duruyordu. Bütün oda rüzgârın şiddetinden yıkılacak gibiye de mumun alevi, hiç istifini bozmuyordu.

Rüzgâr, küçük bir lütfu bile çok görüyordu. Şiddetini arttırdıkça arttırdı.

Son bir kez muma baktım. Yani Aşk'a.

Karanlığın da ötesine vardım.

Karanlığa sözüm yoktu.

Yolumu gördüm.

Yola da sözüm yoktu.

Yalnızca mumun aşkı yolunu aydınlatıyordu.

Canım, bütün acılardan uzakta tenimden ayrıldı.

Değil mi ki aşk sözü de unutturur?

Söz de yoktu.

Bütün âlem yıkıldı da mum yandı durdu. Yandı durdu. Yandı durdu.

***

“İşte,” dedi Ceylan. “Hâfız’ın gözyaşları içinde pervaneden dinlediği en son hikâye budur ki ben de bundan sonra söz-
manında tek bir fidanın bile kalmadığını düşünmüşümdür.”

Fuâd, ela gözlü Ceylan’ın hikâyesini dinledikten sonra gözlerinin yaşını silerek Kâtip’e döndü:

“Fuâd, Fuâd diye anılmakla olunmuyormuş. Ben Fuâd iken aşkın böylesini hiç duymamıştım. Fuâd olan ismimi bu kadar saklayacağım hiç aklıma gelmezdi. Meğer ki aşktan yüce dağ yok imiş. Aşk diye aşkın gölgelerini sahici sanan gafillere ne demeli? Öyleyse bir hikâye de ben anlatayım da yolumuza devam edelim.”

***

Hikâye

Derler ki Hümâ kuşu kadar güzeli yoktur. Her bir tüyünde renklerin en güzeli, her duruşunda endâmın en nâzenini. Ona bakanlar bir daha bakmaktan geri durmazlar.

Günün birinde Hümâ kuşunun avda olduğu bir sırada nöbetçiler de yokken Bum Kuşu dedikleri çirkin mi çirkin bir kuş, Hümâ'nın tahtına geçip oturmuş ki o rahatlıkta kendini kaybedip uykuya dalmış.

O gün Hümâ'yı ilk kez görmeye gelenlerden biri Bum kuşunu tahtta görünce feryat etmiş:

“Bu, gerçek olamaz. Hümâ, bu olamaz, deyip sayıklıyor-muş.”

Hemen arkasındaki:

“Ya senin gözlerin görmüyor yahut ne gördüğünü bilmiyorsun. İşte, Hümâ'nın taht odası işte Hümâ.”

İşte böyle. Kimileri Hümâ'nın yerine Bum Kuşu'nu taht odasında görenler, Bum Kuşu'nu Hümâ'nın yerine koyarlar kimileri de Hümâ'nın böyle çirkin olmadıklarını bildikleri hâlde hâlâ şüphe ile Bum Kuşu'na bakarlar.

Aşkın gölgesini Aşk'ın taht odasında görenler, gölgeyi hakikat sanırlar ki asıl gafiller yalanı hakikat tahtına yakıştırıp neyin nereye yakışacağını bilmeyenlerdir.

***

Ceylan'ı da yanlarına alıp oradan uzaklaştıklarında Kâtip, Fuâd'a dönerek:

“Ey Fuâd, bakışın sultanı, şimdi avuçlarında hangi yol gözüktür, anlat.” dedi.

Fuâd, ağır ağır söze başladı:

“Şimdi Hikmet Vadisi'ndeyiz. Kimin yolu buradan geçerse orada bilinsin ki ne ten ne zaman ne de mekân kalmıştır. Aşkta asıl yiğitlik meydanı, ne Korku ne de Gurbet Vadisi'ndedir. Hikmet Vadisi'ndedir. Bu vadiden Hakikat Vadisi'ne geçilir. Her yol bu vadide sona ererken aynı zamanda bütün vadilere de buradan gidilir. Bütün sayılara Bir'den ulaşabileceğin; her sayıda da Bir'i görebileceğin gibi. Burası Vuslat Vadisi'dir aynı zamanda. Burada hem varlık hem yokluktasın. Hem gerçek hem rüyadasın.

Hikmet Vadisi'ne çok az insan varabilir. Burası misaller dünyası gibi bir ara dünyadır da ancak o zaman Hakikat Vadisi'ne vardığını anlarsın ama bilesin ki senin yolun ancak diğer insanlar gibi Vuslat Vadisi'nde son bulur.”

“Ne çok adı var.” diye inledi Kâtip.

Fuâd, gülümseyerek Kâtip'e baktı:

“Ya şimdi bir de Aşk Vadisi'dir dersem... Hâfız'ın aşkıyla yanıp tutuştuğun ilk vadi burasıdır. Hâfız'ın ismi, gönlüne ilk düştüğünde artık adımların hangi mekânda, hangi zamanda

olursan ol buraya aitti. Aşk içindeyken aşk susuzluğu çeken de sendin. Öyle ki sana kelimeler bile uzaktı.

Bakışta bakışın kaybolduğu, o an vuslat anıdır Kâtip.”

“Yetişir, dedi Kâtip. Aklım şaşmaktan öte artık bilemez oldu. Her şey bana bir sır. İnsanın görmek için değil anlamak için bu sırda yok olması gerek ve yine anlıyorum ki bu Aşk Vadisi’ni görmekle de mümkün değilmiş sırrı çözmek.”

“Aşkta sabırsız olma Kâtip.” dedi Fuâd ve devam etti:

“Her şeyi başarmış olmana rağmen yine niye huzursuzsun?”

“Evet,” dedi Kâtip. “Yine de huzursuzum. Çünkü her şey, kendi uzaklığında kendi kaderini yaşarken benim yolum hep çatallanıyor ve çatallanan her yol, öteki yolu kendinden uzaklaştırmak için çaba harcarken de ayaklarımın altından yolun gitgide kaybolduğunu sanıyorum. Tuhaf olan nedir biliyor musun? Hangi yolu seçsem rûhum ötekinde kalıyor. Yani seçmediğim yolda kalıyorum.

Çatallanan her yolda yine Hâfız var. Her yolun başında ondan bir işaret mutlaka var. Yine de huzursuzum, doğru. Seçmediğim yoldaki Hâfız’ın çağrısına icâbet etmedim, diye.”

“Hâfız’la Aşk Vadisi’nde ne çok kalmışsın ki şaşmadan edemiyorum.” dedi Fuâd.

Kâtip:

“Nedir benim yolum yahut kader dedikleri nedir ki daima bölünerek karşıma çıkıyor? Her bir ana bir başka yolu çizen kader, gölgesini ne zamana kadar taşıyacak rûhumda?”

Fuâd, “Neresi tuhaf bunun?” dedi gülümseyerek. “Bu, senin insan olduğunu kanıtlar. Açıkçası şu ki kader, insanın zamanda ve mekândaki tercihidir de. Yaşadıklarını, yaşaması

gerekenler olarak bildiğinde, hangi yol seçerse seçsin her yol ayırımında, her adımda atılan adımların iyiye, doğruya, güzele varması gerektiğini bilirse kader, hakikattir. Yok, eğer yolun evvelden çizildiğini düşünüp de gayret etmezse kader, rüyasıdır, kâbusudur ona göre. Çoğu insan seçtiği yolun farkında olmayıp da yolun nereye varacağını bilmezken karşılaştığı talihsizliklere ya boyun eğer yahut kahretmeye başlar.

İşte bu yüzdendir ki kader, senin önündedir. Sana sunulmuş gibi görünen yolda değil de senin seçtiğin yoldadır.

“Tıpkı seninle ilk karşılaşmamızda sağ elindeki değil de sol elindeki kaderi okumuş olmam gibi mi?” diye sordu Kâtip.

“Farkına varmayacaksın ve senin seçmediğin yola bakıp orada yürümeye razı olacaksın diye endişelenmedim değil.” diye karşılık verdi Fuâd. “Kaderini benim sana uzattığım sol elimden okuman senin kaderindi ama tercih etmek ve daha önemlisi tedbir de senin hakikatin idi. Bu hakikate gözlerin kapalıydı. Her ne kadar o sırada bunu düşünecek kadar dikkatin yoksa da yine de bu hakikate gözlerini açmalı ve sağ elimdeki sana ait olan kaderini okumalıydın.”

Kâtip:

“Karanlık Kalesi’nden ayrıldıktan sonra, mutluluğun da mutsuzluğun da yolunun çatallandığını ve istemem gereken kaderimin insan olma şuuruna verilmiş en büyük nimet olduğunu düşündüm ve yine anladım ki acı da Aydınlık Şâhî’nin da dediği gibi mutluluğun bir irtifasıymış. Onun bir parçası, ona ait bir zaman. Bu arada öteki elinin bana sunacağı kaderi de merak ettim. O kaderi istememin asıl kaderim olduğunu bildim. İç çekmedim. Bekledim vaktin gelmesini. Ta ki

yaşadıklarımın yaşamam gerekenler olduğunu ve istememin hakikat olduğunu anlayıncaya kadar. Mana da yol göstermedi değil elbette.

Yaşadıklarımın yaşamam gerekenler olduğunu biliyordum. Bu yol ki yaşanılan her anın farkında olmaktır. Bu, olmanın kendisidir. Olmaktır. Hatırlamaktır. Aştır. Yani Hâfız olmaktır. Bir olmaktır.”

Fuâd, hayranlıkla Kâtip’e bakıyordu:

“Peki, ne zaman çözdün bu sırrı?”

Kâtip, gözlerini iyice yükselen güneşe çevirerek:

“Aydınlık Şâhı, iyyinin yolunu seçebilirdi. Nâr, onun çatalanan yoluydu ve nârın içindeki binlerce tane, binlerce yol idi ve her biri iyyinin, güzelin, doğrunun yurduna varıyordu. Oysa Şâh, nârı, yani hakikati bırakıp kaderin karşısına çıkmak istedi. Şâhın nârı sağ eliyle alışının ikiyüzlülük olduğunu biliyordum. Oysa kibir denizine dalıp nârı fırlatan da Şâhın sol eliydi. Orada sağ ve sol elin hikmetini anladım ve buraya dönünceye kadar düşünüp durdum. Fakat düşündüm de neyle sınıandığımı bilemedim.”

Cevabı basit, diye gülümsedi Fuâd:

“Bu, akılla his arasında geçen bir hikâyedir ki insanın bu iki yolu ayrı yolları gibi sanmasından ötürü bu hikâye insan varoldukça hep devam edecek. Aydınlık Şâhı, nârı alıncaya kadar hep aklını kullanıyordu. Hükmetmek de akılla değil midir? Nâr, onun idrakinin eşiydi. Çatallanan yoluydu ve bilirsin ki akıl yokken his, his yokken de akıl, boşlukta adım atmaya benzer. Ne kadar çabalarsan çabala boşuna yorulursun. Zaman gibi her şeye bakışın, senin aynandır, kaderindir. Orada aklın ve hislerin yolu ayrılmışsa Aydınlık Şâhı’nın yoluna varılmış demektir. Şâh, nârı aldıktan sonra hislerin yolunda

yürümeye başladı. Bu yol da tek başına aklın yolunda yürümek gibi hakikatten uzak yaşamaktan başka bir şey değildir. Zaaflar, endişeler, kuruntular, kederler ve daha neler neler bir-biri üstüne biner ve sonu mâlûmdur.

Hissin ölümü bedeninin de ölümüdür. Tıpkı aklın ölümünde olduğu gibi. Canın bedenden sıyrılmasıdır.

Dil, tadar; burun nefes alır; kulak duyar; göz görür; ten dokunur ama her biri yaptığının farkında olmadığı için boşlukta adım atarlar. Rüyadadırlar. Hakikatlerinden uzaktırlar. Tek başına aklın yolunda yürümek de en az hislerin yolunda yürümek kadar hakikatin uzağındadır. İdrâk, hisleri, hisler de idrâki kabullenmediği için arının peteğindeki bal alınsa da kaldığı yerden bal yapmaya devam etmesi gibi akıl da hisler de hem kendini hem de sahibini aldatır ve her şey varmış gibi, oluyormuş gibi kabullenişlerin ardına sığınarak kendi kendine oyunlar oynarlar. Sen de kimi zaman aklın kimi zaman da hislerin yolunda adım attın yahut en azından yürümek istedin. Orada yaşadıklarından çok uzak yaşadın. Hem var hem yok gibiydin. Ateş yahut Gölge'ye akılla cevap verdin. Ceylan ve nâra ise çoğu zaman hislerinle. Her ikisinde de coşkuluydun. Düşündükçe ufkun genişliyor hissettikçeysel ya karamsar yahut fazlasıyla iyimser oluyordun.

Bütün bu yaşadıkların yalnız senin tabiatın değil. Çoğu insan da senin gibi tek başına yürümekte. Oysa asıl iş, bütün yolların bir olduğunu bilmektir. Dünle bugünü, geceyle gündüzü, unutmakla hatırlayışı, iyilikle kötülüğü, siyahla beyazı, akılla hisleri bir olarak görebilmektir.”

“Karanlık Şâhı ile Aydınlik Şâhı'nın bir olması gibi mi?” diye sordu, Kâtip.

Fuâd, sırlara hiç şaşırmamış gibi cevap veren Kâtip'in olgunluğuna hayran hayran bakarak:

“Evet, tam da dediğin gibi. İki de aynı kişi. Karanlık Şâhı ibadet için saraydan ayrıldığında kimi zaman aşırılığa o kadar kolay varabiliyordu ki birdenbire kötülüğün sarayında Aydınlık Şâhı oluveriyordu. Karanlık Şâhı sen gelinceye kadar yalnızca hatırlıyordu. Sen unutuştun. Ama aynı zamanda Hâfız'ın aşkı seni aynı zamanda Hâfız da kıldığı için Şâhın akli karışmıştı. Yalnızca Hâfız için değil Şâh için de unutuştun. Hatırlayışla unutuşu aynı bedende aynı rûhta taşıyordun. Şâhın her iki yoldaki yolcusu da senin başaramayacağına inanıyordu. Şâhın iyi olan tarafı, dua edip yalvarıyor, kötü tarafı da beddua ediyorken yine de umutları yoktu. Çünkü, umut denen şeyi tümünden kaybetmişlerdi. Ve yine bilirsin ki umudu kaybeden aslında her şeyi kaybeder.

Aslında Şâh, uzlete çekilirken Aydınlık Kalesi'ne geliyordu. Bilirsin ki iyiliğin sınırında kötülüğe; kötülüğün eşigindeyse iyiliğe varılır da insan buna hep şaşar. Oysa aşılan yalnızca bir adımdır. Hepsi hepsi bir adım ve iyiliğin sınırında kötülüğe; kötülüğün sınırındaysa iyiliğe varıldığında geriye hiç bakılmaz.

Nihayet her ikisi de bir zaman geldi ki suretlerini geride bırakarak yok olup gittiler. Yani yalnızca gece yalnızca gündüz olarak kaldılar.

Sen yüreğindeki aynayla hem Hâfız hem de Kâtip, hem hatırlayış hem unutuşken unutanlara hatırlayış; hatırlayanlarsa unutuşu bırakıyordun. Onlar değişirken sen değişmiyordun. Hâfız'dan aldığın güçle değişmiyordun. Onlara bıraktığın neyse onların yolunu değiştiriyoordun. Sen aynı zamanda hem akıl hem histin.

Hâfız'ın aşkı sana bu sıfatı eklemişti. Yani bu, senin kade-rindi. Yaşadıklarını yaşamaman gerekenlerle birlikte yaşayaca-kı. Aklınla hissedecek; hislerinle akledecektin. Ve bu sıfatla hakikate varacaktın. Yani mutlak aşka...

Yalnızca mutlak saflık, mutlak aşk, geçici değildir Kâtip. Yalnızca mutlak olan değiştirirken değişmez. Bu son imtiha-nındı Kâtip. Şimdi aç gözünü ki ne yolumuz uzasın ne de hi-kâye.”

Kâtip, gözünü açtığında hem var hem yok olduğunu bil-diği Hâfız'ın sarayının kapısında buldu kendini.

Fuâd, “İşte sarayın kapısına geldik.” dedi.

Kâtip'in eli ayağı tutamaz oldu. Kapıya tutunup biraz so-luklandı.

Fuâd, telaşlanır gibi olduysa da Kâtip:

“Telaş etme, dedi, yorgunluktan değil. Az önce aklım ve hislerim vardı ve hepsini bu vadiye girdiğimizde bıraktım ki şimdi canımı da burada bu sarayın kapısında bırakacakmışım gibi geliyor. Bu, hem her rengi barındıran vadinin girişinden şu ana kadar sözün de elbisesini bıraktığımı hem söylenen onca sözün dilimde bir hikmet olarak bende hasıl olduğunu gösterir ki buna şaşmamak gerek, desem de ben dahi şaştım.”

Kâtip'le Fuâd, saraydan içeri geçip Bir Odası'nın kapısına geldiğinde Fuâd'la Ceylan, geride durdular:

“Bizim de yolumuz buraya kadar, dediler. Bize şimdilik içeri girmek için ruhsat yok.”

Kâtip, Hâfız'ın Kalp Sarayı'nda

Kâtip, Hâfız'ı gördüğü Bir Odası'nın kapısında idi yine.

Kâtip, odaya girmeden önce aynalara baktığında kendini

tanıyamadı. Saçı sakalı sanki kâfûr sürülmüş gibi bembeyaz olmuştu.

İçerisi karanlıktı.

Kâtip, inledi:

“Ey Hâfız, hem aydınlık hem karanlık sarayına gelmişken ışık tut bana.

Ne su ne ateş iken hem su hem ateş ol bana.

Ne burada ne orada, ne geçmiş ne de şimdi olan anda zaman ol bana.

Rüya dersen rüyada, hakikat dersen hakikatte, hem rüya hem hakikat ol bana.

Susunca dağları hatırlatan ah, şimdi beni çağırıyorken neredesin ey Hâfız?

İşte bana verdiğin saçlar. Şu, duvarlardaki ateşle birlik olup yüreğimi yakıyorken neredesin ey suskunluk?”

Kâtip, kızıl kor alevlerin arasında gözlerini açtı.

Koynundan Hâfız’ın verdiği aynayı çıkarıp baktığında ay-nada kimse yoktu.

Kâtip, telaşlandı:

“Bana hem gizli hem açık bir sır iken şimdi neredesin ey Aşk?”

Hâfız, Kâtip’i farketmemiş, Kalp Sarayı’nın bu sonsuz gibi görünen en geniş odasında, tılsımlı gömleğiyle yine masasının başında bütün gecelerin umutsuzluğunu mürekkebiyle kâğıda dökerken kederin karanlığının etrafını sardığını anlayamamıştı. Kendi kendine mırıldanıyordu:

“ey sessizlik

sular gibi karanlığı da örten

kendi gölgenle mi avutursun

biraz daha zehir tattırmak için
 seni kuşkuyla sınananları
 bu mudur adlin
 yerine getirmek için buyruğunla
 ölüm defterine bakıp duranlara
 kim ki yollarını şaşırır
 boş bulunup bakınca gözlerine
 daha fazla yükselip de göğe
 hızla çarpsınlar diye mi yere
 boşluktan yüz çevirip de
 konuş ey sessizlik”

Kâtip, uzaktan seyrederken Hâfız, yine devam ediyordu:

“ey sessizlik
 ne acımasızsın
 yazarken bile kızıla döner mürekkep
 bu mahrem oda, incecik tüller
 tüllerin ardında yüzüm saklı diye
 yüzüm saklı diye kendimden bile
 susmayı acı bildiysem
 hep ardından geldiyse sözlerim
 içimde akan ırmaklarda
 kana kana dudaklarım
 kimindir bağışlanmayacak suç
 kimin boynuna asılı bu yafta
 kuşkuya ben de uzak değilsem
 kuşku gibi
 nerededir ülken
 bir çılgıktan başka yolun yokken
 benden mi sorarsın acımasızlığı
 daha acımasız değilim bil ki
 unutmak dediğin yüzü yaralı eşkiyâdan

kıymık daha gün ağırırken batır
görülen her neyse
şu dört duvar arasında

bilinmezliği saklayan yürekte
her an bilinsin isterim karanlıkta kalındıkça
durmadan dokunsun
yalnızlığın solgun örtüsü
çekip de üstüme sımsıkı
belki biraz yakın
belki çok uzakta kendimden
boşluğuna tutunurum diye
hem düşmeyi de bilmiş olurum böylelikle”

Kâtip, biraz daha yaklaştı gözyaşlarıyla şiiri okuyan Hâfız’a:

“ey unutuş
hep susacaksın
yazdığın zaman anlayacağım soluk aldığını
konuş desem de yalnız harflere bakacaksın
dilim tutuk, kalbim buruktur diyeceksin
saçlarımı örten güz yaprakları için
bir adımın da hatırlamak olduğunu yazacaksın”

Kâtip, gözyaşlarını tutamadı. Hem gözleri hem de bu gözlerden akan yaşları başka başka âlemde idi:

“Ey Hâfız, ben gibi sen de ağlıyorsan, gözyaşların denizlere karışıyorsa sözlerim sonlu zamanda sonsuz kere devinir ve ruhumda “seni seviyorum ey Hâfız” yankısıyla yine de harfsiz şekilsiz dururlar da sen de sustum yahut burada değilim sanırsın. İşte geldim sılama. Sana.”

Hâfız, Kâtip'in geldiğini görünce hiçbir şey söylemeden ayağa kalktı ve birdenbire Kâtip'in yüreğinin üstünde tuttuğu gönül aynasını alıp yere attı. Kâtip, yerdeki ayna parçalarına baktı. Her birinde Kâtip'in yaşadıkları bir başka hâlde hikâye ediliyordu. Dili tutuldu.

Hâfız, "Korkma." dedi. "Aslı yanındaysa aynadaki surete ne gerek var?"

Bu ne uzun yoldur Kâtip? Yollarına baktırmayı âdet mi edinirsin? Yoksa zamandan başka bir sırrın mı var ki ben bilmiyorum?"

"Benim Hâfız'dan başka sırrım mı var?" diye karşılık verdi Kâtip.

"Kâtip, asıl Hâfız'dan sonra Kâtip oldu ve ne varsa unuttu. Yalnızca Hâfız'ı hatırlamak kaldı onun unutuşunda."

"Bu nasıl bir aşktır ki Aşk, seni bu kadar sınımışken onun yorulduğu yerde sen durmayıp kendini sınırsın?" diye meraklandı Hâfız.

"Ey Hâfız, ey Aşk, bilmeyi de bilmemeyi de bana öğrettin." dedi Kâtip. "Bütün vadilerden geçip de Aşk Vadisi'nde yüreğim kalmışken bile ya sana varamazsam diye çok inledim."

"Biliyor musun ki zamanın iki evi vardır." diye karşılık verdi Hâfız: "Hayat Evi ve Ölüm Evi. Ten, hayatın; can ise ölümün rüzgârına kapısını aralar. Tenden geç ki hayat denen rüzgârı arkana al. Can kapısında dur ki hem hayatın hem de ölümün anahtarı sende olsun.

Aşk, biz kendi bedenimizdeyken bizi yoklukla ve varlıkla sınayandır. Hayatla ve ölümlle... Ama Aşk, yalnızca kendini sınıamaz. Seni daha bu evin kapısından çıkarken ilk adımında

dünya kuyusuna düşüren de Aşk'tır. Seni buraya bu Bir Oda-sı'na alıp getiren de.

Senin dört yoldaşın vardı. Ateş, Gölge, Fuâd ve Mana.

Bunlar aslında yaradılışın unsurlarıydı. Yani Ateş, yine ateşti. Gölge, hava; Fuâd, toprak ve nihayet Mana ise su idi. Ateş ve Gölge'yi anlatmaya ne hâcet ama Fuâd ve Mana'yı şöyle anlatayım ki aklın karışmasın. Fuâd, hem aşkın kalpte-ki yeri hem de kalp anlamına gelir ki kalbi yalnızca etten sa-yanlar onun toprak olduğunu unutan cahillerdir. Öte yandan Fuâd öyledir ki kalbe yerleşti mi toprak gibi ağırlaştırır ve onu olgunlaştırır.

Mana ise suya benzer. Suyun akışında olduğu gibi sözü kendi yatağında bir çırpıda akıtıverir. Kendine çeker ve sonra da berraklığıyla sözü akması gereken denizine vardırır.

Fuâd gibi Mana da bendim. Yahut ben olanın benim içimde olanın gönül aynasındaki yansıması. Neye sayarsan say. İçteki hayat yahut bir öz. Hayatın da ölümün de; aklın da de-liliğin de; hayalin de gerçeğin de özü.

Şimdi sen söyle Kâtip. Söyle ki senin bendeki bedelin ne-dir?"

"Sus ey Hâfız!" diye çaresizce inledi Kâtip:

"Senin bendeki aşkın bedeli sensin. Senin hakikatın, senin aşkındır. Ne yana baksam bedelin beni benden satın alır. Buna az da demem çok da demem. Aşkın beni yokluk pazarında hiç-likle satın alırken, bu aşk, Dünya'nın bütün zenginlikleri olsa bile satın alınamaz. Çünkü bedelim sensin ey Sevgili.

Rûhumu perdeleyen bütün örtüleri çekip açtın.

Aklım da yitip gitti bedenim de... Aşkî akılla unutmadan senden sana vardım. Zaman da yitip gitti bende. Mekân da.

Söz ile sükûtun arasındaydım ve şimdi oradan da ayrılıp sessizliğin denizine daldım.

Hayal mi gerçeğin siyah tülüne büründü yoksa gerçek mi maskesini çıkarıp hayale boyandı? Nerede başlıyor hayalin yolu, gerçek nerede bitiyor?

Hem şimdi söyle ey Hâfız, bu hikâyeyi kim yazdı? Ben mi? Hayır... Dedim ya, ben yalnızca söylenenleri yazan basit bir kâtibim. Müsveddeleri alıp da temize çeken ben olduğuma göre...”

Hâfız, duru gözleriyle Kâtip’inin gözlerinin içine bakarak:

“Kendini boşa yorma.” dedi. “Ah Dağı’ndan sözün çağılmasıyla akıp da bu denize dalan sensin. Benim söylediklerim hâlâ senin koynunda. Aç da bak yüreğini.”

Kâtip, koynundaki müsveddeleri çıkarıp baktığında şaşkınlığı bir kez daha arttı. Müsveddelerde hiçbir şey yazmıyordu. Hatta Hâfız’ın mührü de yoktu. Sayfalar bembeyazdı.

Hâfız, Hallâc-ı Esrâr’ın bir beyitini okudu:

(sana) yazdım ama sana yazmadım

rûhuma mektupsuz yazdım

“Elindekiler sayfalar boş, değil mi? Yalnızca mürekkeple, mürekkebin o sınırlı hakikatiyle kirletilmeyi bekleyen sayfalar. Eğer sen yahut ben, bu sayfaları yazdıysak tıpkı Hallâc gibi rûhumuza mektupsuz, harfsiz yazdık. Rûhumuzun sayfalarında bunlar gezinip dururken elbette harf olmayacak. Ortada yalnızca sevdanın siyahlığı da vardır da bize gözyaşı niyetine izler, işaretler kalmıştır. Görenler de bunu söz sayarlar.

Hem kim bilir asıl yol bulununca tıpkı Nizâmî’nin dediği gibi sayfalar silinivermiştir.

Hem bilir misin ki sen bu odadan hiç çıkmadın. Bakış Vadi'sinde yolunu kaybettiğin için Mecnûn gibi dönüp dolaştın bu odada. Getirmeni istediğim Fuâd da hep buradaydı. Diğerleri de bu Fuâd'ın içinde.”

Hâfız, gönül perdesini aralayıp Fuâd'ı ortaya çıkardı. Elleri Hazret-i Mûsâ'nın elleri gibi bembeyaz olmuştu. Kâtip, neredeyse düşüp bayılacaktı.

“Konuşsana Kâtip, dilin mi tutuldu?”

Kâtip, bir kelam dahi edemedi.

Hafız, gözlerini onun gözlerinden ayırmadan:

Bak, şimdi sana sırları dökeyim de için rahat olsun. Bil ki Karanlık şâhının asıl adı Zâhit'tir. Bâtın ilminde üzerine düşen görevi yerine getirebilmek için av bahanesiyle kırk gün kırk gece çilehaneye çekildiği yer Kâbe'dir ki orada her şâh gibi şâhlık tacını bir kenâra bırakır. Ve sen gibi o da orada Allah'a varmak için yolların sonsuz olduğunu görür. Çünkü O'na varacağın yol da onundur.

Aydınlık Kalesi'nin Şâhı ise görünen bütün nimetlere fazlasıyla bağlıdır. O, bu dünyadır ve gördüğünü sandığın ne varsa tıpkı aydınlıkta olduğu gibi tersyüz etmekte ustadır. Çünkü aydınlık çoğu zaman yanıltıcı ve aldattıcıdır. Kendi yüzüne her maskeyi takıp her şeyi taklit edebilen insan o şeye sahiptir. Bilgelige de cahillige de.

Aydınlık şâhı'nın -ki asıl adı Zâhir'dir- hatası tıpkı Karanlık Şâhı gibi baktığı dünyaya fazlasıyla bağlıyken öteki dünyayı elinin tersleriyle itmesidir. Varlığa bakarken yokluğu unutmaya gibi. Onun bilgeliği Karanlık Şâhı gibi derinde değil yüzüne taktığı maskelere, sesini taklit ettiği şeyi taşımasına benzer. Maskeyi çıkardığında yahut taklidi bıraktığında o şey

ondan uzaklaşır. Çünkü Aydınlık Şâhı, Aşk'ı unutmuştur. Ve sen de bilirsin ki aşk yoksa bilgi de bir hayalden ibarettir.

Aydınlık Şâhı'na verdiği nar, alâlâde bir nar değildi. O Allah sevgisini temsil ediyordu ki yarısını Karanlık Şâhı'na yarısını da Aydınlık Şâhı'na vermen uygundu. Narla Karanlık Şâh'ı bu dünyayı görmeye başladı. Aydınlık Şâhı'ysa cennet ve cehennemi tanıdı. Nar, Aydınlık Şâhı'nın kalbini yumuşattı.

Aydınlık Şâhı, sultanlığının elden gitmesine izin vermek istemese de artık olan olmuş nâr ikiye bölünmüştü. O da hissesine düşen payın ağırlığından kurtulabilmek için daha fazla eziyete daha fazla iltimasa göz yumduysa da kâr etmedi ve kendini kaleden aşağıya bıraktı.

Verdiği nâr, Mânâ'nın hücre kapısının ardına kadar açılmasına da vesile oldu.

Gelelim Ateş'e. O, insanlığın önünde yürüdüğü zaman içerisinde zaman ırmağından çok sular aktı. Vaktâ ki ne zaman gönül ateşi insanın yüreğini yaktı o zaman tıpkı senin hikâyende olduğu gibi arkada kaldı. Ateş'in Karanlık Kalesi'nde kalması uygundu ve şâh, onu bilerek alıyordu. Onu ve Mânâ'yı. Karanlık Şâhı, gönlün ateşi âleme yayılınca yine de Ateş ve Mânâ'yla Aydınlığın karşısında bir adım atabileceğini biliyordu.

Üç kalenderî bilgidен başkası değildi. Bilginin üç hâliydi onlar. Merak, tefekkür ve nihayet idrak.

Bilginin, zamanı da mekânı da elinde tutabilmek için bir ipe ihtiyacı vardır. Kim ki bu ipe sınıksıkı tutunursa boşluğa düşmekten kurtulur. Kalenderîlerin altında oturdukları ağaç ise Sidre ağacıydı. Bu ağacın altı bir buluşma yeridir. Miraca çıkan âlemlerin sevgilisi, Cebrail'i burada gördü. Sidre, görünenin, insan bilgisinin son noktası; görünmeyenin bilgisininse

başlangıcıdır. Hem varlığın hem yokluğun birleştiği yerdir. Üç kalenderînin varlığıysa başlangıcı, varoluşu ve sonu temsil eder. Yanlarındaki aslana gelince o da bilginin gücüdür.

Gölge'ye hafif ve uçarı adımlarıyla tıpkı cânın ten elbisesi gibi aydınlığın derinlikteki tek çıkış yoludur. O da ilkin karanlığın içinde yitip gitmişken aydınlığın ortaya çıkmasıyla yine senin arkanda kaldı. Ola ki ten, cânndan önce gelmez, bilirsin.

Gelelim Fuad ve Mana'ya.

Fuad, bil ki bir kadın yahut erkek değildir. O, hep kalbin içinde aşkın saklandığı bir odadadır ve kim severse aşk ona Fuad suretinde gelir. Aşık, kime bakarsa sevdiğini onda görür ya, sen de onda benim hayalimi gördün.

Mana, Karanlık Kalesi'nin en büyük eksikliğiydi. Herkes, siyahı, anlamsız yahut kötü bilir. Ancak doğrusunu sen de bilirsin ya Kâtip, Kâbe'nin örtüsü de siyahtır. Siyah bayraktan söz edildiğini duymuşsundur. İşte Karanlık Kalesi'ne getirdiğin Mana'yla siyahın anlamını daha da pekiştirdin.

Dünya, zenginlikte, bollukta, sefahattı. Dünya, onunla zenginleştiğinde fakir kaldı. Bil ki Dünya, kimin yüreğinde durdu ise fakir oydu ama kimse bunu bilmedi. Hatem-i Tâî gibi cömert olanlar hariç.

Kervanda sana saldıran köpek ise insanın içindeki kötülüğü dışa vuran ve kimi zaman insanı parçalayacak kadar azgınlaşan nefstir. Elbiselerinin parçalanıp kanının dökülmesi onun ve Hind'in işine gelirdi. Hiç olmazsa seni çaresiz bırakmak ve böylelikle kendisine bağlamak istiyorlardı. Dünya'nın önce uzakta durup sonra yardıma gelmesi bu yüzdendir. Ama ona verdiğin cevap beni memnun etti.

Kâtip, çaresizlikle ellerini iki yana açtı:

“Ey Aşk, bana bu bir ömür geçen anda sen değil bendeki Hâfız göründü. Dilim lâl, gönlüm kor alev oldu. Ah Dağı'nın kızıl bulutları gelip kalbime emanetlerini bıraktılar da kan yerine 'ah' akıp durdu. Ey Sevgili! Senden uzaktayken gurbetimin de sılâm da sendin. Âşıkın üç gurbeti geçtiği söylenir. Âşık, ilkin sevgilinin vücûd olarak yanında değildir. Ondan uzakta, mesafeleri de örten bir yerdedir. Dağlar, dereler aşmak ister de bir türlü varamaz.

Ey Bakış, gurbetin ikincisi canın şu gövdeyi terkidir. Can, tenden uzaklaşmış, kopmuştur. Bu ölümdür.

Ey Kalp, en acı gurbet, canın canı terkidir. Can, kendini terk etmiştir. İlk ikisi gibi kolay bir merhemi yoktur. Hatta hiç merhemi yoktur.”

Hâfız, gülümseyerek, “Ya sıla neymiş?” dedi.

“Sıla da ikidir âşıkın gönlünde. İlk silâ sevgilinin yurdudur. Onun yanındır. İkincisi Mecnûn'a çölü, Ferhâd'a dağı vatan yapan silâdır ki orada ne Leylâ ne de Şirin vardır. Aynı zamanda Leylâ da Şirin de oradadır. Asıl silâ sevgilinin kalbidir de oradan hiç çıkılmak istenmez.”

“Şimdi beni iyi dinle Kâtip: ‘Ne gurbeti, ne silâsı? Hâlâ ısrar eder, uzaklık mı dersin, hem de iki adım ötemdeyken mi? Bu nasıl aşktır ki buradan hiç ayrılmamışken kendini gurbette sayarsın. Hem de burada değilken silâdayım diyorsun.’”

Kâtip, bu sözlerle daha önce Hayret Vadi'si'nden de geçmediğini hatırladı:

“Ey Hâfız, ateşin ne suçu var ki sen de ısrar edersin Kâtip'i yakmakta? Kâtip, gül bahçesindedir ve asıl cezayı çeken ateşin hâline gülmekte. Bu satırlardaki sırrı anlayan Hâfız, elbet aşkın sırrını da bilir. Ey Aşk, çöz varlık hırkasının iplerini ve ismi Aşk olan yokluk elbisesini hiç çıkarmayan Kâtip'ini anla.

Ey bütün sorularımı çalan sevgili. Ben şimdi sorusuz cevaplarla ne yapayım? Nereye gideyim? Kimin elini tutayım da yolumu bulayım?”

“Sen dahi bir ayna gibi kırılma.” dedi Hâfız. “Şaşırma. Unutuş yurduna giden yolcu, neyi unutursa unutsun yolunun silindiğini unutmaması gerekir. Şimdi uzat elini de ver sendeki ben olanı.”

Hâfız, gülümseyip ellerini açtı. Elleri Fuâd’ın tılsımlı elleriydi. Hâfız’ın ellerinde Fuâd’ın ellerindeki gibi kaderi okunuyordu.

Kader, bu kez sağ elin kaderiydi ve Vuslat Vadisi’ne çıkıyordu bütün yollar.

“Ben buradan hiç ayrılmadım mı?” diye inledi Kâtip.

“Ayrılmadın.” dedi Hâfız. “Yalnızca bir defa gözlerime baktın ve yere indirdin. Buradan hiç ayrılmadığının ispatı da şu pervane ile mumdur. Sen bana baktığında pervane, muma canını sunmada idi. Bak ki şimdi pervanenin teni toprağa varacak neredeyse. Yani bir an’dı senin buradan ayrılışın. Onca yaşadığını bir hayal say yahut bir hikâye.”

“Ey sevgili, yaşadıklarımı yahut yazdıklarımı bir hikâye, bir hayal sayma. Şu hikâyenin dışında yaşadıklarım da bir ayna tuttum ki seni ancak anlatabileyim.”

Hâfız, Kâtip’e gülümseyerek bakmaya devam ediyordu. Gülüşü gibi bakışı da Aşk’a aitti.

“Sen Aşk’sın.” diye haykırdı.

“Aşk olan sensin.” diye karşılık verdi Kâtip. “Aşk olanın yeryüzündeki gölgesi. Bütün yaşayıp da bildiklerim hep sensin.”

Ey Aşk! İzin ver de ismini şu yorgun dilim gönlünce söylesin:

“Ey Aşk'ın bahârı! Nâr-ı siyâha tutulan Kâtip, seni bildiğinden beri nâr-ı siyâhın içindedir. Zaman aralandığında hükmünü sürdürecektir olan bütün mevsimler şahit olsun ki ben yazdıysam yaşadığımı yazdım. Ben bende beni kaybetmişken kim var olduğumu söyleyebilir?”

Ben de sen de yoktur ey sevgili.

Ey Kâtip sana Gül ile Bülbül'ün hikâyesini anlatayım da dinle.” dedi.

***

Bülbül, Aşk bahçesinin gölgesi olan Altın Rüzgârlı Bahçe'nin yolunu ararken ne zamanı bilir ne mekânı. Ne kendini bilir ne de başkasını.

Dünya bahçesi, Aşk bahçesine giden yoldur.

Ne yukarısında ne aşağısında; ne sağında ne solunda; hem aşağısında hem yukarısında; hem sağında hem solundadır.

Bülbül'ün elinde sadakat haritası vardır ki haritaya her bakışında silinmesin diye gönlünün ateşini gözlerinin yaşıyla avutur.

Bülbül, Altın Rüzgârlı Bahçe'ye gelir de rüzgâr, aşkın kokusunu ona getirmez mi?

***

Hikâye odur ki söz, bundan sonra çatallanıp dura.

Hikâye odur ki söz, çatallanmadan söz ola.

Kâtip, daha fazla dayanamayıp Pervane'nin Mum'a canını teslim etmesi gibi Aşk olana kendini kattı.

Hâfız da, Kâtip'e sarıldığında can, tende bir oldu.

O sırada Pervane'nin kanatları, toprağa değdi.

**

Hüdhüd, sözünü tamamlayıp yola baktı. Yol aynadaydı. Ayna kalbin üstündeydi.

Hikmet-i Hüdü, Hâfız ile Kâtip'in hikâyesini tamam etmemize mühlet verdi ya şükür denizinde boğulsak bile ne gam.

Yokluğun dalından söz alıp satan tacir, bu pazara yükünü bırakıp gitmişken pazarın en son müşterisi, söz, diye iki kelamı denkleyip hikâyeyi tamam etmediğini bilir ama yine tacir bu hikâyenin bir mevsimde başlayıp yine aynı mevsimde sona erdiğini de bilir.

Biten her söz, başlangıcın ilk adımıdır çünkü.

tık

tık

tık

tık

bu tıklamaların kaynağı

www.kitapkaynagi.com

“kitaba ulaşmanın en hızlı yolu”